

GLAS ISLAMA

A KO GOVORI LJPŠE OD ONOGA KOJI POZIVA ALLAHU, KOJI DOBRA DJELA ČINI I KOJI GOVORI: 'JA SAM DOISTA MUSLIMAN!' (KUR'AN)

ZĚRI I ISLAMIT
الصوت الإسلامي

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

CIJENA: 120 DINARA | BIH 2 KM | CG 1€ | EU 3€ | US 4\$ | CHF 4 | CAD 4 | AUD 2

APRIL 2026. | BROJ 366

SABOR ODAO PRIZNANJE MEŠIHATU, USTANOVAMA I MEDŽLISIMA NA EPOHALNIM USPJESIMA

RASPISANI IZBORI ZA REISU-L-ULEMU: NOVOG POGLAVARA ISLAMSKE ZAJEDNICE BIRA POSEBNO IZBORNO TIJELO

ODRŽANA MEĐUNARODNA KONFERENCIJA VJERSKIH ZAJEDNICA BALKANA U SKOPLJU

CENTRALNA BAJRAMSKA SVEČANOST U TUTINU

IMPRESUM

GLAS ISLAMA ZĒRI I ISLAMIT
الاسلام أنا سمعوا من المسلمين

LIST ZA VJERU, DRUŠTVO I KULTURU

IZDAVAČ:

Media centar Islamske zajednice u Srbiji

DIREKTOR:

Salahudin Fetić

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Msc. Edin Redžepović

POMOĆNICA UREDNIKA:

Džemila Dudić-Delić

NOVINAR:

Amela Biberović

FETVA-I-EMIN:

Dr. Rešad-ef. Plojović

SARADNICI:

Dr. Hajrudin Balić
Hfz. dr. Almir Pramenković
Dr. Mersada Agović
Dr. Fatima Fejzović
Dr. Kemal Džemić
Dr. Sumeja Smailagić
Mr. Muharem-ef. Omerdić
Mr. Asmir-ef. Crnovršanin
Dr. Harun-ef. Eminagić
Msc. hfz. Haris Zogić
Msc. Dženis Šaćirović
Dženan Kamešničanin
Senad Redžepović

LEKTURA:

Samir Škrijelj

TEHNIČKI UREDNIK:

Ifet Aličković

MARKETING

Alen Omerović

WEB REDAKCIJA

Denis Kučević

DISTRIBUCIJA:

Izdavačka ustanova El-Kelimeh, Novi Pazar

ŠTAMPA:

Grafičar, Užice

ADRESA:

Ul. Gradska 1, 36300
Novi Pazar, Srbija

TEL/ FAX:

(381)20 337 270

ČASOPIS IZLAZI MJESEČNO

E-MAIL

Salahudin Fetić: salahudin@glas-islama.com
Edin Redžepović: edin_redzepovic@hotmail.com
Amela Salković: amela@glas-islama.com
Ifet Aličković: ifet@glas-islama.com
Redakcija: redakcija@glas-islama.com
Marketing: marketing@glas-islama.com

PORTAL

Glas islama: www.glas-islama.com

Redakcija Glasa islama odgovorna je samo za stavove iznesene u rubrici "Naše viđenje". Za stavove u ostalim priložima odgovorni su potpisani autori.

***

Kao mjesečni list bavimo se vjerskim, društvenim i kulturnim temama, te geopolitičkim i stratejskim istraživanjima. Pozivamo autore i istraživače, kao i prevodioce na suradnju; da objavljuju svoje autorske radove, kao i prijevode, u formi analitike, kolumne, reportaže, intervjua i dr. Čitaocima pozivamo da kandidiraju i podrže naše projekte, akcije i ideje.

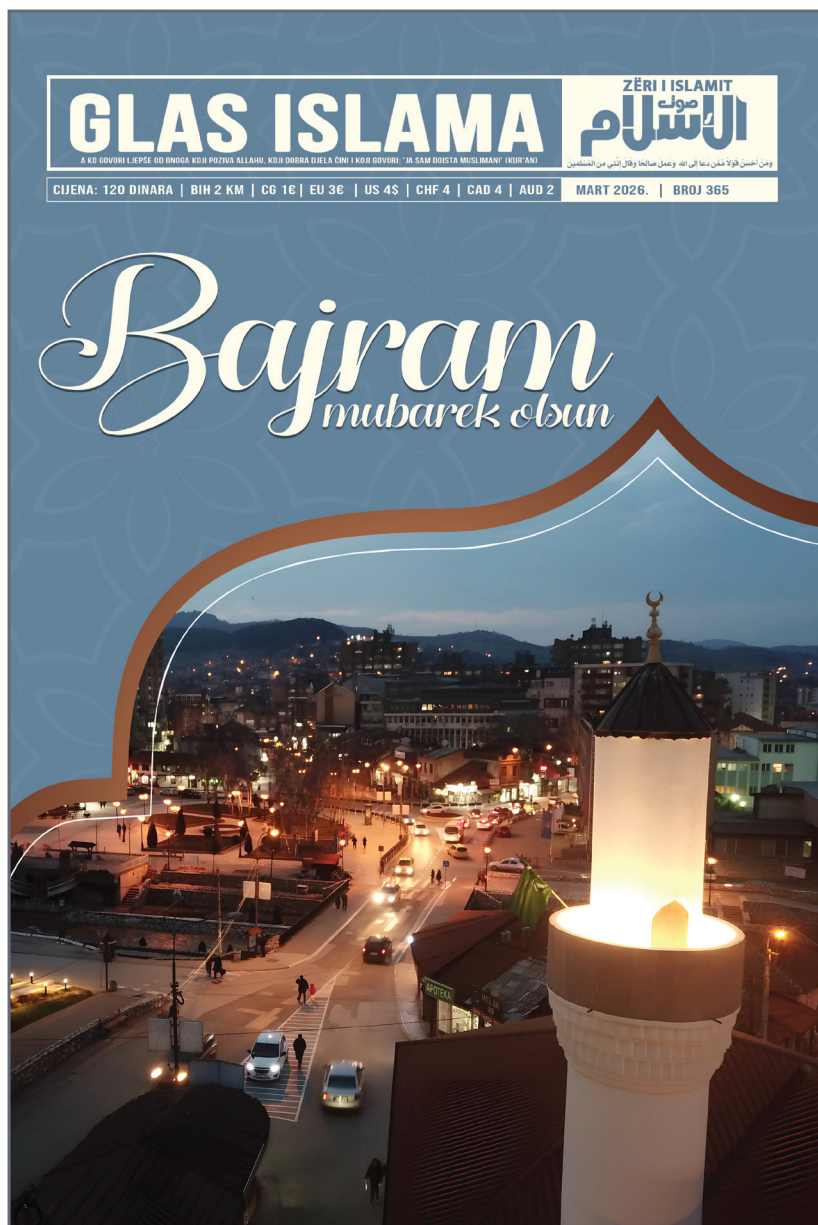
***

Rad Glas islama podržava Ministarstvo pravde - Uprava za crkve i vjerske zajednice.

Ministarstvo pravde
Uprava za saradnju s crkvama
i vjerskim zajednicama

Rješenjem od 12.12.1996. g. GLAS ISLAMA je registrovan kod Ministarstva za informacije Republike Srbije pod registarskim brojem 2281.

KAKO ŽIVJETI ISLAM U SVAKODNEVNOM ŽIVOTU

Jedna od suptilnijih, ali duboko ukorijenjenih zabluda savremenog čovjeka jeste shvatanje da vjera pripada samo posebnim prilikama: džamiji, mjesecu Ramazanu, trenucima slabosti kada srce traži utočište i smiraj.

U tim situacijama čovjek zaista osjeti blizinu Allaha, osjeti unutrašnji mir. Međutim, problem nastaje onda kada se ta svijest ne prenese u svakodnevnicu, već ostane vezana za posebne okolnosti. Čim se čovjek vrati obavezama, poslu i životnim pritiscima, njegov iman često biva izložen različitim izazovima. Upravo tu dolazi do raskoraka između vjere kao principa i vjere kao prakse.

Islam ne poznaje takvu podjelu. On nije zamišljen kao povremeni susret sa Gospodarom, već kao trajno stanje svijesti i odnosa prema Njemu u svim životnim okolnostima. Kao din života, islam briše granicu između „svetog“ i „običnog“, jer u suštini nijedan trenutak nije običan ako je prožet sviješću o Allahu. Ovdje dolazimo do ključnog koncepta: nijet, odnosno namjera.

Prema učenju Poslanika Muhammeda, alejhi selam, vrijednost djela ne određuje njegova vanjska veličina, već unutrašnja iskrenost. To znači da svakodnevne aktivnosti, rad, odgoj djece, međuljudski odnosi mogu postati ibadet ukoliko su usmjerene ka višem cilju.

U analitičkom smislu, prvi temelj svakodnevnog življenja islama jeste takvaluk, svijest o Allahovom prisustvu. Takvaluk nije samo strah od kazne, već stanje budnosti i odgovornosti. Čovjek koji razvije ovu svijest ne djeluje impulsivno niti površno. Njegovi postupci postaju odmjereni, riječi pažljivije, a odnosi iskreniji. Ovdje se vidi kako vjera prelazi iz teorijskog okvira u praktičnu etiku.

Drugi ključni element jeste namaz, koji funkcionira kao dnevni korektiv i stabilizator duhovnog stanja. Namaz nije samo obred, već mehanizam vraćanja unutrašnje ravnoteže. U ritmu savremenog života, gdje dominiraju brzina i distrakcija, pet dnevnih namaza predstavljaju prekide koji omogućavaju čovjeku da se sabere i preispita. Oni ne izoliraju čovjeka od života, već ga osposobljavaju da se s njim nosi svjesnije i smirenije.

U tom smislu, namaz ima i psihološku i duhovnu funkciju: smanjuje unutrašnji nemir, ublažava osjećaj pritiska i podsjeća na prolaznost dunjaluka.

Treći aspekt odnosi se na društvenu dimenziju islama. Vjera se ne potvrđuje samo kroz individualne ibadete, već kroz odnos prema drugima. Poslanik Muhammed, alejhi selam, predstavlja paradigmu takvog ponašanja - blagost, strpljenje i pravednost nisu bili dodatak njegovoj vjeri, već njen sastavni dio.

Analitički gledano, etika međuljudskih odnosa postaje mjerilo autentičnosti imana. Pouzdanost, iskrenost i pravednost u svakodnevnom situacijama imaju veću težinu nego formalna religioznost bez etičke dosljednosti.

Posebnu ulogu ima porodica kao primarna zajednica u kojoj se vjera internalizira. U porodici se islam ne uči samo kroz govor, već kroz praksu. Odnos roditelja prema djeci, međusobno poštovanje supružnika i briga za starije čine temelj praktične religioznosti.

Djeca, kao najosjetljiviji posmatračači, usvajaju vrijednosti kroz primjer, što dodatno potvrđuje da je svakodnevno življenje vjere važnije od povremenog naglašavanja njenih principa.

Savremeni kontekst donosi dodatne izazove, posebno u vidu konstantne distrakcije i ubrzanog načina života. U takvim okolnostima, koncept sabura dobija novu dimenziju. Sabur nije pasivno trpljenje, već aktivna unutrašnja stabilnost koja omogućava čovjeku da ostane dosljedan uprkos pritiscima. On djeluje kao regulator ponašanja i štiti od impulsivnih odluka.

Neizostavan element jeste i tevba - stalni povratak Allahu. Greška je sastavni dio ljudske prirode, ali kontinuitet pokajanja osigurava moralni i duhovni napredak. Ovdje se islam pokazuje kao din nade, a ne rigidnosti. Mogućnost povratka održava čovjeka u ravnoteži između svijesti o vlastitim slabostima i nade u Božiju milost.

Zahvalnost dodatno oblikuje svakodnevni život. Ona transformira percepciju stvarnosti: fokus se pomjera sa nedostatka na blagodati koje nam je Allah podario. U analitičkom smislu, zahvalnost djeluje kao psihološki stabi-

Kako živjeti islam

U SVAKODNEVNOM ŽIVOTU

1		TAKVALUK – SVIJEST O ALLAHOVOM PRISUSTVU Prvi temelj svakodnevnog življenja islama jeste takvaluk, stalna svijest o Allahovom prisustvu. On usmjerava čovjeka da u svakom trenutku pazi na svoje misli, riječi i postupke.
2		NAMAZ – DNEVNI KOREKTIV I STABILIZATOR Drugi ključni element jeste namaz, koji funkcionira kao dnevni korektiv i stabilizator duhovnog stanja. Pet dnevnih namaza vraća čovjeka na pravi put i čisti ga od svakodnevnih propusta.
3		DRUŠTVENA DIMENZIJA ISLAMA Treći aspekt odnosi se na društvenu dimenziju islama. Vjera se ne potvrđuje samo kroz individualne ibadete, već kroz odnos prema drugima. Posebnu ulogu ima porodica kao primarna zajednica u kojoj se vjera internalizira.
4		SABUR – STRPLJENJE U SAVREMENOM KONTEKSTU Savremeni kontekst donosi dodatne izazove, posebno u vidu konstantne distrakcije i ubrzanog načina života. U takvim okolnostima, koncept sabura dobija novu dimenziju.
5		TEVBA – STALNI POVRATAK ALLAHU Neizostavan element jeste i tevba - stalni povratak Allahu. Bez obzira na greške i slabosti, Allahova vrata su uvijek otvorena za iskreno onog ko se Njemu vraća.
6		ZAHVALNOST – TEMELJ BEREKETA Zahvalnost dodatno oblikuje svakodnevni život. Prepoznavanje Allahovih blagodati donosi unutrašnji spokoj, povećava zadovoljstvo i otvara vrata novih dobara.
7		HALAL I HARAM U SVAKODNEVNIM ODLUKAMA Takoder, važno je istaknuti dimenziju halala i harama u svakodnevnom odlukama. Ekonomija života, način sticanja i trošenja direktno utiče na duhovno stanje pojedinca.
8		ZNANJE – OSNOVA PRAVILNOG RAZUMIJEVANJA Znanje, kao završni element, predstavlja osnovu pravilnog razumijevanja i primjene vjere. Bez znanja, djela mogu biti pogrešna, a namjere zbunjene.
9		IHLAS – ISKRENOST KAO SUŠTINA Na kraju, svi ovi elementi objedinjeni su u pojmu ihlasa - iskrenosti. Ona daje vrijednost svakom djelu i usmjerava čovjeka ka traženju Allahovog zadovoljstva, a ne priznanja ljudi.

Islam nije samo skup pravila, već način života koji obuhvata srce, razum i djela. Kada ovi elementi postanu dio svakodnevice, čovjek živi islam - istinski, svjesno i s mirom.

"A On je s vama gdje god bili." (57:4)

lizator, smanjujući nezadovoljstvo i povećavajući osjećaj unutrašnjeg mira.

Takoder, važno je istaknuti dimenziju halala i harama u svakodnevnom odlukama. Ekonomija života, način sticanja i trošenja direktno utiče na duhovno stanje pojedinca. Halal opskrba ne znači samo dozvoljenost, već i bereket, dok haram uvodi disbalans, čak i kada se spolja ne prepoznaje odmah.

Znanje, kao završni element, predstavlja osnovu pravilnog razumijevanja i primjene vjere. Bez znanja, religijska praksa može postati formalna i lišena suštine. Kur'an i Sunnet nisu namijenjeni samo posebnim prilikama, već su trajni vodiči kroz svakodnevne situacije.

Na kraju, svi ovi elementi objedinjeni su u pojmu ihlasa - iskrenosti. Ona daje vrijednost svakom djelu i usmjerava čovjeka ka traženju Allahovog zadovoljstva, a ne priznanja ljudi.

U tom smislu, iskrenost postaje unutrašnja spona koja povezuje vjeru u djelovanjem i daje smisao svakoj praksi.

Zaključno, živjeti islam u svakodnevnom životu znači prevazići formalizam i uspostaviti kontinuitet između uvjerenja i djelovanja. To je proces u kojem svaki trenutak, bez obzira na njegovu vanjsku važnost, postaje potencijalni prostor ibadeta. Kada se ta svijest razvije, nestaje podjela na posebne i obične trenutke. Život dobija jedinstvenu dimenziju smisla, u kojoj vjera nije izdvojeni segment, već temelj koji prožima svaki aspekt našeg života.

Posjeta studenata FIS-a S. Makedoniji u okviru Dana Fakulteta

U sklopu projekta obilježavanja Dana Fakulteta za islamske studije u Novom Pazaru, koji je zvanično započeo 15.04.2026. godine, Vijeće studenata je 16. aprila organiziralo dvodnevnu posjetu Sjevernoj Makedoniji uz podršku uprave Fakulteta.

Posebnu vrijednost ovoj ekskurziji daje činjenica da je u njenom sastavu bio i dekan Fakulteta, prof. dr. Enver-ef. Omerović, zajedno sa svojim saradnicima – menadžerom Fakulteta Hilmom Ljajićem i mr. Ensarom Latifovićem, kao i 45 studenata.

Tokom boravka u Sjevernoj Makedoniji, delegacija je imala susret sa reisu-l-ulemom hfz. Šakir-ef. Fetajjem, kojem su tom prilikom preneseni selami predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Srbiji, muftije sandžackog dr. Mevlud-ef. Dudića, uz izraze poštovanja i bratske povezanosti. U razgovoru je istaknut značaj obrazovanja, očuvanja vjerskog i kulturnog identiteta, kao i unapređenja saradnje među muslimanima u regionu.

Nakon toga, upriličen je i susret sa dekanom Fakulteta za islamske studije u Skoplju, prof. dr. Abdulžemilom Nesimijem, gdje su razmijenjena iskustva o radu i razvoju visokoškolskih ustanova, uz naglasak na važnost zajedničkih projekata i akademske saradnje.

Učesnike ekskurzije tom prilikom dočekao je i tokom cijelog boravka bio uz njih, u pratnji i na raspolaganju, imam-hatib Hatundžuk džamije, Dževad-ef. Hot.

Studenti su slobodno vrijeme iskoristili za upoznavanje ljepota Skoplja, grada koji na poseban način spaja duh tradicije i savremenog života – od prelijepih osmanskih džamija do impozantnih modernih zdanja.

Na kraju posjete upriličen je zajednički ručak, koji je protekao u prijateljskoj i srdačnoj atmosferi.

U petak je realiziran obilazak Ohrida i Struge, nakon čega je uslijedio povratak za Novi Pazar.

Ova posjeta predstavlja značajan korak u jačanju međuinstitucionalnih veza, razmjenu znanja i iskustava, te dodatnom povezivanju studenata i akademskog osoblja u regionu.

Predsjednik Mešihata na iftaru u Priboju

Dana 15.03.2026. godine, u organizaciji Medžlisa IZ-e Priboj upriličen je veliki džematski iftar čiji je domaćin i donator bio g. Emil Hodžić i njegova porodica, koji su, inače, redovni dobrotvori Pribojskog medžlisa koji svake godine priređuju iftar za oko 350 džematlija.

Pored pribojskih imama i vjernika iz svih džemata, iftaru su prisustvovali najviši predstavnici Mešihata Islamske zajednice: predsjednik, muftija sandžacki dr. Mevlud-ef. Dudić, njegov zamjenik i rukovodilac Vjersko-prosvjetne službe dr. Rešad-ef. Plojović, dekan FIS-a dr. Enver Omerović, tutinski glavni imam Vahjudin-ef. Čosović, kao i predsjednik Medžlisa msc. Omer-ef. Đondić.

Nakon što je pribojski glavni imam dr. Harun-ef. Eminagić, u ime Zajednice i domaćina, poslao prisutne, uputio dovu za porodicu Hodžić za prelijepi iftar, prisutnima se obratio muftija Dudić, koji nije krio svoje zadovoljstvo što iftarske trenutke dijeli sa pribojskim vjernicima, i to u radosnom trenutku zbog rješavanja višedecenijskog problema oko lokacije za džamiju u Novom gradu. Također je istakao i vrijednost zajedništva i čuvanja džemata uopće, a posebno u ambijentu kakav je u Priboju.

Nakon jemek dove, koju je proučio dr. Plojović, u džemate Limske doline raspoređeni su članovi delegacije. U glavnoj Hasan-aginjoj džamiji o vrijednosti Lejletu-l-Kadra govorio je predsjednik Mešihata, te istakao da musliman treba da zna koja je njegova uloga i zadaća: činiti hajr, pozivati na dobro, a odvracati od zla; radovati se uspjehu svakog čovjeka, a ne radovati se neuspjehu drugih ljudi. Ramazan ima i tu poruku – da napojimo naše duše, da se imanom nahranimo i da iz mubarek mjeseca izađemo kao bolji ljudi, očišćeni od grijeha.

Predsjednik Mešihata primio predstavnika Ambasade UAE

Dana 16.03.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžacki dr. Mevlud-ef. Dudić sa saradnicima primio je pomoćnika ambasadora Ujedinjenih Arapskih Emirata u Beogradu, Halida Al-Hageria, koji je u ime naroda Emirata i Crvenog polumjeseca ove države uručio vrijednu ramazansku donaciju muslimanima Sandžaka i Srbije u vidu 1000 paketa sa prehrambenim namirnicama i 1000 vaučera od po 1000 dinara.

Predsjednik Mešihata zahvalio je gostu na vrijednoj donaciji koja je obogatila humanitarne ak-

tivnosti Mešihata tokom Ramazana, organizirane posredstvom CHR Hajrat, naglasivši da će paketi i vaučeri tokom narednog dana biti podijeljeni muhtačnim članovima džemata od Priboja do Subotice.

G. Halid je prenio selame ambasadora UAE u Beogradu i naroda Emirata, naglasivši da je najbolji način da se odgovori na pomenutu pomoć upravo ramazanska dova postača Uzvišenom Gospodaru da vrati mir i sigurnost građanima Emirata i cijele regije.

Uručene nagrade pobjednicima kviza IQRE

Dana 18.03.2026. godine, upriličen je zajednički iftar sa učesnicima, kao i dodjela nagrada pobjednicima treće sezone islamskog kviza 'Iqre', koji se emitovao tokom Ramazana na Sandžak televiziji, u okviru vjerskog programa ovog mubarek mjeseca.

Iftaru i dodjeli nagrada, pored učesnika kviza, prisustvovali su organizatori, pokrovitelji, sponzori i prijatelji ovog projekta, te delegacija Mešihata Islamske zajednice predvođena zamjenikom predsjednika dr. Rešad-ef. Plojovićem.

Direktor Media centra dr. Salahudin Fetić je u ime organizatora kviza zahvalio svim učesnicima i prijateljima kviza, te dodijelio plakete sponzorima, a potom su nagrade uručene osvajačima prvog, drugog i trećeg mjesta. Pobjednik treće sezone kviza je Dževad Bulić iz Novog Pazara, koji je osvojio nagradnu umru u Ramazanu. Drugo mjesto pripalo je Admiru Bajramoviću iz Priboja, dok je trećeplasirani Irfan Jusufagić, porijeklom iz Prijepolja, kojima su pripale novčane nagrade sponzora.

Dr. Rešad-ef. Plojović je u ime predsjednika Mešihata dr. Mevlud-ef. Dudića čestitao pobjednicima i zahvalio svima koji su dali doprinos kvalitetnoj pripremi i uspješnoj realizaciji ove sezone kviza, naglasivši da je on značajno obogatio sadržaj ramazanskog programa na Sandžak televiziji.

Berićeti Ramazana u Beogradu

Džemat Islamskog centra Beograd ovog Ramazana posebno se potrudio da kroz brojne aktivnosti omogući muslimanima Beograda da dožive ljepotu i duh mubarek mjeseca u zajedništvu, ibadetu i hajru. Tokom ovog Ramazana, IC Beograd je organizirao tri velika iftara za muškarce, sa više od 100 prisutnih na svakom od njih, kao i dva velika iftara za žene, potvrđujući snagu zajedništva i ljepotu rama-

zanskih susreta.

Iftar koji će dugo ostati u sjećanju prisutnim džematlijama upriličen je 16. noći Ramazana. Ovu noć svojim prisustvom uveličala je i delegacija Islamske zajednice na čelu s koordinаторom Muftijstva beogradsko-novosadskog, Nedžad-ef. Hasanovićem.

Nakon iftara uslijedio je nadahnut vjerski program, otvoren učenjem Kur'ana od strane musafira iz Turske, hfz. Ahmeta Sarikaye. Imam džemata, Fuad-ef. Preljević, predstavio je dosadašnje aktivnosti i najavio nove projekte koji su pred nama.

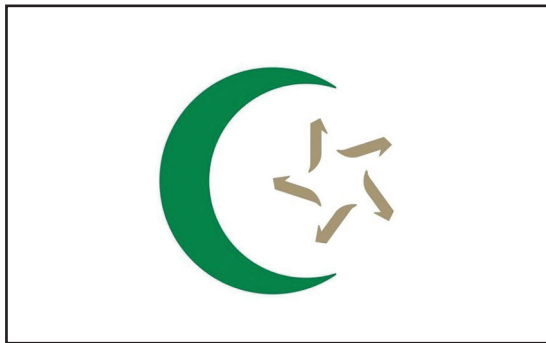
Posebno inspirativno obraćanje imao je Nedžad-efendija, podsjetivši na pouke Bedra i poručivši da svako od nas treba imati svoj Bedr – svoju borbu, iskrenost i čvrstinu na putu dobra.

Večer je krunisana dodjelom poklon-umre Amaru Mujezinoviću iz Prijepolja, studentu Fakulteta organizacionih nauka i ponosu ovog džemata.

Nakon programa klanjana je teravija koju je predvodio hafiz iz Turske.

SAOPĆENJE ZA JAVNOST:

Pozivi da Bošnjaci „odu“ i „ponesu džamije“ predstavljaju opasnu i neprihvatljivu ideologiju

Islamska zajednica u Srbiji najoštrije osuđuje skandalozne izjave izrečene u emisiji „Intervju“, objavljenoj 19. marta 2026. godine na YouTube kanalu Balkan Info, u kojoj je gost bio Žarko Popović, bivši načelnik Odseka za krvne delikte MUP-a Srbije. U navedenoj emisiji izrečene su krajnje uznemirujuće i opasne poruke usmjerene prema Bošnjacima muslimanima, uključujući: „Palite odavde“, „Idite u Bosnu“, „Spakujte one džamije, pa ih nosite sa sobom“, „Spakujte i spomenik Majkama Srebrenice i nosite ga“ i sl.

Ovakve poruke nisu samo uvredljive – one nose opasnu ideološku matricu koja podsjeća na najmračnije periode evropske i balkanske historije. Pozivanje da jedan narod, zajedno sa svojim vjerskim objektima i identitetom, „nestane“ sa određenog prostora predstavlja govor koji ima genocidne elemente.

Islamska zajednica podsjeća da su džamije u Sandžaku i širom Srbije dio višestoljetne duhovne i kulturne baštine ovog prostora, te da Bošnjaci muslimani nisu „gosti“, već autohton narod koji je duboko ukorijenjen u ovoj zemlji.

Posebno zabrinjava činjenica da ovakve izjave dolaze od osobe koja je obavljala visoke funkcije u državnom sistemu, te da se u najavi emisije ističe kako su „informacije iz podzemlja“ bile dio njegovog profesionalnog djelovanja. Takav kontekst dodatno kompromitira javni prostor i postavlja ozbiljno pitanje odgovornosti.

Ovakav govor je u potpunoj suprotnosti sa porukama mira, stabilnosti i međunacionalnog uvažavanja koje su posljednjih dana upućene sa najviših državnih adresa, uključujući i izjave predsjednika Republike Srbije.

Islamska zajednica poziva nadležne institu-

cije da jasno reaguju, a medije i javne ličnosti da ne daju prostor narativima koji podstiču mržnju i podjele.

Mir, dostojanstvo i suživot nemaju alternativu.

Predsjednik Mešihata primio Mithat-ef. Mujovića iz Beča

Dana 25.03.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić primio je Mithat-ef. Mujovića, predsjednika Bošnjačkog kulturnog centra „Sandžak-Bosna“ u Beču.

Tom prilikom, efendija Mujović upoznao je muftiju Dudića o aktivnostima pomenutog centra, s posebnim akcentom na planirani projekat osnivanja muzeja Poslanika Muhameda a.s.

Predsjednik Mešihata podržao je aktivnosti Centra u Beču ne sumnjajući u uspješnost realizacije projekata koje vodi Mithat-ef. Mujović, jedan od uspješnijih imama u glavnom gradu Austrije i bošnjačkoj dijaspori uopće.

Predsjednik Mešihata ugostio predsjednika ilmije IZ-e u BiH

Dana 25.03.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić primio je delegaciju Udruženja ilmije Islamske zajednice u BiH, na čelu sa predsjednikom Nijaz-ef. Duzanom.

Predsjednik Mešihata zahvalio je na zijaretu, ističući da je ovo prva posjeta novoimenovanog predsjednika Udruženja ilmije Mešihatu IZ-e u Srbiji, zaželjevši mu uspješno rukovođenje i dobre rezultate u radu. Također, upoznao je goste sa aktivnostima Mešihata i izazovima sa kojima se Zajednica suočava.

Predsjednik Udruženja ilmije Nijaz-ef. Duzan zahvalio je predsjedniku Mešihata na gostoprimstvu, izrazivši zadovoljstvo posjetom i svim rezultatima koji su ostvareni u radu Islamske zajednice, posebno na polju razvoja odgojno-obrazovnih ustanova i vjersko-prosvjetne djelatnosti, te očuvanju jedinstva.

Na sastanku je bilo riječi o unapređenju saradnje Mešihata i Udruženja ilmije, uz naglasak o potrebi jačeg uključivanja uleme sa prostora Sandžaka u rad Udruženja i njegove aktivnosti.

Pomenuta posjeta upriličena je nakon dogovora da Mešihat IZ-e u Srbiji bude domaćin ovogodiš-

Dekan FIS-a imenovan u Međunarodni savjetodavni odbor Univerziteta u Kilisu

Dekan Fakulteta za islamske studije u Novom Pazaru, prof. dr. Enver Omerović, imenovan je za člana Međunarodnog savjetodavnog odbora Ilahijat fakulteta Univerziteta „Kilis 7 Aralık“ u Republici Turskoj.

Odluka o imenovanju donesena je na sjednici Fakultetskog upravnog odbora održanoj 3. aprila 2026. godine, s ciljem unapređenja kvaliteta obrazovno-naučnih procesa, jačanja istraživačkih kapaciteta, kao i razvoja međunarodne saradnje i akademske izvrsnosti ove visokoškolske ustanove.

Kako se navodi u zvaničnom dopisu, od dr. Omerovića očekuje se da svojim bogatim akademskim iskustvom i stručnim znanjem doprinese unapređenju akademskih, administrativnih i strateških procesa Fakulteta, te jačanju sistema osiguranja kvaliteta.

Ovo imenovanje predstavlja značajno priznanje za rad i angažman dekana Omerovića, ali i potvrdu međunarodnog ugleda Fakulteta za islamske studije u Novom Pazaru, koji kontinuirano ostvaruje saradnju s relevantnim akademskim institucijama u zemlji i inostranstvu.

Održano takmičenje u učenju Kur'ana

Dana 2. aprila 2026. godine u Medresi Gazi Isabeg u Novom Pazaru održano je takmičenje u hifzu Kur'ana u organizaciji Đačkog parlamenta Medrese.

Učenici prve i druge godine takmičili su se u učenju sure Kaf, dok su učenici treće i četvrte godine pokazali svoje znanje kroz učenje sure El-Feth. Komisiju je predvodio profesor kurra hafiz Sabahudin-ef. Jerebčanin, a takmičenje su prisustvovali članovi uprave Medrese i predsjednik Đačkog parlamenta. Prisutnima se obratio i direktor škole, hfz. Adnan-ef. Dupljak, koji je istakao značaj učenja Kur'ana i njegovog čuvanja u srcima mladih.

Svi učesnici su nagrađeni u znak priznanja za trud i zalaganje, dok su najuspješniji učenici posebno istaknuti.

Potpisan ugovor o stipendiranju 27 studenata FIS-a

Na Fakultetu za islamske studije u Novom Pazaru, 4. aprila 2026. godine, potpisan je ugovor o stipendiranju ukupno 27 studenata, u okviru Programске aktivnosti „Podrška visokom teološkom obrazovanju“ kao dijelu Programa „Saradnja države sa crkvama i vjerskim zajednicama“.

Ugovor su ispred FIS-a potpisali dekan dr. Enver Omerović, dok je ispred Uprave za saradnju s crkvama i vjerskim zajednicama ugovor potpisao pomoćnik direktora dr. Ferid Bulić.

Dekan Omerović izrazio je zahvalnost direktoru Uprave, dr. Vladimiru Roganović, kao i pomoćniku direktora dr. Feridu Buliću na kontinuiranoj podršci i angažmanu u realizaciji ovog projekta.

Ovaj značajan korak predstavlja nastavak podrške akademskom i istraživačkom razvoju na ovom Fakultetu, a studentima će omogućiti da se u potpunosti posvete svojim studijama bez finansijskog opterećenja.

Ove stipendije rezultat su nastojanja da se podrže talentirani i ambiciozni studenti koji teže izuzetnim akademskim rezultatima.

Fakultet za islamske studije u Novom Pazaru već dugi niz godina ima cilj da pruži kvalitetno obrazovanje studentima, a stipendije su samo jedan od načina kako ova institucija doprinosi obrazovnoj i naučnoj zajednici.

njih Sportsko-edukativnih susreta uleme, koji će se tokom ljeta održati u Novom Pazaru.

Nakon sastanka sa predsjednikom Mešihata delegacija je u pratnji zamjenika predsjednika Mešihata dr. Rešad-ef. Plojovića posjetila Altun alem džamiju i mezar rahmetli muftije Muamer-ef. Zukorlića, kada je proučena i Jasin dova.

Potom je upriličena posjeta Univerzitetu u Novom Pazaru, te razgovor sa rektorom dr. Suadom Bećirovićem, kao i obilazak Media centra Islamske zajednice gdje je delegaciju dočekaio direktor dr. Salahudin Fetić.

Muftija Dudić održao hutbu u Nikšićkoj džamiji

Dana 27.03.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić održao je hutbu i predvodio džuma namaz u Nikšićkoj (Muhadžer) džamiji na Hadžetu.

Svoju hutbu posvetio je sjećanju na ramazanske dane koji su iza nas, kao i podsjećanju na 27. mart – Dan jedinstva Islamske zajednice, kada je prije 19 godina Islamska zajednica objedinjena na cijelom području, nastavlajući putem prosperiteta njenih međžlisa i ustanova, kao i jačanja kadrovskih i infrastrukturnih kapaciteta.

Također, predsjednik Mešihata se osvrnuo na povod odabira Nikšićke džamije, a to je ispraćaj na Ahiret njenog džematlije i dobrog insana kojeg je voljela cijela novopazarska čaršija – rah. Irfana Tafilovića, koji je tragično preselio, kako je muftija Dudić rekao, u mjesecu ševvalu, uoči odabranog dana petka, a kojeg ispraćamo nakon džume namaza.

Dženazu namaz rah. Irfanu predvodio je muftija Dudić, koja se po svojoj masovnosti ne pamti u ovom džematu, kako reče imam Nikšićke džamije Nedžad-ef. Mehmedović.

Svečana sjednica Mešihata povodom Dana jedinstva IZ-e

Povodom 27. marta – Dana jedinstva Islamske zajednice u Srbiji, održana je svečana sjednica Mešihata Islamske zajednice u Srbiji.

Sjednici su, pored članova Mešihata, prisustvovali i predsjednici međžlisa, glavni imami, rukovodioci ustanova Islamske zajednice, kao i istaknuti sudionici Objediniteljskog sabora iz 2007. godine.

Prisutnima se obratio predsjednik Mešihata,

muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, koji je u svom obraćanju uputio ključnu poruku i poziv svim nosiocima emaneta u Islamskoj zajednici da se u narednom periodu poseban fokus stavi na unapređenje kvaliteta rada.

Istakao je da su infrastrukturni kapaciteti i kvantitativni rezultati Zajednice danas neupitni, ali da je potrebno dodatno raditi na jačanju kvaliteta u svim segmentima djelovanja.

Muftija Dudić se u svom obraćanju osvrnuo i na rekordno povećanje prikupljenih sredstava zekata i sadekatu-l-fitra u 2026. godini, ističući da to predstavlja jasan pokazatelj povjerenja vjernika u instituciju Islamske zajednice.

Poseban dio obraćanja bio je posvećen sjećanju na rahmetli muftiju Muamer-ef. Zukorlića, njegovu viziju, zalaganje i borbu za objedinjavanje Islamske zajednice u Srbiji. Tom prilikom, muftija Dudić je pozvao prisutne da se učenjem Fatihe prisjete njega, ali i svih drugih koji su preselili, a dali nemjerljiv doprinos objedinjavanju i očuvanju Zajednice.

Na početku sjednice ašere je proučio direktor Škole Kur'ana Časnog hفز. Irfan-ef. Malić, dok je dovu na kraju skupa proučio predsjednik Sabora Islamske zajednice dr. hفز. Almir Pramenković.

Svečana sjednica protekla je u duhu zahvalnosti, jedinstva i podsjećanja na važnost očuvanja postignutih rezultata, uz poruku da je obaveza svih generacija da nastave putem jačanja i unapređenja Islamske zajednice.

Održana međunarodna konferencija vjerskih zajednica Balkana u Skoplju

Dana 31.03.2026. godine, u organizaciji Dijaneta Republike Turske i Islamske vjerske zajednice u Sjevernoj Makedoniji, upriličena je 10. konferencija pod nazivom „Uloga i uticaj vjerskih zajednica u jačanju kulture suživota u balkanskim zemljama“, koja je okupila čelnike i predstavnike islamskih zajednica iz država Balkana.

Pored organizatora, predsjednika Dijaneta dr. Safi Arpaguša, reisa Islamske zajednice u S. Makedoniji hفز. Šakir-ef. Fetajja, skupu su prisustvovala delegacije islamskih zajednica: Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije, Crne Gore, Kosova, Grčke, Bugarske, Rumunije itd.

Delegaciju Islamske zajednice u Srbiji predvodio je zamjenik predsjednika Mešihata dr. Rešad-ef. Plojović, koji je prenio selame prisutnima, zahvalio domaćinima na uspješnoj organizaciji konferencije, istakavši da delegacija Mešihata prvi put prisustvuje ovakvoj konferenciji, uprkos prisustvu delegacije za nas i bratske islamske zajednice okruženja nepriznate tvorevine, iz razloga što je poziv za prisustvo upućen od strane prijateljske Islamske zajednice S. Makedonije, te što je organizator skupa, tj. Dijanet R. Turske tokom prethodne dvije godine učinio niz konkretnih koraka koji ukazuju na želju da se doprinese rješavanju problema koji su nastali nakon neuspjelog pokušaja puča 2007. godine i cijepanjem Islamske zajednice u Srbiji, te ukazao da je prisustvo znak poštovanja prema domaćinu i novoimenovanom rukovodstvu Dijaneta, od kojeg se očekuje da nastavi djelovanje u pravcu ohrabrenja

onih koji su napustili legalnu Islamsku zajednicu da se u nju vrate.

Tokom izlaganja, koje je sa pažnjom praćeno, dr. Plojović je kazao:

„Svaka država naše regije na ovom skupu ima po jednu delegaciju predstavnika islamske zajednice, što je prirodno stanje. Jedino su iz Srbije prisutne tri, što je neprirodno i neprihvatljivo, ali istovremeno i štetno za islam i muslimane u državi iz koje dolazimo.

Tako nije bilo u našoj prošlosti, kada smo bili dio jedinstvene Zajednice, niti kasnije od 1993. kada su formirani vrhovni organi islamskih zajednica u okviru samostalnih država. Islamska zajednica u Srbiji vještački je podijeljena početkom oktobra 2007. direktnim uticajem politike i struktura tadašnje vlasti, nakon neuspjelog puča u svrgavanju njenog rukovodstva, što kasnije državne vlasti nisu imale volje niti snage ispraviti.

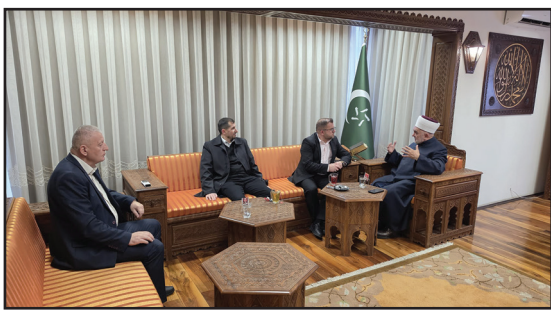
Većina onih koji danas predstavljaju takozvanu Islamsku zajednicu Srbije, tj. "Rijaset", svršeni su naše Medrese Gazi Isa-beg i djelovali su kao imami i profesori u sistemu tradicionalne Islamske zajednice koju danas predstavljam, jedine koja je do tada postojala. Neki su sve do 2012. obnašali visoke funkcije u ovoj Zajednici, nakon čega su je napustili i priključili se pučistima, a potom su njihova rukovodeća mjesta zauzeli."

Potom se obratio predsjedniku Dijaneta sa pozivom za podršku:

„Vjerujem da ćete Vi kao predsjednik Dijaneta učini sve što je u Vašoj moći da se poduzmu konkretni koraci na tom putu, te da se na narednom ovakvom skupu nađe jedinstvena delegacija legitimnih predstavnika Islamske zajednice u Srbiji, čime bi se značajno olakšala borba da naša viševjekovna tradicija i umjereni islam preživi i opstane na našim prostorima, unatoč kontinuiranim nastojanjima i pritiscima za prekidanjem tradicije, uvođenjem novih praksi, urušavanjem institucija i najviših vjerskih autoriteta, te formiranjem ćelija koje će služiti različitim centrima moći za čiji interes djeluju i ostvarivanju njihovih ciljeva."

Zvanični dio skupa okončan je usvajanjem deklaracije i zaključaka, a delegacije su sutradan nastavile sa obilaskom vjerskih i kulturnih znamenitosti S. Makedonije, posebno grada Tetova i okoline.

Predsjednik Mešihata primio predsjednika Medžlisa IZ-e Preševu

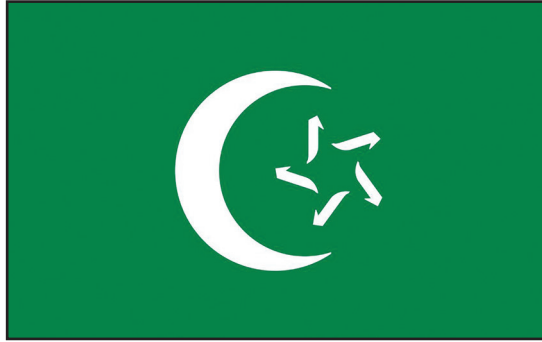

Dana 01.04.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić primio je predsjednika Medžlisa IZ-e Preševu i člana Mešihata Mehmet-ef. Sahitija i Bejtula-ef. Veselija – sekretara odjeljenja Medrese Gazi Isa-beg u Preševu.

Gosti su muftiju Dudića upoznali sa razmazanskim aktivnostima na području Preševskog medžlisa, s akcentom na mogućnost osnivanja odjeljenja Predškolske ustanove Reuda u Preševu po uzoru na vrtiće na području Muftijstva sandžačkog.

Sastanku je prisustvovao i predsjednik Izvršnog odbora Predškolske ustanove Reuda prof. Mersad Curić sa bogatim iskustvom u vođenju ove odgojno-obrazovne ustanove Islamske zajednice.

Saopćenje predsjednika Mešihata: Povratak u okrilje Zajednice put do jedinstva

Poštovana braćo i sestre

Ovih dana posredstvom medija i društvenih mreža širi se priča o navodnom „pomirenju i jedinstvu“, koju najčešće plasiraju oni koji na svojim plećima nose odgovornost zbog izazivanja smutnje i podjela prije 19 godina.

Želim jasno poručiti, Islamska zajednica koju predvodim, naša ulema i džematlije žele da se taj problem i bolno pitanje suštinski riješi. Radi istine, želim podsjetiti javnost da je početkom oktobra 2007. grupa imama predvođena Zilkićem, podržana lokalnim i državnim političkim faktorima, pokušala putem puča svrgnuti legalno rukovodstvo Islamske zajednice, a pošto u tome nisu uspjeli, uz pomoć sile i kriminala otcijepili su dio džemata, a potom i formirali paralelne strukture, koje su se kasnije međusobno sukobile i podijelile u više tabora, od kojih onaj u Sandžaku danas predvodi Senad Halitović, koji je prije puča i napuštanja sistema legalne Islamske zajednice obavljao različite poslove i obnašao važne funkcije u njemu.

Onaj ko je učešćem u puču 2007. istupio iz Zajednice, ili je to učinio u nekom kasnijem periodu dajući podršku pučistima, želeći da na taj način parališe sistem iz kojeg je izašao, nema pravo govoriti o pomirenju, već o povratku u legalnu Zajednicu i izvinjenju, jer je to preduslov za prihvatanje, oprost i pomirenje.

Svi oni koji smatraju da se putem medijacije, tj. muslimuna, može doći do pomirenja, trebaju znati da se u svom djelovanju trebaju fokusirati da ohrabre i motivišu one koji su napustili Zajednicu da se u nju bezuslovno vrate, a mi ćemo biti garancija da će se prema njima postupati širokogrudno i bratski.

Zajednica koju predvodim ima normativne akte i principe koji su okvir trenutnog i svakog daljeg djelovanja Islamske zajednice, od kojih neće odstupiti po bilo koju cijenu. Važeći Ustav Islamske zajednice, njena sloboda i autonomnost u radu, bratski odnosi sa svim islamskim zajednicama u okruženju, duhovni centar u Sarajevu na čelu sa vrhovnim poglavarom, nemaju alternativu i ne mogu biti predmetom diskusije.

O svemu drugome može se govoriti kada za to nastupi vrijeme. Svačija ambicija, potkrijepljena kompetencijama, može biti ostvarena, pod uslovom da se do toga dođe predanim radom, dokazanim rezultatima, te legalnim i legitimnim putem.

Vjerujem da sve ono što smo kao Zajednica uradili u protekle 33 godine, nakon osnivanja Mešihata, ali i poslije Objediniteljskog Sabora 27. marta 2007. godine, posebno od pokušaja puča početkom oktobra 2007., kada nismo odustali od borbe za dostojanstvo i čast svakog vjernika na cijelom prostoru Srbije, podrške svakom čovjeku u nevolji, bez obzira na vjersku i nacionalni pripadnost, te borbe za bolju budućnost pripadnika islama i svih građana, dovoljan su argument na osnovu kojeg se može zaključiti koji su principi i ciljevi našeg djelo-

Dekan FIS-a učestvovao na međunarodnoj konferenciji

Na međunarodnoj naučnoj konferenciji pod nazivom „Integracija znanja između nauka Objave i humanističkih i društvenih nauka - izazovi i perspektive“, održanoj 1. i 2. aprila 2026. godine na Fakultetu za književnost i humanističke nauke u Tetouanu (Maroko), učešće su uzela 34 učesnika iz više zemalja.

U radu konferencije učestvovao je i dekan Fakulteta za islamske studije u Novom Pazaru, dr. Enver Omerović, koji se prisutnima obratio putem online platforme u okviru jedne od naučnih sesija.

U svom izlaganju na temu „Ljudska dimenzija u integraciji znanja između šerijatskih i humanističkih nauka“, dekan Omerović posebno je istakao značaj integracije šerijatskih (vjerskih) i humanističkih i društvenih nauka, naglasivši da je čovjek središnja tačka svakog istinskog znanja. Ukazao je da znanje gubi svoju suštinsku vrijednost ukoliko ne doprinosi očuvanju ljudskog dostojanstva, sreće i općeg dobra, podsjećajući na kur'an-ske principe koji čovjeku daju posebnu počast i odgovornost na Zemlji.

Poseban akcenat stavljen je na problem rascjepkanosti savremenih naučnih disciplina, koja često vodi ka površnom razumijevanju složenih društvenih pitanja i gubitku vrijednosne dimenzije znanja. U tom kontekstu, istaknuta je potreba za ponovnim povezivanjem naučnih oblasti, kroz objedinjavanje etičkih principa šerijatskih nauka sa analitičkim pristupima društvenih nauka, s ciljem izgradnje cjelovitog i čovjeku usmjerenog znanja.

Također je naglašena važna uloga akademskih institucija, a posebno islamskih fakulteta, u razvoju interdisciplinarnog pristupa i obrazovanju stručnjaka sposobnih da povežu tekst i stvarnost.

Izlaganje dekana Omerovića izazvalo je značajno interesovanje učesnika, a zbog njegove aktuelnosti i naučnog doprinosa najavljeno je objavljivanje rada u okviru konferencijskih publikacija.

Konferencija je okupila istaknute akademike i istraživače s ciljem jačanja interdisciplinarnog dijaloga i razmjene znanja, potvrđujući svoj međunarodni značaj i doprinos savremenim naučnim tokovima.

Na FIS-u održan program „FIS-ovi ambasadori znanja“

Dana 1. aprila 2026. godine, na Fakultetu za islamske studije upriličen je prigodan program u organizaciji dekanata, odnosno uprave Fakulteta, u saradnji sa Vijećem studenata.

Program je bio ispunjen raznovrsnim sadržajem i izvedbama naših studenata – od nadahnutih govora na arapskom jeziku, preko poezije, pa sve do izraza zahvalnosti upućenih upravi Fakulteta za kontinuiranu podršku i saradnju.

Centralni cilj ove manifestacije bio je isticanje i nagrađivanje onih studenata koji su svojim trudom, radom i angažmanom doprinijeli afirmaciji i uspjehnosti Fakulteta za islamske studije. Uprava Fakulteta tom prilikom uručila je skromne, ali simbolično značajne hedije najaktivnijim studentima, želeći na taj način odati priznanje njihovom zalaganju, ali i poslati jasnu poruku ostalim studentima da se rad, disciplina i posvećenost uvijek prepoznaju i cijene.

Ovaj čin predstavlja i izraz iskrene zahvalnosti studentima koji su svojim djelovanjem doprinijeli da Fakultet za islamske studije bude prepoznat ne samo u lokalnoj sredini, nego i u širem regionalnom i međunarodnom kontekstu. Istovremeno, naglašena je važnost aktivnog učešća studenata u akademskom i društvenom životu, kao i spremnost uprave da prepozna, podrži i nagradi takav angažman.

Kroz ovaj događaj, uprava Fakulteta je još jednom pokazala da ima sluha za svoje studente, te da svojim djelovanjem nastoji usmjeriti mlade ka većem radu, zalaganju i ličnom usavršavanju, kako radi vlastitog razvoja, tako i radi daljnje afirmacije Fakulteta.

Nakon zvaničnog dijela programa upriličeno je i zajedničko posluženje, koje je dodatno doprinijelo ugodnoj i prijateljskoj atmosferi.

Fakultet za islamske studije je ovim događajem još jednom potvrdio da nije samo institucija znanja, već i prostor odgoja, napretka i izgradnje generacija koje teže izvrsnosti – fakultet koji iznjedrava buduću elitu društva.

vanja, te ih dobronamjernim ljudima nije potrebno pojedinačno nabrajati, niti objašnjavati.

Upućujući dovu Allahu da nam podari iskrenost, ojača naše jedinstvo, a našoj Zajednici ulije snage da dostojanstveno nastavimo putem prosperiteta, Njega Uzvišenog molim da svaki dobronamjeran trud ukabuli i uspješno okonča.

Imenovan šef Ureda za mekteb

U skladu sa odlukom predsjednika Mešihata, muftije dr. Mevlud-ef. Dudića, dr. Semir-ef. Čupović, 02.04.2026. godine, preuzeo je dužnost šefa Ureda za mekteb pri Vjersko-prosvjetnoj službi Mešihata IZ-e u Srbiji.

Rukovodilac službe i zamjenik predsjednika dr. Rešad-ef. Plojović je dr. Čupoviću poželio uspjeh u radu, uz očekivanje da će svojim aktivnostima, iskustvom i ličnim zalaganjem unaprijediti rad u ovom sektoru, koji je označen kao prioritetan u radu Islamske zajednice.

Dr. Čupović je u proteklom periodu ostvario zapažene rezultate u imamskom radu, posebno na polju mektebske pouke, gdje je bio jedan od najuspješnijih muallima Novopazarskog medžlisa. Također, naglasio je da će Vjersko-prosvjetna služba, shodno dogovoru sa predsjednikom Mešihata, pružiti dodatnu pomoć kako bi se unaprijedili uslovi izvođenja mektebske pouke na cijelom prostoru Islamske zajednice.

Dr. Čupović je zahvalio na ukazanom povjerenju, uz očekivanje da će preuzeti emanet obavljati za dobrobit Zajednice i svih vjernika.

Predsjednik Mešihata ugostio rektorku Državnog univerziteta

Dana 08.04.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija prof. dr. Mevlud-ef. Dudić primio je rektorku Državnog univerziteta u Novom Pazaru prof. dr. Tanju Soldatović, što je njena uzvratna i prva zvanična posjeta Islamskoj zajednici nakon preuzimanja dužnosti.

Predsjednik Mešihata zahvalio je rektorki na posjeti, dajući podršku poduzetim koracima čiji je cilj normalizacija stanja na ovoj visokoškolskoj ustanovi, uz pokušaj saniranja štete koja je nanesena tokom prošlogodišnje blokade, a koja je najviše pogodila studente i prijetila da potpuno ugrozi i dovede u pitanje rad Državnog univerziteta u ovom gradu.

Rektorka Soldatović zahvalila je predsjedniku

Mešihata na podršci i ohrabrenju koje je Islamska zajednica pružila njoj lično, ali i Univerzitetu, nakon preuzimanja dužnosti u najtežem trenutku.

Naglasila je da poštuje sve ono što je Islamska zajednica učinila u cilju pomoći normalizaciji stanja na Univerzitetu, te da je njena želja da ova visokoškolska ustanova nastavi uspješan rad, vrati ugled, te uspostavi saradnju sa svim relevantnim faktorima u društvu u cilju općeg dobra.

Tokom susreta razgovarano je o unapređenju saradnje između obrazovnih i vjerskih institucija, sa posebnim fokusom na zajedničke projekte od značaja za akademsku i širu društvenu zajednicu.

Predsjednik Mešihata u posjeti glavnom muftiji Bugarske

Dana 10.04.2026. godine, delegacija Islamske zajednice u Srbiji, predvođena predsjednikom Mešihata, muftijom sandžačkim dr. Mevlud-ef. Dudićem, posjetila je glavnog muftiju Islamske zajednice u Bugarskoj, dr. Mustafu Hadži u Sofiji.

Sastanak je upriličen u cilju upoznavanja sa stanjem muslimana u ovoj državi i aktivnostima koje se poduzimaju, te razmjenom iskustava na polju djelovanja.

Domaćin, glavni muftija dr. Mustafa Hadži, upoznao je goste sa činjenicom da u Bugarskoj živi značajna populacija muslimana, čiji broj prelazi milion stanovnika, iako zvanična statistika to još uvijek ne potvrđuje, podijeljenih u 27 regija, sa oko 1.640 klanjačkih prostora i 800 imama, koji učestvuju u realizaciji različitih vjerskih aktivnosti. U glavnom gradu Sofiji, gdje se nalazi sjedište glavnog muftije, muslimani imaju osam mesdžida, od kojih je jedna džamija sa minarom iz doba Osmanlija, sagrađena 1567. godine. Značajno je spomenuti da u okviru Islamske zajednice djeluju četiri srednje medrese, čija je diploma priznata od strane države, koja posredstvom Ministarstva prosvjete podržava njihov rad, kao i jedna visokoškolska ustanova, koja nije zvanično priznata. Od značajnih aktivnosti koje su u realizaciji jeste projekat adaptacije prostora u Sofiji za potrebe odgojno-obrazovnih ustanova Islamske zajednice, koji se realizira uz podršku Vlade ove države.

Spomenuto je da je zabilježen značajan napredak na polju poštovanja vjerskih prava muslimana, te da država podržava rad Islamske zajednice iznosom od 6.5 miliona eura, iz čega se obezbjeđuju plate uposlenicima Zajednice, ali i da još uvijek postoje značajni problemi na čijem se rješavanju radi, kao što je dozvola fotografiranja muslimanki sa hidžabom za lična dokumenta, izgradnja islamskog centra sa sjedištem Islamske zajednice u glavnom gradu, rješavanje statusa vjerskih službenika i predavača islamske vjeronauke u školama i dr.

Predsjednik Mešihata dr. Mevlud-ef. Dudić zahvalio je domaćinima na gostoprimstvu i izrazio priznanje za ostvarene rezultate i borbu koja je vođena u proteklom periodu kako bi pripadnici islama u ovoj državi imali adekvatne uslove za vršenje vjerske službe i dostojanstveno živjeli u svojoj vjeri. Također, naglasio je da su muslimani u Srbiji proš-

li slična iskustva i u radu Zajednice ostvarili velike rezultate na različitim poljima, te da postoji puno prostora na kojima se može saradivati i razmjenom iskustava doći do boljih rezultata, kao što je projekat vjeronauke, rad predškolskih i drugih odgojno-obrazovnih ustanova, medijsko djelovanje i sl.

Na kraju su delegacije obišle nekoliko značajnih lokacija za Islamsku zajednicu, te obavili džuma namaz u mesdžidu obrazovnog kompleksa u Sofiji, nakon čega je upriličen radni ručak.

Predsjednik Mešihata primio vakife iz BiH – bračni par Hadžibegović

Dana 11.04.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić sa saradnicima primio je bračni par Hadžibegović – Eldina i Lejla iz Gračanice u Bosni i Hercegovini, povodom vrijedne donacije koju su uplatili za izgradnju Muške medrese u Novom Pazaru.

Naime, Eldin Hadžibegović, porijeklom iz Bijelog Polja, privatni poduzetnik u Tuzlanskom kantonu, nakon prodaje dijela svoje firme, izrazio je želju pomoći radove na Medresi koji su u završnoj fazi, radi Allahovog zadovoljstva i potrebe da dio svog imetka uloži u rodni Sandžak kao trajnu sadaku.

Tim povodom, muftija Dudić zahvalio se vakifima uz dovu Gospodar u ih obilato nagradi na obadva svijeta, istakavši da je projekat nove Muške medrese najveća investicija Islamske zajednice, koju su uglavnom iznijeli sandžački vjernici na svojim plećima, te da je donacija bračnog para Hadžibegović došla u pravom trenutku.

Nakon prijema, gosti su sa domaćinima obišli zgradu Medrese svjedočeći impozantnom objektu na oko 5000 kvadratnih metara u srcu Stare čaršije sa svim potrebnim sadržajima koje zahtijeva ova odgojno-obrazovna ustanova Mešihata.

U društvu vakifa bio je i njihov saradnik g. Rustan Esati, svršeni Medrese Gazi Isa-beg u Novom Pazaru, koji živi i radi u Bosni i Hercegovini.

Predsjednik Mešihata primio muftiju tuzlanskog

Višečlana delegacija Muftijstva tuzlanskog na čelu sa muftijom dr. Vahid-ef. Fazlovićem boravila u uzvratnoj dvodnevnoj posjeti Islamskoj zajednici u Srbiji.

Prvog dana posjete, 13.04.2026. godine, predsjednik Mešihata, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić primio je musafire i tom prilikom upoznao ih sa najznačajnijim projektima koje Islamska zajednica realizira, ujedno se zahvalivši Muftijstvu na

podršci koju nam redovno pruža.

Nakon prijema, gosti su sa domaćinima obišli Medresu u izgradnji, restoran Medrese koji je u fazi sanacije nakon požara, kao i Altun alem džamiju gdje su proučili Fatihu na mezaru rahmetli muftije Muamer-ef. Zukorlića.

Unapređenje saradnje: Sastanak Muftijstva tuzlanskog i Muftijstva sandžačkog u Novom Pazaru

Nakon prijema u Mešihatu Islamske zajednice, višečlana delegacija Muftijstva tuzlanskog, predvođena muftijom tuzlanskim dr. Vahid-ef. Fazlovićem, 14.04.2026. godine, boravila je na Fakultetu za islamske studije u Novom Pazaru, gdje je upriličen sastanak sa direktorima ustanova i rukovodiocima službi, kao i predsjednicima i glavnim imamima medžlisā Muftijstva sandžačkog.

Na početku susreta ašere je proučio kurra hfz. Sabahudin-ef. Jerebičanin.

Predsjednik Mešihata, muftija dr. Mevlud-ef. Dudić u svom obraćanju izrazio je dobrodošlicu delegaciji Muftijstva tuzlanskog i zahvalnost na posjeti, ističući značaj međusobnih susreta i jačanja bratskih veza. Tom prilikom, prisjetio se i bezrezervne podrške Muftijstva tuzlanskog Muftijstvu sandžačkom u najtežim trenucima tokom agresije na Islamsku zajednicu u Srbiji 2007. godine, naglasivši da takva solidarnost ostaje trajno upisana u kolektivnom pamćenju.

U nastavku obraćanja predstavio je razgranatu mrežu ustanova Islamske zajednice u Srbiji, istakavši njihov značaj u vjerskom, obrazovnom, humanitarnom i društvenom djelovanju. Posebno je ukazao na ulogu Fakulteta za islamske studije, Medrese Gazi Isa-beg, Predškolske ustanove Reda, Škole Kur'ana Casnog, Izdavačke ustanove El-Kelimeh, Media centra, Centra za humanitarni rad Hajrat, Agencije za sertifikiranje halal kvaliteta i Vakufske direkcije, naglasivši njihovu međusobnu povezanost i doprinos ukupnom razvoju Islamske zajednice.

Muftija Dudić je također predstavio organizacionu strukturu na terenu kroz medžlise Muftijstva sandžačkog, ukazujući na važnu ulogu glavnih imama i predsjednika medžlisa u Novom Pazaru, Tutinu, Sjenici, Novoj Varoši, Priboju, Prijepolju i Brodarevu, koji svojim radom doprinose očuvanju vjerskog života i jačanju Zajednice.

Muftija Fazlović zahvalio se na gostoprimstvu, te istakao da je svaka posjeta Sandžaku inspirativna zbog vidljivog napretka i postignutih rezultata. Prenio je selame reisu-l-uleme dr. Husein-ef. Kavazovića, te predstavio rad Muftijstva tuzlanskog, s posebnim osvrtom na Behram-begovu medresu koja obilježava 450 godina postojanja.

Govoreći o važnosti emaneta koje nose čelnici Islamske zajednice, muftija Fazlović podsjetio je i na ulogu rahmetli muftije Muamer-ef. Zukorlića, ističući njegovu snagu, energiju i doprinos razvoju Islamske zajednice, posebno u oblasti odgoja i obrazovanja, uputivši dovu za njegovu dušu.

Maturanti Medrese Gazi Isa-beg posjetili UNP

Učenici Medrese Gazi Isa-beg iz Novog Pazara posjetili su Univerzitet u Novom Pazaru, gdje su imali priliku da se bliže upoznaju sa radom ove visokoškolske ustanove.

Tokom posjete, maturanti su obišli prostorije Univerziteta, amfiteatre i kabinete, te razgovarali sa profesorima i studentima o mogućnostima nastavka školovanja. Poseban akcenat stavljen je na upoznavanje sa akademskim životom, studijskim programima i uslovima studiranja.

Ova posjeta za mnoge učenike predstavlja važan korak u donošenju odluke o budućem školovanju, budući da se nalaze na završetku srednjoškolskog obrazovanja.

Učenici ističu da im je ova prilika značajna jer su iz prve ruke mogli saznati kako izgleda studentski život i koje mogućnosti im se nude nakon mature.

„Iskreno želim da se zahvalim čelnicima Internacionalnog univerziteta koji su nas pozvali da posjetimo ovu instituciju. Za nas maturante ovo je bila velika prilika da se upoznamo sa departmanima koje Univerzitet posjeduje. Vidjeli smo da postoji veliki broj smjerova za koje možemo da se opredijelimo, što nam mnogo znači u ovom važnom periodu našeg života. Ovo je jedna od najvažnijih, ako ne i najvažnija životna odluka – izbor studija, odnosno buduće karijere. Upravo zato nam je ova posjeta bila od izuzetnog značaja, jer nam je pomogla da bolje razumijemo koje su naše mogućnosti i čime bismo željeli da se bavimo u budućnosti“, istakao je Tarik Šabaredžović

„Prvobitno bih istakao da je postojanje ovakve institucije u našem gradu veoma važno i da treba da cijenimo takve vrijednosti i mogućnosti koje nam se pružaju. Posebno mi se dopalo to što je čitava organizacija usmjerena na studente – od mogućnosti da se savjetujemo sa profesorima, dekanima i zaposlenima, do korištenja opreme i resursa koje Univerzitet posjeduje“, kazao je Imad Turković.

Sa Univerziteta poručuju da su vrata ove institucije uvijek otvorena za buduće studente, te da ovakve posjete imaju za cilj da mladima olakšaju izbor profesije i daljeg obrazovnog puta.

Maturantice Medrese Gazi Isa-beg posjetile UNP

Maturantice Medrese Gazi Isa-beg posjetile su, 07.04.2026. godine, Univerzitet u Novom Pazaru kako bi se upoznale sa raznovrsnim obrazovnim i kreativnim sadržajima koje ova visokoškolska institucija nudi.

Tokom posjete, učenice su obišle učionice, kabinete, biblioteku, slikarski atelje i druge prateće prostore, te im je predstavljen način rada i različiti programi Univerziteta.

Učenice su izrazile zadovoljstvo posjetom i naglasile koliko je značajno što ovakva institucija pruža priliku za sticanje znanja, kreativni razvoj i neposredno upoznavanje akademske sredine.

„Danas smo, u pratnji naše razredne starješine iz Medrese Gazi Isa-beg, posjetile Univerzitet u Novom Pazaru i imale priliku da se upoznamo kako sa samim Univerzitetom, tako i sa mogućnostima koje nudi. Velika je blagodat postojanja inovativnog univerziteta koji pruža različite mogućnosti učenicama. Iskrena zahvalnost upravi Univerziteta koja nas je primila i objasnila nam sve, kako bismo se bolje snašle u akademskom životu i kasnije u odabiru svog budućeg studija, svojih interesovanja i razumijevanja sebe. S obzirom da volim rad u prosvjeti, posebno me interesuju pedagoško-filološke i psihološke nauke. Sebe također vidim kao buduću prosvjetnu radnicu“, istakla je učenica Sajda Ujkanović.

„Postoji mnogo različitih smjerova koje možemo upisati. Moj izbor bio bi neki jezik – razmišljam između baskijskog i engleskog jezika. Također, Univerzitet nudi i druge oblasti poput informatike, obrazovna vaspitača i slično, što učenicama omogućava bolji izbor prema interesovanjima. Najviše mi se sviđela mogućnost da neposredno vidimo radne prostore i sadržaje Univerziteta, što nam je omogućilo da se bolje upoznamo sa akademskom sredinom“, kazala je učenica Ajša Plojović.

Ova posjeta potvrdila je da Univerzitet u Novom Pazaru mladima otvara vrata ka znanju, iskustvu i kreativnom razvoju, te inspiriše srednjoškolske da razmišljaju o svojim budućim obrazovnim mogućnostima.

Muftija Fazlović je istakao kontinuitet bratske podrške između dva muftijstva, potvrdivši bezrezervnu pomoć Muftijstva tuzlanskog tokom teških iskušenja za Islamsku zajednicu u Srbiji 2007. godine, naglasivši da će to uvijek tako i biti.

„Sandžak je važan Bosni, Bosna je važna Sandžaku, a zajedno smo važni Bošnjacima muslimanima na Balkanu i u svijetu“, poručio je muftija Fazlović na kraju obraćanja.

Na kraju susreta, muftija tuzlanski Vahid-ef. Fazlović predstavio je članove svoje delegacije: dr. Mensura Husića – rukovodioca Službe za vjerske poslove i obrazovanje, Dženana Rahmanovića – rukovodioca Službe za administrativne i pravne poslove, dr. Ahmeda Hatunića – direktora biblioteke Behram-beg, dr. Admira Muratovića – direktora Behram-begove medrese, dr. Šefka Sulejmanovića – direktora Instituta za društvena i religijska istraživanja, dr. Mustafu-ef. Gobeljića – glavnog imama MIZ Brčko i potpredsjednika Sabora, hfz. Ahmed-ef. Huskanovića – glavnog imama MIZ Tuzla, Sedin-ef. Karića – glavnog imama MIZ Živnice, Nurdin-ef. Grahića – glavnog imama MIZ Vlasenica, Mustafu-ef. Muharemovića – predsjednika MIZ Zvornik, te Alena Vručka – vozača.

Nakon sastanka delegacija je posjetila Univerzitet u Novom Pazaru, gdje su razgovarali sa rektorom dr. Suadom Bećirovićem i članovima rukovodstva Univerziteta.

Raspisani izbori za reisu-l-ulemu: Novog poglavara Islamske zajednice bira posebno izborno tijelo

Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na sjednici u Sarajevu, 18.04.2026. godine, donio je Odluku o raspisivanju izbora za reisu-l-ulemu, u skladu s procedurom utvrđenom Ustavom Islamske zajednice i Pravilnikom o izboru reisu-l-uleme, kojoj je prisustvovao i predsjednik Mešihata Islamske zajednice u Srbiji, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, kao i članovi Sabora IZ-e u BiH sa područja Islamske zajednice u Srbiji.

Aktuelni reisu-l-ulema dr. Husein-ef. Kavazović na ovoj funkciji je od 2012. godine, kada je izabran za poglavara i vrhovnog muftiju Islamske zajednice. Ponovo je izabran za reisu-l-ulemu 2019. godine te, prema Ustavu Islamske zajednice u BiH, nakon dva mandata ne može više biti predložen kao kandidat za ovu poziciju.

Prema Pravilniku o izboru reisu-l-uleme, za vrhovnog poglavara mjeslimana može biti kandidiran istaknuti alim koji posjeduje srednje i visoko islamsko obrazovanje, koji je obavljao dužnost u Islamskoj zajednici najmanje 15 godina i koji je svojim ponašanjem stekao opći ugled i povjerenje pripadnika i članova Islamske zajednice, te koji nije mlađi od 40 godina.

Nakon što je Sabor donio odluku o provedbi procedure izbora reisu-l-uleme, imenovao je i nadležne komisije.

Proceduru izbora reisu-l-uleme provodit će Komisija za izbor koju čine predsjednik i potpredsjednici Sabora, predsjednik Ustavne komisije Sabora i

predsjednik Glavne izborne komisije, a evidentiranje kandidata za reisu-l-ulemu obavljat će saborska komisija od 18 članova koju čine po jedan najstariji sabornik iz svakog izbornog okruga.

Kandidati su obavezni Saboru predstaviti pisane programe, nakon čega će Sabor na sjednici glasanjem utvrditi listu od najmanje dva (2), a najviše tri (3) kandidata za reisu-l-ulemu.

Listu kandidata za izbor reisu-l-uleme Sabor potom dostavlja Izbornom tijelu za izbor reisu-l-uleme, koje čine sabornici Islamske zajednice, članovi Rijasetu Islamske zajednice, muftije, predsjednici mešihata Islamske zajednice, dekanı i direktori islamskih ustanova, glavni imami i predsjednici odbora međžliša.

Sabor će nakon toga zakazati sjednicu Izbornog tijela, koje će izbor reisu-l-uleme izvršiti tajnim glasanjem između utvrđenih kandidata.

Za reisu-l-ulemu će biti izabran kandidat koji je dobio većinu glasova ukupnog broja članova Izbornog tijela.

Prema Pravilniku, nakon objavljivanja izbora reisu-l-uleme, pristupit će se biranju posebnog Odbora za predaju Menšure, svečanog dokumenta kojim se potvrđuje da je određeno lice legalno imenovani, odnosno izabrani reisu-l-ulema i da je kao takav ovlašten da u smislu šerijatskog prava daje šerijatska ovlaštenja ostalim vjerskim službenicima.

Novoizabranom reisu-l-ulemu Menšuru predaje predsjednik Sabora najdalje u roku od 30 dana od dana izbora, na svečanosti kojoj prisustvuju svi članovi Izbornog tijela.

Izvor: Preporod.info

Muftija Dudić dao krv u akciji pomoći za liječenje imama Baždara

Predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić, 21.04.2026. godine, dao je krv i pružio podršku humanitarnoj akciji prikupljanja uzoraka za donaciju matičnih ćelija, koja je održana u Dom omladine Novi Pazar. Ova humanitarna akcija ima za cilj pronalazak odgovarajućeg donora za liječenje Sulejman-ef. Baždara iz Sjenice, koji se bori sa teškom bolešću – leukemijom.

Muftija Dudić je svojim gestom želio ukazati na značaj solidarnosti i pomoći onima kojima je najpotrebnija, pozivajući sve građane da se uključe u akciju i daju svoj doprinos.

Organizatori su istakli da je odziv građana zadovoljavajući, ali da je svaki novi donator od izuzetne važnosti, posebno kada je riječ o spašavanju života.

Akcija je nastavljena sutradan u Sjenici. Građani se pozivaju da se odazovu u što većem broju i na taj način pokažu humanost i spremnost da pomognu.

Predsjednik Mešihata primio novog generalnog konzula BiH

Dana 22.04.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić primio je novoimenovanog generalnog konzula Bosne i Hercegovine u

Novom Pazaru, g. Muhidina Hadžibegića.

Nakon srdačne dobrodošlice i čestitki, muftija Dudić je izrazio očekivanje da će imenovanjem g. Hadžibegića Generalni konzulat BiH poslije četiri godine zaživjeti u punom kapacitetu, kao diplomatsko predstavništvo države koja ima neraskidive nacionalne, kulturne i porodične veze sa sandžačkim Bošnjacima.

Predsjednik Mešihata je upoznao gosta sa glavnim ustanovama i aktivnostima Islamske zajednice, izrazivši nadu da će ubuduće Generalni konzulat BiH sarađivati isključivo sa legalnom, legitimnom i tradicionalnom Islamskom zajednicom, koja će mu uvijek i u svakom pogledu biti na raspolaganju.

Generalni konzul Hadžibegić zahvalio se na dobrodošlici i iskrenim riječima muftije Dudića, obećavši da će u svom radu njegove sugestije imati u vidu, istakavši da su institucije najvažnije i da mu je drago što Islamsku zajednicu vidi „na zdravim nogama“. Također je naglasio da je sretan što je Novi Pazar grad mladosti te da u oblasti obrazovanja sa svoje pozicije može dati značaj doprinos.

Predsjednik Mešihata primio muftiju zeničkog

Dana 24.04.2026. godine, predsjednik Mešihata Islamske zajednice, muftija sandžački dr. Mevlud ef. Dudić primio je muftiju zeničkog dr. hfz. Mevludin ef. Dizdarevića sa saradnicima, koji u Novom Pazaru borave u dvodnevnoj posjeti.

Nakon srdačne dobrodošlice, dvojica muftija razgovarali su o unapređenju saradnje između Muftijstva zeničkog i Mešihata, međusobnoj razmjeni iskustava te zajedničkim projektima na naučno-obrazovnom polju, naročito između Islamskog pedagoškog fakulteta u Zenici i Fakulteta za islamske studije u Novom Pazaru.

Tom prilikom, muftija Dudić je od muftije Dizdarevića dobio hediju u vidu replike Zeničke rezolucije iz maja 1942. godine, potpisane u zgradi tadašnje Sultan Ahmedove medrese od strane 27 uglednih zeničkih Bošnjaka, kojim je spašeno nekoliko hiljada bosanskohercegovačkih Roma od deportacije i istrebljenja.

Gosti su sa domaćinima obišli FIS i Internacionalni univerzitet, zatim Altun alem džamiju gdje su proučili dovu na mezaru rah. muftije Muamer ef. Zukorlića, kao i novi objekat Muške medrese čiji su unutrašnji radovi u završnoj fazi.

Muftija zenički dr. hfz. Mevludin ef. Dizdarević

hutbu je kazivao u Islamskom centru Gazilar, glavni imam u Tešnju mr. Fuad ef. Omerbašić u Arap džamiji, a glavni imam u Maglaju Nevres ef. Hodžić u Hajrudin džamiji.

Sabor odao priznanje Mešihatu, ustanovama i medžlisima na epohalnim uspjesima

Dana 25.04.2026. godine održano je redovno zasjedanje Sabora Islamske zajednice u Srbiji, na kojem su pored sabornika prisustvovali članovi Mešihata na čelu sa predsjednikom, muftijom sandžačkim dr. Mevlud ef. Dudićem, rukovodioci ustanova, udruženja i službi Mešihata, te predsjednici i glavni imami medžlisa. Saborom je usljed opravdanog odsustva predsjednika predsjedavao potpredsjednik Sabora Ramiz ef. Hamidović. Nakon konstruktivne diskusije i prijedloga, jednoglasno je usvojen Izvještaj o radu organa, ustanova, udruženja i službi Mešihata, te medžlisa Islamske zajednice, kao i završni račun Mešihata u 2025. i prijedlog budžeta za 2026. godinu.

U svom ekspozou, muftija Dudić osvrnuo se na Izvještaj o radu Islamske zajednice u prethodnoj godini, sa konstatacijom da bez obzira na sve neosporne uspjehe u infrastrukturnom, kadrovskom i finansijskom smislu, cilj Islamske zajednice je odgojiti generaciju ljudi koji imaju međusobno povjerenje i koji znaju zajednički dijeliti teret i odgovornost, kako bi ona ostala u sigurnim rukama nakon neminovne smjene generacija.

Na zasjedanju, nakon određenih dopuna, usvojen je Poslovnik o radu Sabora IZ-e u Srbiji.

Na inicijativu predsjednika Mešihata, Sabor je donio odluku da radom Zajednice sandžačke dijaspore (ZSD), koju je Islamska zajednica osnovala 2003. godine, do izbora novih organa i predsjednika ZSD, koordinira predsjednik Mešihata, a da dužnost oblasnih koordinatora u tom periodu obavljaju: Mi-that ef. Mujović za prostor Austrije, Izet ef. Bibić za Njemačku i Luksemburg, Isah ef. Dacić za Francusku i Švicarsku, te da kabinet predsjednika Mešihata posredstvom imama i predsjednika džemata u svim ostalim državama koordinira radom ZSD na tom prostoru.

Sabor je dao punu podršku radu Mešihata, predsjedniku, ustanovama i medžlisima Islamske zajednice, uz priznanje za ostvarene rezultate u protekloj godini na kvantitativnom i kvalitativnom nivou.

Učenica Gazi Isa-beg medrese pobjednica u govorništvu na engleskom jeziku

Dana 9. aprila 2026. godine u Behram-begovoj medresi u Tuzli uspješno je realizirana 26. debata učenika srednjih škola. Na ovogodišnjoj debati učestvovali su učenici i njihovi profesori mentori iz osamnaest škola sa područja cijele Bosne i Hercegovine, Islamska gimnazija „Dr. Ahmed Smajlović“ iz Zagreba i Medresa Gazi Isa-beg iz Novog Pazara.

Tema ovogodišnje debate bila je „Četiri stotine godina obrazovanja: Šta nosimo iz prošlosti, a šta ostavljamo budućnosti“. Takmičilo se u tri kategorije: govorništvo na bosanskom jeziku, govorništvo na engleskom jeziku i snimanje video spota. Nakon inspirativnih izlaganja i odbrane stavova, proglašeni su najbolji u svim kategorijama. Pobjednica u govorništvu na bosanskom jeziku je Lamija Bačevac, učenica četvrtog razreda Behram-begove medrese. Drugo mjesto zauzela je Semina Gadžun iz Medrese Osman-ef. Redžović iz Visokog i treće mjesto osvojila je Lana Kamberović iz Mješovitih srednje elektrotehničke škole iz Tuzle.

Pobjednica u govorništvu na engleskom jeziku je Uma Franca iz Medrese Gazi-Isa beg iz Novog Pazara. Drugo mjesto zauzeo je Imran Bajrektarević iz Medrese Reis Džemaludin-ef. Čaušević iz Cazina. Treće mjesto osvojila je Hana Šuta iz Karadževog medrese iz Mostara.

Najbolji videospot ove godine pripremili su učenici Gimnazije „Ismet Mujezinović“ iz Tuzle. Drugo mjesto zauzela je Mješovita srednja škola Srebrenik, a treće mjesto osvojila je Gimnazija „Mustafa Novalić“ iz Gradačca.

U netakmičarskom dijelu učesnici su iznosili svoje ideje i stavove u formi radionica. Debatanti su pokazali visok nivo profesionalizma, a posebno su se kod učenika istakle govorničke sposobnosti u odbrani svojih stavova. Organizator 26. debate učenika srednjih škola je Behram-begova medresa.

CENTRALNA BAJRAMSKA SVEČANOST U TUTINU

Centralna bajramska svečanost, prvog dana Ramazanskog bajrama, 20.03.2026. godine, održana je u Centralnoj džamiji u Tutinu, kojoj je prisustvovala delegacija Mešihata Islamske zajednice, predvođena muftijom sandžačkim dr. Mevlud-ef. Dudićem.

Nakon sabahskog farza, kojeg je predvodio hfz. Abdurrahman-ef. Kujević, vrijeme do bajram namaza upotunjeno je učenjem Kur'ana, nastupom polaznika Predškolske ustanove Reda, Skole Kur'ana Časnog i učenica Medrese Gazi Isa-beg, te ilahijma u izvedbi msc. Omer-ef. Đondića i mr. Muhedin-ef. Latifovića.

Prisutne je na početku poselamio glavni imam Međzliša IZ-e Tutin Vahjudin-ef. Čosović. Također, prisutnima se obratio rukovodilac Vjersko-prosvjetne službe dr. Rešad-ef. Plojović na temu fadileta proteklog mjeseca Ramazana.

Bajram namaz predvodio je i bajramsku hutbu održao predsjednik Mešihata, muftija Dudić. U svojoj hutbi podsjetio je vjernike na značaj Ramazana kao mjeseca duhovnog uzdizanja i samodiscipline: „Nakon mubarek mjeseca Ramazana – mjeseca posta, ibadeta, Kur'ana i duhovnog preispitivanja, dočekujemo Ramazanski bajram – dane radosti, zahvalnosti i potvrde vjerničke discipline koju smo kroz protekle dane

i noći nastojali živjeti.“

Govoreći o važnosti zajedništva, istakao je: „Na ovim prostorima, gdje je historija često bila iskušenje za vjeru i identitet muslimana, Islamska zajednica je bila i ostala naš duhovni oslonac, naš institucionalni okvir i naš zajednički amanet. Ona nije vlasništvo pojedinca niti pripada bilo kojoj političkoj ili interesnoj grupi. Islamska zajednica je iznad svakog pojedinca, iznad stranačkih i organizacijskih podjela – ona je zajednički dom muslimana i temelj njihovog opstanka.“

U hutbi je upućen i poziv na očuvanje reda, međusobnog poštovanja i brige za zajednicu: „Zdrava je ona zajednica u kojoj ljudi komuniciraju s poštovanjem i uvažavanjem i onda kada se razlikuju u mišljenjima i u stavovima.“

Na kraju obraćanja, muftija Dudić je uputio dovu za mir i sigurnost u svijetu, posebno za nedužne koji trpe stradanja, te svim vjernicima: čestitao Bajram: „U ime Mešihata Islamske zajednice u Srbiji i u svoje lično ime, svim muslimanima upućujem iskrene bajramske čestit uz dovu da Bajram provedete u zdravlju, miru i radosti, sa svojim porodicama, prijateljima i komšijama.“

BAJRAMSKA HUTBA PREDSEDNIKA MEŠIHATA, MUFTIJE SANDŽAČKOG DR. MEVLUD-EF. DUDIĆA

Predsjednik Mešihata Islamske zajednice u Srbiji muftija sandžački dr. Mevlud-ef. Dudić održao je bajramsku hutbu u Centralnoj džamiji u Tutinu, koju prenosimo u cijelosti:

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova. Salavat donosimo na Allahovog poslanika Muhammeda s.a.v.s., njegovu časnu porodicu, odane ashabe i sve one koji ga slijede do Sudnjega dana.

Braćo i sestre

Nakon mubarek mjeseca Ramazana – mjeseca posta, ibadeta, Kur'ana i duhovnog preispitivanja, dočekujemo Ramazanski bajram – dan radosti, zahvalnosti i potvrde vjerničke discipline koju smo kroz protekle dane i noći nastojali živjeti.

Ramazan nas je ponovo podsjetio na suštinu našeg odnosa prema Uzvišenom Gospodaru. Post nas je učio saburu i samokontroli, namazi su nas vraćali safu i zajedništvu, noćni ibadeti su nas podsjećali na tišinu u kojoj srce razgovara sa svojim Stvoriteljem. Zikr je čistio naša srca, sadaka je širila milost među ljudima, a iftari i pomaganje potrebnima vraćali su nas osjećaju odgovornosti prema drugome.

Na ovim prostorima, gdje je historija često bila iskušenje za vjeru i identitet muslimana, Islamska zajednica je bila i ostala naš duhovni oslonac, naš institucionalni okvir i naš zajednički amanet. Ona nije vlasništvo pojedinca niti pripada bilo kojoj političkoj ili interesnoj grupi. Islamska zajednica je iznad svakog pojedinca, iznad stranačkih i organizacijskih podjela – ona je zajednički dom muslimana i temelj njihovog opstanka.

Zato čuvajmo svoju zajednicu, svoje džemate, svoje džamije i svoje imame, jer kroz njih čuvamo red, povjerenje i stabilnost naše vjere u društvu u kojem živimo.

Draga braćo i sestre

Živimo u vremenu u kojem svijet prolazi kroz duboka iskušenja. Na mnogim stranama svijeta vode se ratovi, ruše se gradovi, razdvajaju porodice i gube nevini životi. U takvom svijetu vjera bi trebala biti izvor smiraja, a ne razlog podjela.

Postoje vremena kada se safovi moraju bolje poravnati, zbiti i učvrstiti, kada se i lica ljudi i njihova srca moraju zbližiti i okrenuti u istom smjeru. Samo vjera u zajedničku sudbinu, disciplina, red i poredak mogu ljude spasiti od haosa i nesreće.

Porodica je naša sigurna oaza, a džemat naša snaga i temelj našeg bratstva. Svi obredi naše vjere upućuju nas na zajedništvo, pa i ovaj današnji – bajram namaz.

Zdrava je ona zajednica u kojoj ljudi komuniciraju s poštovanjem i uvažavanjem i onda kada se razlikuju u mišljenjima i u stavovima. Snažna je ona zajednica u kojoj se pokazuje odgovornost naspram javnih dobara, na kojima počiva zdrav duh i snaga naroda. Odgovorna je ona zajednica koja brine o najslabijima: bolesnima, siromašnima i bespomoćnima. Si-

gurna je ona zajednica u kojoj svaki njen član vodi računa o redu i poretku, poštuje zakone i pravila koji štite pojedinca i društvo u cjelini. Napredna je ona zajednica koja se oslanja na razum i znanje, a ne na emociju i populizam.

Svaki dio naše zajednice treba ostati posvećen onome od čega ovisi naše pojedinačno i zajedničko dobro. Sigurnost naše zajednice mora biti nadređena svim drugim preokupacijama. Oni među nama koji nose emanet, kojeg su tražili i koji im je povjeren, moraju biti posebno budni.

„Vjernici su poput zgrade“ – rekao je Vjetrovjesnik a.s. – „čiji dijelovi povezuju jedni druge“, pa je, kako bilježi imam Buharija, on spleo prste svojih ruku u jedan čvor. Na ovaj način Poslanik a.s. nam je pokazao da samo oslanjanjem jednih na druge možemo sačuvati naše duhovno i fizičko biće. To se ne može postići parolama i proklamacijama, već stalnim trudom, stečenim znanjem i žrtvovanjem svih nas.

„Mi čovjeka stvaramo da se trudi“ (El-Beled, 4), kaže Allah dž.š.

Poštovana braćo i sestre

Pozivam vas da u vremenu smutnje, epskog nasilja i stradanja, u vremenu podjela i malodušnosti ostanete prisebni i ne dozvolite da nas drugi uvuku u svoje vrtloge zla. Naša srca trebaju ostati s onima koji najviše pate. Mala smo zajednica ljudi, ne trebamo se plašiti zla, ali moramo se brinuti o sebi.

Nad našim glavama nadvila se ozbiljna prijetnja vjerskog fanatizma i cionizma. To je slijepa sila moći i mržnje, koja uništava svjetove, kulture i civilizacije. Vjerujemo da još ima zdravih srca koja će joj se oduprijeti, koja korčaju putem ljubavi i bratstva među ljudima. To je put na kojem su i u prošlosti nastajali, rasli i cvjetali gradovi i sela u kojima su ljudi slavili Stvoritelja svjetova i natjecali se u dobru. Nadamo da će tako biti i dalje, jer iza svake mrkle noći dolazi nova zora.

Zato Bajram treba biti prilika da obnovimo svoju posvećenost miru, pravdi i međusobnom poštovanju. Mir počinje u srcu čovjeka, u njegovoj porodici, u njegovom džematu i u njegovom odnosu prema drugome.

U ovim mubarek danima upućujemo dovu Uzvišenom Allahu za mir i sigurnost svih neuduznih ljudi koji danas trpe patnju, stradanja i nepravdu na Bliskom Istoku i u drugim dijelovima svijeta. Molimo Allaha, Gospodara svjetova, da zaštiti nevine, olakša patnju potlačenih, vrati sigurnost njihovim porodicama i njihovim domovima, te da nasilnicima i tlačiteljima slo mi silu i oduzme moć da čine nepravdu. Neka Uzvišeni učvrsti pravedne, nadahne ljude razumom i milošću, te podari da mir, pravda i dostojanstvo ponovo zavladaju među ljudima.

Molim Uzvišenog Allaha da primi naš post, naše namaze, naše dove, materijalna davanja i naša ostala dobra djela. Neka nam podari mir u srcima, slogu u Zajednici i bereket u našim porodicama.

U ime Mešihata Islamske zajednice u Srbiji i u svoje lično ime, svim muslimanima upućujem iskrene bajramske čestitke uz dovu da Bajram provedete u zdravlju, miru i radosti, sa svojim porodicama, prijateljima i komšijama.

Bajram šerif mubarek olsun.

Svečana promocija novih hafiza Islamske zajednice

SNAGA VJERE, VAŽNOST INSTITUCIJE I VITALNOST NARODA

U Gazi Husrev-begovoj džamiji u Sarajevu održana je svečana promocija hafiza koji su u 2025. godini uspješno položili hifz pred Komisijom za polaganje hifza Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Organizator svečanosti je Uprava za vjerske poslove, a ovom prilikom je promoviran 31 hafiz i 20 hafiza.

Svečanosti je prisustvovao i reisu-l-ulema Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini dr. Husein-ef. Kavazović, koji je poručio da je ovaj skup poruka cijelom narodu da ulaganje u znanje, vjeru i odgoj donosi najljepše plodove i siguran uspjeh na obadva svijeta.

„Neka trud i ustrajnost ovih mladih ljudi budu poticaj našoj omladini da se ugledaju i vode kur'anskim načelima vjere, poslovanja i morala, a i svima nama podsjetnik da se bez Božije riječi ne može izgraditi snažan pojedinac, ni stabilna zajednica“, kazao je reisu-l-ulema Kavazović.

RIJEČ KOJA SE NJEGUJE I ŽIVI

Za prisutne hafize je istakao da su dokaz da Kur'an nije samo knjiga koja se pamti i uči, već živa riječ koja se njeguje i živi.

„Vi ste stekli zvanje hafiza koje se ne mjeri školskim i akademskim godinama, već se zrcali postojanošću, strpljenjem, skromnošću i druženjem s Božijom riječi. Stoga, trudite se da budete iskreni u ibadetu, primjer u postupcima i odnosu prema Zajednici i društvu u kojem živite“, istakao je Reisu-l-ulema.

Riječi zahvalnosti i čestitke uputio je muhafizima, roditeljima i svim vjernici-

ma koje raduje ovakav uspjeh.

„Dužnost nam je od Boga našu djecu odgajati u duhu i slovu naše vjere, da izgrade čvrsto povjerenje u Božiju riječ, da budu aktivni u promicanju vrijednosti islama i da se civilizacijski i lijepo odnose prema različitim svjetovima“, podsjetio je reisu-l-ulema Kavazović.

DRUGA ZAJEDNIČKA PROMOCIJA HAFIZA

Direktor Uprave za vjerske poslove Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini dr. hfz. Mensur-ef. Malkić poručio je da ovaj dan i prizor prisutnih hafiza predstavlja čast i ponos cijeloj Islamskoj zajednici.

„Koristim priliku da čestitam Reisu-l-ulemi na tome što je Islamska zajednica bogatija za 51 čuvara Kur'ana. Ovom prilikom želim mu i zahvaliti, jer je on nama svima velika inspiracija i podrška u hairli projektima i aktivnostima, a jedan od tih velikih projekata jeste hifz Kur'ana: učenje, memoriranje i primjena u svakodnevnom životu“, istakao je dr. Malkić.

Čestitke je uputio svima koji su uključeni u ovaj proces, posebno muhafizima i muhafizama koji su pronašli vrijeme i preslušavali kandidate, kao i roditeljima koji su dočekali da se njihovi sinovi i kćerke uvrste među „plemiće ummeta“.

Ovo je druga godina otkako se pro-

mocija novih hafiza vrši na ovaj način, zajednički za sve hafize koji su hifz kompletirali u jednoj kalendarskoj godini.

Dosadašnja praksa bila je da se hafizima diploma dodjeljuje na njihovoj hafiskoj dovi.

„Ovo je jako značajan događaj za nas kao Islamsku zajednicu, a vjerujemo i za naš narod u cjelini, jer nije mala stvar da za jednu godinu 51 hafiz i hafiza nauče Kur'an napamet i da ponesu tu časnu titulu. Mi se ponosimo njima“, izjavio je Bahrudin-ef. Čolo, voditelj Odjela za džemat i imamet pri Upravi za vjerske poslove.

RIJEČ HAFIZA: USPJESI I NA DRUGIM POLJIMA

Prema riječima samih hafiza, posvećenost hifzu i planiranje vlastitog vremena prema tim obavezama donosio je uspjehe i na drugim poljima.

„Imao sam neke visoke ciljeve u toku studija. Hvala Allahu, uspio sam dobiti zlatnu značku, ali zanimljivo je to da sam u drugom semestru prve godine, periodu kad sam najviše učio hifz, imao najbolje ocjene. Onda sam krenuo na drugu godinu i želio nastaviti taj kontinuitet i više se posvetiti studiju. Tada sam shvatio da Kur'an, ustvari, ne da oduzima vrijeme, nego daje bereket u vremenu i onda neke druge stvari u životu budu lakše“, ispričao je hafiz Amar Grahović.

Govoreći o traženju životnih uzora, hafizi ističu da ih prepoznaju u izvorima islama i vlastitom okruženju.

U tom smislu, nekima od njih bila je posebna privilegija i inspiracija rasti uz hafize u vlastitoj porodici.

„Moja dva brata, Abdulvahid i Halid, prošli su ovim putem prije mene, tako da mi je taj čitav proces učenja hifza bio olakšan. Uvijek su bili tu da mi daju neki savjet i smjernicu kako da prevaziđem sve poteškoće“, kazala je hafiza Vahida Jusić.

Prisjeća se da joj je sam izlazak pred Komisiju bio najupečatljiviji dio učenja hifza.

„To je tražilo intenzivno učenje, minimalno osam sati dnevno, pa sam sve ostalo morala ostaviti po strani kako bih taj projekat privela kraju. Uz savjete muhafiza Safet-ef. Husejnovića i moj napor da ga slušam i poštujem ono što mi govori, elhamdulillah, uspješno smo završili“, rekla je hafiza Vahida.

MUHAFIZI - SPOJ ISKUSTVA I MLADOSTI

Biti hafiz Kur'ana, podsjeća dr. Rifet Šahinović, kao jedan od prisutnih muhafiza, znači radost za pojedinca, ali i za porodicu, rodbinu, komšuluk i društvo u širem smislu.

„Sa aspekta uloženog truda, položiti hifz znači isto što i završiti jedan vrlo težak fakultet, s tim da postoji jedna razlika: poslije završenog fakulteta mi se možemo baviti ili ne baviti tim poslom za koji nas kvalificira ono što piše u diplomi. Ali, hafiska diploma traži da cijeli svoj život posvetiš Kur'anu i Allahovoj riječi. Zato se u ovim krajevima i Bosni i Hercegovini hafizi poštuju na poseban način“, rekao je dr. Šahinović.

Uz muhafize s višegodišnjim iskustvom i velikim brojem kandidata, ova promocija predstavila je i one mlađe, koji su izveli svoje prve hafize.

„Kao muhafiza koja je prije godinu dana izvela svoju prvu kandidatkinju, danas sam se sjetila momenta kada sam i sama završila hifz pred Komisijom. Danas sam se prisjetila i momenata kada smo nastojale da uskladimo naše slobodno vrijeme. I to je veoma važno prilikom učenja hifza - da se držimo discipline, kako kandidati, tako i muhafizi“, kazala je mu-

hafiza Amra Strika-Arif.

Kako je to istaknuto tokom same svečanosti, ovakvi skupovi podsjetnik su da se Kur'anu pristupa učenjem teksta, razumijevanjem poruke i življenjem njegovih vrijednosti.

Uz spomenute sagovornike, promovisani su: Mensur Kurtić, Kenan Palo, Enes Kurtović, Vahida Jusić, Tahir Mujezin, Amar Grahović, Dženita Avdić, Amar Dervić, Mohamed Amin Jarraya Salihović, Safija Dogan, Mustafa Džakmić, Ahmed Čengić, Musa Kovač, Emir Elezović, Damir Rondić, Amila Arnaut-Smajić, Enver Kurtić, Sanel Muhamedagić, Hadidža Alihodža, Šejma Hadžipašić, Ahmed Avdić, Abdurrahman Škrijelj, Sabina Nikočević, Irhan Čehajić, Amina Karčić, Abdurahman Iseini, Usama Abdul-Wahab Mušović, Abdulah Redžić, Armin Kobilica, Merjem Halilagić, Amina Dizdarević, Imran Hoši, Omar Hassan, Almin Okić, Elma Husejnović, Zejneb Beganović, Hamza Begić, Muhamed Avdić, Mirha Čikarić, Merjem Trako, Nejra Memčić, Safet Čoralić, Jahaja Hromadžić, Dženana Smajić-Terzić, Merjema Mujkanović, Merjem Elfarahati, Hoda Barakat, Rofaida Barakat, Kaim Ganić, Imran Radičević i Rešid Koca.

(Preprod.info)

INTERVJU

AHMED SALAM SOLIMAN

Ambasador Arapske Republike Egipat u Republici Srbiji

Kako doživljavate mjesec Ramazan i šta on za Vas predstavlja, kako na duhovnom tako i na ljudskom planu? Kako Ramazan izgleda u Vašoj zemlji, u porodici i društvu, kao i na institucionalnom nivou? I na kraju, kako Vi, kao ambasador, nastojite očuvati duh Ramazana dok obavljate svoju diplomatsku misiju širom svijeta?

Da, Ramazan je za mene kao Egipćanina veoma poseban. U Egiptu mjesec Ramazan dočekujemo na vrlo prijatan način. Volimo atmosferu Ramazana, kada osjećamo da u našem životu i u našoj zajednici ima više duhovnosti i izraženije vjerske dimenzije. To nije samo pitanje namaza, odlaska u džamiju i posta, naravno, već i zajedničke interakcije sa našim porodicama, prijateljima i braćom. Tako se Ramazan dočekuje u Egiptu i donosi mnogo radosne atmosfere svuda oko nas.

Kao ambasadori, naravno, imamo svoje profesionalne obaveze koje moramo ispuniti. U Egiptu smo navikli da dajemo sve od sebe i da ne dozvolimo da post utiče na naš rad. Tokom posta, energija nam je, naravno, nešto manja, ali se trudimo da to ne utiče na naše obaveze. Imamo dužnost koju moramo izvršiti bez obzira na naše fizičko stanje, jer vjerujemo da je rad dio naše vjere. Naša je obaveza da radimo. Bog nas je poslao na ovaj svijet da Ga obožavamo i da radimo.

Zato je rad tokom Ramazana dio ibadeta, dio služenja Bogu. Upravo zbog toga dajemo sve od sebe da sačuvamo kvalitet svog rada, ali i da uložimo dodatni trud u naše dove i ibadet.

Kako doživljavate Ramazan u Srbiji? Da li očajavate određene sličnosti i koje su glavne razlike? Šta Vas je posebno iznenadilo? Također, može li Ramazan biti most između različitih naroda i religija?

Pa, iskreno govoreći, najveći dio svog vremena ovdje proveo sam u Beogradu. Znam da se najveća, odnosno velika muslimanska zajednica u Srbiji nalazi u Novom Pazaru, a ne u Beogradu. Nažalost, nisam imao priliku da vidim mnogo toga od, da tako kažem, srbijanskog Ramazana ili Ramazana u Srbiji. Ovdje je muslimanska zajednica relativno mala.

Ono što sam do sada primijetio jeste da se trude koliko god mogu da se okupe i organiziraju zajedničke iftare, ali na ulicama, u široj zajednici Beograda, nema mnogo znakova Ramazana, što

je i očekivano.

Ramazan je za nas muslimane, naravno, mjesec saosjećanja, mjesec milosti, mjesec posvećen Bogu. Vjerujem da su ti principi univerzalni, to jest, razumijevanje patnje drugih kada prolaze kroz krize. U svijetu trenutno postoji nekoliko kriza koje zaslužuju naše saosjećanje i našu podršku. Nadam se da će mjesec Ramazan biti podsjetnik svima nama, cijelom svijetu, da postoje ljudi koji pate u ovom periodu.

Kako ocjenjujete odnose Arapske Republike Egipat i Srbije? Koje oblasti saradnje smatrate posebno perspektivnim? Postoje li inicijative ili planovi koje biste posebno izdvojili?

Ako bismo opisali odnos između Egipta i Srbije, jednostavno rečeno, imamo veoma dugu historiju saradnje. Imamo dugu tradiciju međusobnog poštovanja, kao i dugu historiju razumijevanja između naših rukovodstava i naših naroda. To je ono što u našem poslu nazivamo snažnim temeljom saradnje između dvije strane.

Historijski gledano, ali i danas, između dva rukovodstva i dva naroda postoji osnova političkog razumijevanja. Možemo reći da imamo i zajedničke političke interese uopće. Smatram da je sada vrijeme da počnemo intenzivnije istraživati i druge oblasti saradnje kako bismo ih dodatno ojačali.

Egipat i Srbija su potpisali Sporazum o slobodnoj trgovini, koji je stupio na snagu 1. septembra 2025. godine. To nosi ogroman potencijal za unapređenje trgovinske i ekonomske saradnje. Na kulturnom planu također postoji veliki potencijal u svim oblastima.

Kada je riječ o turizmu, tu vidimo izuzetne mogućnosti. Egipat se nalazi na petom mjestu među najpopularnijim turističkim destinacijama za građane Srbije. Nadamo se također da bi Srbija mogla postati značajno tržište za egipatski turizam.

Postoji još jedna oblast saradnje za koju se lično nadam da će obje strane dodatno istražiti njen potencijal, a to je energetika. Poznato je da Egipat postaje energetsko čvorište, posebno kada je riječ o trgovini gasom. Također je planirano povezivanje Egipta sa evropskim energetskim sistemom kao izvorom obnovljive i zelene energije za Evropu. Srbija bi, u saradnji s Egiptom, mogla imati važnu ulogu u tom procesu. Povezivanje Srbije i Egipta u oblasti energetike bilo bi izuzetno korisno za obje

strane.

Ne želim reći da postoji neka posebna oblast kojom se ne bih bavio. Naprotiv, dat ću sve od sebe da istražim sve vidove saradnje. Saradnja u sportu, kulturi, umjetnosti, kao i u svim oblastima. Učinit ću sve što je u mojoj moći da dodatno približim naše dvije zemlje i naša dva naroda, da očuvamo međusobno poštovanje i povjerenje. Naši narodi zaslužuju sve bolju i snažniju saradnju u svim područjima.

Kada je riječ o muslimanskoj zajednici u Srbiji, kakav imate odnos s Islamskom zajednicom?

Ovdje u Srbiji, mislite? Naravno, sretni smo i ponosni što imamo osam šejhova sa Al-Azhar al-Sharif koji su ovdje kako bi pomogli muslimanskoj zajednici u oblasti islamskog podučavanja, bilo u Novom Pazaru ili ovdje u Beogradu.

Tih osam šejhova za nas su, možemo reći, osam ambasadora Al-Azhar ovdje. Egipat, a naravno i Al-Azhar, veoma su posvećeni pružanju podrške muslimanskim zajednicama širom svijeta - da ih podučavaju istinskim vrijednostima i principima islama, da šire poruku islama na ispravan način.

To je islam koji je tolerantan. Islam koji je milostiv. Islam koji je ispunjen saosjećanjem i bratstvom. To su prave vrijednosti islama koje Al-Azhar nastoji očuvati i širiti.

Vjerujemo da je dužnost Al-Azhar da pomaže drugim muslimanskim zajednicama širom svijeta kako bi bile prosvijetljene istinskim vrijednostima islama.

Nedavno sam imao priliku boraviti u Kairu, u delegaciji sa predsjednikom Mešihata, muftijom dr. Mevlud-ef. Dudićem, na konferenciji posvećenoj islamu i etičkim pitanjima u eri vještačke inteligencije. Tom prilikom, svjedočili smo i značajnom razvoju Egipta, posebno Novog Kaira. Kako vi ocjenjujete značaj ove konferencije za savremeni islamski svijet, naročito u kontekstu ubrzanog tehnološkog razvoja?

Smatram da su ovakve konferencije neophodne. Svijet se mijenja u savremenom dobu. Pojavljuju se novi principi, nove ideje, nove tehnologije i nove pojave koje su već uticale na naš život, a uticat će sve više i više.

Prilagođavanje tim novim idejama, novim na-

činima razmišljanja i novim tehnologijama je nužno. Ako se ne prilagodimo onome što donose novi koncepti i promjene u našem životu, ostat ćemo po strani. Moramo se prilagoditi i moramo se modernizirati.

Ovakve konferencije također pokazuju da je islam, kao i vjera općenito, sastavni i važan dio našeg života. Vjera se može nositi s promjenama. Ne znači da se vjera prilagođava na način da mijenja svoje suštinske principe, već da se istražuje kako, kao vjernici, možemo postupati i nositi se s novim pojavama u našem životu.

Kako sačuvati našu ljudskost? Kako očuvati naše vrijednosti i pravila u svijetu koji se ubrzano mijenja? Važno je podsjećati se na ulogu vjere, da nas ne ponesu ove nove takozvane „avanture“ i izumi, već da ostanemo u okvirima koje nam je Bog odredio kroz vjeru.

Šta Ramazan može naučiti diplomatski svijet? Mogu li vrijednosti poput strpljenja, samokontrole i dijaloga, koje ovaj mjesec nosi, poslužiti kao inspiracija u međunarodnim odnosima?

Ramazana je, prije svega, mjesec milosti i saosjećanja. Kao što sam ranije rekao, vjerujem mi, kada bi se te dvije vrijednosti uistinu proširile svijetom, donijele bi ogromne promjene. Ako uspijemo razumjeti patnju kroz koju neki ljudi prolaze, to bi zaista moglo mnogo toga promijeniti.

Nadam se da će se istinske vrijednosti Ramazana, koje mi kao muslimani živimo, kada nastojimo biti ujedinjeni, milostiviji, smireniji, strpljiviji, proširiti šire. Tokom Ramazana učimo kontrolirati svoje želje, svoje prohtjeve, suočavamo se s glađu i žeđu. Upravo ta samokontrola oblikuje čovjeka, izgrađuje njegov karakter i čini ga boljim ljudskim bićem.

Kada bi se te vrijednosti proširile širom svijeta, uvjeren sam da bi se svijet sigurno promijenio nabolje.

Za kraj intervjua, koju biste poruku uputili muslimanima u Srbiji, a koju ostalim građanima Republike Srbije?

To je, neću reći, teško pitanje, ali je vrlo jednostavno - milost, saosjećanje i mir među ljudima u Srbiji, kao i mir među svim narodima svijeta.

Kada je riječ o muslimanima u Srbiji, pre-

ma onome što sam do sada vidio, želim ih pozdraviti i pohvaliti zbog njihove posvećenosti islamu. Također ih želim pohvaliti zbog njihove privrženosti državi Srbiji. To je veoma važno. Islam nije u suprotnosti sa državom ili nacionalnom pripadnošću - naprotiv.

Ono što sam do sada vidio od muslimanske zajednice u Srbiji vrlo je dostojanstveno i za svako poštovanje. Oni su posvećeni svojoj vjeri i svojim vrijednostima, a to je nešto što iskreno poštujem i čemu se divim.

Da li vam nedostaje Ramazan u Egiptu?

Ramazana u Egiptu je potpuno drugačija priča. Žao mi je što ovo kažem, ali zaista jeste tako. Uostalom, vjerujem da svaki čovjek, ne samo musliman, osjeća da je njegova zemlja najljepše mjesto, posebno u određenim trenucima. A za mene je Ramazan u Egiptu zaista jedan poseban, drugačiji svijet.

Atmosfera tokom Ramazana u Egiptu mora se doživjeti. Osjeti se na ulicama, u kućama, u kafićima, u džamijama, svuda. Svaki trenutak, svaka minuta Ramazana predstavlja jedno potpuno drugačije iskustvo.

Dekoracije na ulicama, ukrasi u kućama, sve odražava koliko su ljudi sretni zbog dolaska mjeseca Ramazana. Zaista je to potpuno posebno i jedinstveno iskustvo.

Vaša ekscelencijo, hvala Vam na izdvojenom vremenu

Hvala puno i Vama također.

Nadam se da ćemo se uskoro vidjeti u Novom Pazaru.

Naravno, naravno, inšAllah.

Intervju je vodio direktor Media centra Islamske zajednice, dr. Salahudin Fetić.

Ovaj projekat je sufinansiran iz budžeta Republike Srbije – Ministarstva informisanja i telekomunikacija. Stavovi iznijeti u podržanom medijskom projektu nužno ne izražavaju stavove organa koji je dodijelio sredstva.

Učenica Gazi Isa-beg medrese osvojila prvo mjesto na takmičenju iz akaida u BiH

Dana 20. aprila 2026. godine, u organizaciji Uprave za obrazovanje i nauku Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održano je takmičenje iz nastavnog predmeta Akaid za učenike trećeg razreda medrese, a domaćin je bila Medresa „Osman-ef. Redžović“ u Visokom.

Pored Medrese domaćina na takmičenju su učestvovali i Gazi Husrev-begova medresa iz Sarajeva, Elči Ibrahim-pašina medresa iz Travnik, Behram-begova medresa iz Tuzle, Karadžoz-begova medresa iz Mostara, Medresa „Reis Ibrahim-ef. Maglajlić“ iz Banja Luke, Medresa „Reis Džemaludin-ef. Caušević“ iz Cazina, te Gazi Isa-begova medresa iz Novog Pazara.

Medresu Gazi Isa-beg predstavljali su, pod mentorstvom profesora mr. Muhedina Latifovića: Aličković Medina, Alić Azemina, Hot Merva i Denijal Memišahović.

Ženska odjeljenja Medrese organizirala Večer Kur'ana

Dana 15.04.2026. godine, u ženskom odjeljenju Medrese Gazi Isa-beg u Novom Pazaru organizirana je Večer Kur'ana takmičarskog karaktera u kategorijama hifz sure Kaf i sure Feth, na inicijativu Đačkog parlamenta Medrese.

Učešće u ovom takmičenju uzele su i učenice naše Medrese iz odjeljenja u Tutinu i odjeljenja u Rožajama.

Komisiju za ocjenjivanje predvodila je profesorka Skole Kur'ana Casnog, hafiza Amela Aličković, a članovi komisije bile su i uvažene profesorice kirraeta, hafiza Sems Dacić Saračević, hafiza Irma Abdulkerim Siljević i hafiza Emina Zukorlić, koje su pohvalile sve vrijedne i marljive učesnice takmičenja, te istakle da je pokazano znanje bilo na vrlo zavidnom nivou.

Svim učesnicama takmičenja uručene su skromne nagrade, ali ono što ovu večer čini posebnim jeste podsjećanje da u učenju Kur'ana nema gubitnika, jer svaka djevojka koja je učila već je pobjednica. Pobjeda nije samo na ovom svijetu, već i na Ahiretu, gdje se vjeruje svaki proučeni harf i svaki uloženi trud.

U duhu riječi da su svi oni koji nose Kur'an u srcu već odabrani, ova večer bila je svjedočanstvo da se istinski uspjeh ne mjeri samo plasmanom, već blizinom Allahu i iskrenošću u učenju Njegove Knjige.

- Pobjednice u kategoriji sure Kaf su:

1. mjesto – Samra Hanuša, učenica druge godine odjeljenja u Novom Pazaru

2. mjesto – Hana Plojović, učenica prve godine odjeljenja u Novom Pazaru

3. mjesto – Emina Cosović, učenica druge godine odjeljenja u Tutinu

- Pobjednice u kategoriji sure Feth su:

1. mjesto – Sara Murić, učenica četvrtne godine odjeljenja u Rožajama

2. mjesto – Safija Biševac, učenica četvrtne godine odjeljenja u Novom Pazaru

HAJRAT – RUKA KOJA NE PRESTAJE DA PRUŽA

HUMANITARNA AKCIJA OŠ „AVDO MEĐEDOVIĆ“

Učenci Osnovne škole „Avdo Međedović“ u Novom Pazaru prikupili su namirnice za one kojima je pomoć najpotrebnija tokom mjeseca Ramazana. Ovim gestom pokazali su humanost, solidarnost i zajedništvo.

Prikupljeni paketići prosljeđeni su CHR Hajrat, koji su uručeni onima kojima su najneophodniji. Skolsko osoblje izražava ponos na učenike i zahvalnost svima koji su podržali ovu akciju.

„Mi smo organizirali humanitarnu akciju gdje su svi od prvog do četvrtog razreda donijeli po jednu namirnicu kako bi učestvovali i dali svoj doprinos. Paketiće ćemo, naravno, prosljeđiti humanitarnoj organizaciji Hajrat koja će ih podijeliti onima kojima je to najneophodnije. Velika je poruka poslata danas iz ove škole. Ja sam zaista prezadovoljna svojim đacima. Zahvaljujem se glavnom poticatelju koji nam je sve to omogućio, pedagogici, kao i učiteljicama koje su zaista pružile nesebičnu podršku u realizaciji ovog programa“, kazala je vjeroučiteljica Mediha Mehmedović Hadrović.

PODJELA STIPENDIJA I PAKETIĆA JETIMIMA

Pod pokroviteljstvom Mešihata Islamske zajednice u Srbiji, a u organizaciji Centra za humanitarni rad Hajrat, u Novom Pazaru je upriličena podjela stipendija i bajramskih paketića za djecu bez jednog ili oba roditelja.

Ova aktivnost realizirana je u posljednjim danima mubarek mjeseca Ramazana, a cilj joj je pružiti podršku porodicama koje se suočavaju sa teškim životnim okolnostima.

Direktor CHR Hajrat Mirsad-ef. Bećirović istakao je da je riječ o kontinuiranoj humanitarnoj akciji koja se realizira tokom cijele godine, ali da u mjesecu Ramazanu ima poseban značaj, jer podsjeća na važnost solidarnosti, brige o drugima i pomaganja onima kojima je pomoć najpotrebnija. Tokom podjele stipendija naglašeno je da Zajednica nastoji biti oslonac majkama i djeci

Tokom mjeseca Ramazana u CHR Hajrat nizale su se aktivnosti koje su na kraju ovog mubarek mjeseca imale posebne rezultate. Preko 50.000 podijeljenih iftara u vakufskim kuhinjama je projekat koji traje godinama. Svjesni bereketa, blagodati i nagrade od Uzvišenog, vakufske kuhinje nastavljaju sa radom i nakon mjeseca Ramazana.

Pored podjele iftara podijeljeno je i preko 5.000 humanitarnih paketa. Poseban fokus bio je na ruralnim područjima. Podijeljeno je još 1.000 paketa za Muftijstvo beogradsko-novosadsko, 250 stipendija za jetime, koje nisu samo novac, već poruka djeci da nisu sama. Također, podijeljeno je 1.200 novčanih vaučera, kao i 300 bajramskih paketića. Ne zaboravimo, ovo su bile aktivnosti samo tokom jednog mjeseca. Nastavljamo...

koji prolaze kroz životna iskušenja.

„Evo u ovom mubarek mjesecu Ramazanu, kada se već približava kraj ovog mjeseca, danas ćemo, ako Bog da, dodijeliti stipendije za vas ovdje u Novom Pazaru. Nastavit ćemo to i u Sjenici, Tutinu, Prijepolju, Novoj Varoši, Priboju, Brodarevu, gdje god bude potrebno. Ja koristim samo ovu priliku da se zahvalim našim donatorima koji daju da bi bila ova podrška, jer bez njih toga ne bi bilo. To su prije svega Er-Rizk, humanitarna organizacija iz Beča koja je stotinu jetima preuzela i stipendira, zatim Džumretani iz Dortmundu, džemat Lajpciga, džemat Gazi Isa-beg iz Luksemburga, džemat Minster, kao i mnogi drugi pojedinci ovdje iz Sandžaka i iz dijaspore. Molim Allaha Dragog da ih nagradi i da im podari svaki hajr i svaku sreću. A inšallah vama želim sve najbolje u životu, da vam Allah Dragi olakša, da vam podari zdravlje, bereket i sreću, kako biste djecu izveli na pravi put. Mi ćemo se potruditi koliko budemo mogli da budemo uz vas i sigurno nećete biti sami. Zajednica nikada neće dopustiti da budete sami, već ćemo biti uz vas.“, istakao je Mirsad ef. Bećirović

Poručeno je da će zajednica nastaviti pružati podršku kroz stipendije, humanitarne pakete i druge vidove pomoći.

„Evo u ovim posljednjim danima mubarek Ramazana, kada sa posebnim ushićenjem činimo ibadet, nastojeći da Allahovu milost dodatno zaslužimo i Njegov oprost dobijemo, tražeći najvrjedniju Kadersku noć, danas smo se u ovom 25. danu okupili ovdje da uradimo još jedan lijep i human posao - da pomognemo jedni drugima, a zapravo da lekcije Ramazana, koje nas uče strpljivosti i međusobnoj solidarnosti, pokažemo na djelu. Hvala Allahu, ovog Ramazana Islamska zajednica imala je izobilje aktivnosti koje ste mogli pratiti - od naših redovnih iftara u vakufskim kuhinjama, preko humanitarnih paketa koje smo dijelili širom Zajednice, zatim vaučera koje smo također podijelili, ali i drugih akcija koje su itekako važne da se kroz njih pokaže briga naše Zajednice i njena snaga prema svojim članovima, muslimanima i ljudima kojima je potrebna naša solidarnost i podrška. Hvala Allahu, nastavljamo ovu aktivnost. Vjerujem da se i ova aktivnost unapređuje, ali isto tako raste i broj onih koji žele

POLAZNICI REUDE OBIŠLI HAJRAT

Upravnica i vaspitačica sa polaznicima Predškolske ustanove Reuda posjetile su Centar za humanitarni rad Hajrat u Novom Pazaru, gdje su uručile donaciju namijenjenu jetimima (djeci bez jednog ili oba roditelja).

Donacija je prikupljena kroz humanitarno-prodajnu izložbu koja je održana na Trgu Gazi Isa-bega u Novom Pazaru. Tokom ovog događaja, djeca, roditelji i uposlenici ustanove zajednički su učestvovali u prikupljanju sredstava, pokazujući visok nivo solidarnosti i humanosti. Sav prikupljeni novac doniran je za pomoć jetimima.

Pored toga, jedno od odjeljenja PU Reuda u Lejlek džamiji tokom mjeseca Ramazana organiziralo je dodatnu akciju prikupljanja sadake. U posebnoj kutiji za donacije djeca su odvajala dio svog džeparca, svjesno i s ljubavlju doprinoseći pomoći vršnjacima u potrebi.

CHR Hajrat posjetile su upravnicu ustanove msc. Elvira Mekić i vaspitačica Anela Čekić. Njih su u prostorijama Centra dočekali direktor CHR Hajrat Mirsad ef. Bećirović i pomoćnik direktora Zuhdija-ef. Zukorlić.

Tokom susreta izražena je zahvalnost na ovoj vrijednoj donaciji, ali i pohvala za trud i odgoj djece koja od malih nogu uče o važnosti humanosti, dijeljenja i brige za druge. Ovakve inicijative predstavljaju primjer zajedništva i društvene odgovornosti.

POSJETA HAJRATU U TUTINU

Odjeljenje „Bedr“ Predškolske ustanove Hajrat je koordinatore CHR Hajrat Mehu-ef. Fejzoviću uručilo vrijednu novčanu donaciju za potrebe Vakufske kuhinje u Tutinu, a koju su prikupila djeca i vaspitačice ovog vrtića.

Fejzović se zahvalio na donaciji i svijesti koju pokazuju, vaspitačicama i dječici u ime CHR Hajrat i korisnika Vakufske kuhinje, te polaznicima uručio prigodne bajramske paketiće i vjerske kalendare.

UČENICI OŠ „AVDO MEĐEDOVIĆ“ POSJETILI VAKUFSKU KUHINJU I URUČILI DONACIJU

Učenci Osnovne škole „Avdo Međedović“ posjetili su Vakufsku kuhinju u Novom Pazaru, gdje su tom prilikom uručili skromnu donaciju prikupljenu kroz akciju „Doniraj iftar vakufskim kuhinjama“. Ova humana aktivnost dio je nastojanja da se kod učenika razvija svijest o solidarnosti i brizi za one kojima je pomoć najpotrebnija.

Učenicima su predvodile nastavnice Misala Zilkić Šahman i Hasima Vragić, a u vakufskoj kuhinji dočekali su ih predstavnici CHR Hajrat, na čelu sa pomoćnikom direktora Zuhdijom-ef. Zukorlićem.

Podsjećamo da su prije njih centralu Hajrata u Novom Pazaru posjetili i učenici jednog odjeljenja OS „Mur“, čime su dali svoj doprinos istoj akciji i pokazali primjer zajedništva i humanosti među najmlađima.

da učestvuju u ovoj akciji. Prije svega želim da zahvalim Allahu Uzvišenom Koji nam je darovao ovu ljepotu i sve ove blagodati, prije svega mir, sigurnost, ali i izobilje blagodati, da možemo uživati u ibadetima Ramazana, ali isto tako da možemo uživati u blagodatima koje nam je darovao i zahvaljivati Mu putem dijeljenja našeg zekata i naše sadake, jer dio onoga što se udijeli na ime zekata i sadekat-u-l-fitra dođe i do vas, do majki koje su primile na sebe brigu o svojoj djeci, koje je Uzvišeni Gospodar iskušao na poseban način“, kazao je dr. Rešad-ef. Plojović, predsjednik Upravnog odbora Hajrata.

Zahvaljujući ovim donacijama i sredstvima CHR Hajrat mjesечно se stipendira 250 jetima u Sandžaku.

(Sana press)

VRIJEDNOST I SNAGA JEDINSTVA I ZAJEDNICE

Bez jake institucije naš glas slabi, a naša prava se gube. Podrška instituciji Islamske zajednice znači podrška samima sebi. Ta podrška ogleda se kroz povjerenje, poštivanje odluka, aktivno učešće u realizaciji aktivnosti i spremnost da kontinuirano doprinosimo njenom očuvanju i unapređenju. Kada jačamo Islamsku zajednicu mi jačamo svoju vjeru, čuvamo svoju porodicu i ulažemo u našu bolju budućnost.

Hvala Allahu, Gospodaru svjetova, Koji nas je uputio na Pravi put i učinio pripadnicima ummeta Svog Miljenika. Neka je salavat i selam na našeg poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, njegovu porodicu, ashabe i sve one koji slijede njegov put do Sudnjega dana.

Poštovana braćo

Ispratili smo mubarek Ramazan i polagano se udaljavamo od njega. Evo nas u osmom danu mjeseca ševvala, za kojeg nas Poslanik a.s. pouči da ga obilježimo postom šest dana u njemu, kako bi time dobili nagradu kao da smo cijelu godinu postili, shodno njegovim riječima: „Ko isposti Ramazan, a potom ga proprati postom šest dana u ševvalu, kao da je cijelu godinu postio.“ (Muslim)

Ramazan koji je sada iza nas učio nas je upravo onome što nam je danas i u svakom vremenu najpotrebnije, a to su: disciplina, ustrajnost, strpljivost, solidarnost, jedinstvo, odgovornost prema Zajednici i pokornost Uzvišenom Allahu. Sa ibadetima koje smo obavljali naša srca su se zbližavala, razlike smanjivale, a naša Zajednica jačala. Naš zekat i sadekatu-l-fitr koje smo izdvajali posebni su izrazi naše svijesti o važnosti institucije i zajedništva. Kroz njih smo pokazali da nismo skup pojedinaca, već dio organizirane Zajednice. Vaša izdvajanja i podrška Islamskoj zajednici izraz su povjerenja koje ste praktično potvrdili. To je podrška njenim ustanovama i njenoj misiji. Zato danas sa ovog mjesta upućujemo dovu za bereket i iskrenu zahvalnost svim muslimanima koji su kroz izdvajanje zekata i sadekatu-l-fitra podržali rad Islamske zajednice i svih naših ustanova, koje donose direktnu korist svakome od nas.

Prije svega rad naših Medžlisa, imama i mektebske pouke koju na nivou Zajednice pohađa preko 5000 djece. Rad Predškolske ustanove Reuda, koju pohađa oko 1200 djece predškolskog uzrasta. Rad Škole Kur'ana i njenih preko 2300 polaznika koji stiču osnovna znanja i uče Allahovu Knjigu. Rad Medrese Gazi Isa-beg, koja nam iz godine u godinu iznjedri stotine svršnika, u kojoj se danas školuje oko 700 učenika i učenica, u Novom Pazaru, Tutinu, Sjenici i Rožaju, a koja je od svog obnavljanja 1990. do danas iznjedrila preko 2000 svršnika. Rad Fakulteta za islamske studije, na kojem studira preko 150 studenata, gdje je od osnivanja 2001. god. diplomiralo preko 250 svršnika. Rad CHR Hajrat i svih njegovih humanitarnih aktivnosti, od vakufskih kuhinja, pomoći siromašnima, ugroženima, bolesnima, brige o jetimima, izgradnje kuća itd. Ali i rad Media centra Islamske zajednice, koji nam svakodnevno, tokom cijele godine, a posebno u Ramazanu, omogućava da imamo i pratimo kvalitetne vjerske

sadržaje i povećavamo naše znanje o dini islamu.

Neka nam Ramazan bude škola iz koje smo izašli bolji, jači i svjesniji svoje odgovornosti u čuvanju Zajednice i zahvalnosti Stvoritelju na svim blagodatima kojima nas je obasuo.

Cijenjeni džematlije, danas se prisjećamo važnog datuma od prije 19 godina, kada je na današnji dan 2007. godine objedinjena Islamska zajednica u ovoj državi. Ovaj dan nije obični datum u kalendaru, već podsjetnik na veliku blagodat jedinstva, na snagu zajedništva i na odgovornost koju svi nosimo u očuvanju te blagodati.

Allah dž.š. nas u Kur'anu Časnom jasno upozorava: „Svi se čvrsto Allahovog užeta držite i nikako se ne razjedinjujte.“ (Ali Imran, 103) Ova poruka nije samo savjet niti preporuka, već stroga naredba. Jedinstvo nije opcija, ono je temelj opstanka i izvor snage muslimana. Vrijednost jedinstva ogleda se u našoj sposobnosti da budemo kao jedno tijelo. Kada jedan dio tog tijela oboli, da cijelo tijelo osjeća bol.

Razjedinjenost, s druge strane, slabi Zajednicu, otvara vrata nesigurnosti, nepovjerenja i gubitka identiteta. Zato je institucija Islamske zajednice od presudne važnosti. Kroz nju čuvamo vjeru, organiziramo ibadete, podučavamo našu djecu i čuvamo naš identitet.

Bez jake institucije naš glas slabi, a naša prava se gube. Podrška instituciji Islamske zajednice znači podrška samima sebi. Ta podrška ogleda se kroz povjerenje, poštivanje odluka, aktivno učešće u realizaciji aktivnosti i spremnost da kontinuirano doprinosimo njenom očuvanju i unapređenju. Kada jačamo Islamsku zajednicu mi jačamo svoju vjeru, čuvamo svoju porodicu i ulažemo u našu bolju budućnost.

Taj 27. mart 2007. godine bio je historijski trenutak. Tada su u Sandžak došli čelnici svih islamskih zajednica iz okruženja da izraze podršku i ohrabre nas da nastavimo putem jedinstva, jer smo jedino tako mogli postići rezultate koje smo od tada do danas ostvarili. A oni su impozantni i vidljivi na cijelom prostoru naše Zajednice, od Priboja i cijelog Sandžaka, preko Muftijstva preševskog, ali i Muftijstva beogradsko-novosadskog, gdje su u proteklih 19 godina urađene velike stvari: otvoreno je blizu 20 džemata, izgrađena desetine vjerskih objekata, mnogostruko povećan broj džematlija, ojačana vjerska svijest, pružena ogromna materijalna pomoć potrebnima, kako bi se osjećali dostojanstveno i ponosno što pripadaju ovoj Zajednici.

A upravo je to ono što je tog dana postavio kao cilj prvi predsjednik objedinjenog Mešihata, rahmetli muftija Muamer-ef. Zukorlić, kada je kazao: „Nećemo se smatrati uspješnim ukoliko

oni dijelovi Islamske zajednice na području Srbije, bilo da je to prostor Preševske doline, prostor Centralne Srbije ili prostor Vojvodine, gdje imamo pojedine džemate u izuzetno teškom stanju, ne dostignu nivo kakav zaslužuju, to jest nivo razvijenih dijelova Islamske zajednice, kakav je ovdje na području Sandžaka.“

Tada je najavio da će se u Preševskoj dolini otvoriti odjeljenje Medrese, što je vrlo brzo i realizirano, te da će se raditi na obezbjeđivanju uslova za izgradnju modernog Islamskog centra u Beogradu, kakav muslimani zaslužuju, što nije u potpunosti do danas ostvareno, ali jeste otvoren Islamski centar sa prostorom za namaz i administrativno sjedište, što je korak na putu ostvarenja postavljenog cilja od kojeg ova Zajednica nije i nikada neće odustati. Ključna poruka rahmetli Muftije na kraju pomenutog skupa bila je: „Oni koji se osjećaju slabim, od ovog trenutka nemaju pravo na to osjećanje. Imaju pravo da budu jaki. Osjećajte se jaki zato što ste sa Islamskom zajednicom koja ima svoju stariju braću i u Sarajevu, i u Prištini i dalje u Skoplju, prema kojima može pružiti ruku kada se osjeti slabom.“

Poštovana braćo. Ono što je mukotrпно izgrađeno u periodu koji je iza nas, mora se pažljivo čuvati. Jedinstvo koje je postignuto i ostvareni rezultati nisu došli sami od sebe. Oni su posljedica Allahove milosti i iskrenog truda, strpljenja i žrtve onih koji su nosili emanet vođstva u proteklom periodu i svih vas koji ste pružali podršku radu i odbrani Zajednice. Na nama je da nastavimo brigu o preuzetom emanetu, da ne dozvolimo da podjele, međusobne nesuglasice, lični interesi i šejtanske spletke naruše ono što je s velikim naporom i ogromnom žrtvom ostvareno. Islam nas uči redu, slijeđenju i poštovanju onih koji nose odgovornost vođenja Zajednice. Nije snaga u tome da svako ide svojim putem, već da zajedno koračamo, oslanjajući se jedni na druge i gradeći Zajednicu koja će biti oslonac i brinuti o svakom njenom članu.

Neka nas ovaj dan podstakne da obnovimo svoj zavjet da ćemo biti čuvari i graditelji Zajednice, a ne rušitelji; da ćemo biti oni koji spajaju i ujedinjuju, a ne oni koji dijele i cijepaju Zajednicu.

Molimo Allaha, dželle šanuhu, da učvrsti naše jedinstvo, da ojača našu Islamsku zajednicu, da podari mudrost i snagu njenim predvodnicima, razboritost našoj ulemi, te da pomogne nama i svim potlačenim muslimanima i ljudima širom svijeta, kojima se nasilje i nepravda čine. Amin.

Dr. Rešad-ef. Plojović, zamjenik predsjednika Mešihata

Dr. Rešad-ef. Plojović

FETVA I EMIN

O KURBANU I POSTU NA DAN AREFATA

PITANJE: Na kojem stepenu obaveznosti je propis klanja kurbana i da li se može zamijeniti izdvajanjem novčanog iznosa za neku drugu svrhu?

ODGOVOR: Po mišljenju hanefija, klanje kurbana je obaveza na stepenu vadžiba, koju je dužna izvršiti svaka pametna i punoljetna osoba, pripadnik islama, koja je u svom mjestu boravka, a na dan Bajrama posjeduje materijalnih mogućnosti da kupi i zakolje kurban.

Ovaj svoj stav hanefije temelje na riječima Božijeg Poslanika a.s. koji kaže: „Onaj ko ima materijalnih mogućnosti da zakolje kurban, a ne zakolje ga, nemoj da se približava mjestu na kojem mi obavljamo namaz.“

Iako se islamski pravници razilaze po pitanju stepena obaveznosti kurbana, ipak su svi oni saglasni da svaki musliman ovim propisom potvrđuje pripadnost ummetu Muhameda a.s.

Kaže Poslanik a.s.: „Nema Allahu dž.š. dražeg djela kojeg čovjek može učiniti na dan Bajrama od puštanja krvi kurbana. Zaklana životinja će na Sudnjem danu doći sa svojim rogovima, papcima i runom (dlakom). Kurbanska krv stigne do Allaha (bude primljena kod Allaha) prije nego što padne na zemlju. Zato se i vi radujte kurbanu.“ (Ibnu Madže i Tirmizi)

Dakle, klanje kurbana je Uzvišenom Allahu najdraže djelo koje čovjek može uraditi na dan Kurban bajrama, bilo lično, tj. da sam svojom rukom zakolje svoj kurban i podijeli ga na način kako je to propisano, sa mogućnošću da jedan dio ostavi za sebe i svoju porodicu, ili da izdvoji novčani iznos u tu svrhu i posredstvom Islamske zajednice, koja sprovodi kurbansku akciju, izvrši ovaj propis, nakon čega se dobijeno meso skladišti i koristi za potrebe ishrane učenika Medrese i korisnika vakufskih kuhinja u kojima se hrane oni koji nemaju dovoljno hrane, niti imaju priliku da zarade, a značajna količina se podijeli u danima Bajrama različitim korisnicima: siromašnima, bolnicama, socijalnim ustanovama itd.

Ovom prilikom želim upozoriti sve one koji nemaju priliku da sami zakolju kurban, već uplaćuju novčani iznos, da vode računa kome taj iznos uplaćuju i posredstvom koga žele ovaj propis izvršiti, jer je puno neodgovornih i nesavjesnih pojedinaca ili organizacija, tzv. humanitarnih i drugih, domaćih i stranih, koje iskorištavaju ovu priliku za ostvarivanje uticaja, lične dobiti ili finansiranja svojih sumnjivih aktivnosti.

Također, uplaćivanje iznosa novca na ime kurbana različitim organizacijama koje djeluju vani, posebno u siromašnim dijelovima svijeta, Afrike i slično, rizičan je i sumnjiv posao, u koji osoba ne bi smjela ulaziti kada je u pitanju vjerski propis, čije neizvršavanje ili nepotpuno izvršavanje povlači grijeh prema Allahu, nepotpunost ili ništavnost samog propisa, jer ne postoji način da se sa sigurnošću utvrdi da je propis izvršen na tom prostoru, već uvijek postoji

opasnost zloupotrebe ili prevare, to jest upotrebe novčanih sredstava za finansiranje aktivnosti, od kojih neke mogu biti štetne, opasne i haram, a da uplatilac nema saznanja o tome.

Učešćem u kurbanskoj akciji Islamske zajednice osoba izvršava obavezni propis vjere, ali istovremeno doprinosi lakšem radu vjerskih odgojno-obrazovnih i humanitarnih ustanova bez kojih bi naš život i uslovi na našim prostorima izgledali drugačije, a također ulaže u budućnost svoje djece, jer sve te ustanove donose veliku korist muslimanima, a posebno mladima koji se u njima školuju. Zanimljivo je ove činjenice i djelovanje suprotno, to jest podrška tzv. domaćim i stranim organizacijama, unosi razdor i slabi uticaj ustanova koje su temelj, čime se direktno negativno utiče na sopstvenu budućnost i doprinosi urušavanju temelja od kojih zavisi naš fizički opstanak i očuvanje vjerskog identiteta.

Kada je riječ o mogućoj zamjeni klanja kurbana izdvajanjem novčanog iznosa, koji bi se koristio u humanitarne i druge korisne svrhe, ili isplata svote novca siromahu da svojoj porodici kupi određenu količinu mesa, većina islamske uleme jednoglasna je da je to zabranjeno i da se time ne ispunjava propis kurbana, koji je tačno propisan kako se mora izvršiti. Smisao ovog propisa nije samo u izdvajanju sume, već i obavezi da kurban bude zaklan u propisanom vremenu, koje se mora ispoštovati, jer od toga zavisi ispravnost propisa. Dakle, posebna mudrost Uzvišenog Gospodara je u tome što je propisao ovaj propis i način njegovog izvršavanja, koju ljudski razum običnog čovjeka nekada nije u stanju potpuno shvatiti, ali je i pored toga u obavezi propis izvršiti.

PITANJE: Koje su mahane ili nedostaci kod životinja koje su smetnja za njihovo klanje na ime kurbana?

ODGOVOR: Klanje kurbana je ibadet kojim se muslimani približavaju svome Gospodaru, a Gospodar ne prima osim ono što je dobro. U našoj vjeri propisano je da kurban treba da bude životinja koja je zdrava i bez ikakvih tjelesnih nedostataka ili mahana. Osnova u ovome su riječi Allahovog Poslanika a.s.: „Četiri ne zadovoljavaju da budu kurban: jednooka ili ćorava, čija je ćoravost jasna; bolesna, čija je bolest jasna; hroma ili šepava, čija je hromost ili šepavost jasna; zakrčljala, u čijim kostima nema moždine.“

Ukoliko se osobine spomenute u ovom hadisu nađu pri kurbanu, kurban nije ispravan. Također, ovaj hadis jasno ukazuje na to da ako bi kurban imao pri sebi neku manju mahanu, to ne smeta zbog riječi Poslanika: „Čija su ćoravost, bolest, hromost i zakrčljalost jasni“, što znači da ako mahana nije jasna i bitno ne utiče na vrijednost ili cijenu, to neće smetati.

Također, uslov je da veliki kurban (krupna stoka) koji se kupuje mora biti, po mišljenju većine islamskih pravnikā, stariji od dvije godine, ili sa napunjenom godinom za sitnu stoku i ni u

kom slučaju ne smije biti mlađa, osim u slučaju sitne, to jest ovaca, gdje se dozvoljava da u izuzetnim situacijama bude starija od šest mjeseci, uz uslov da svojom veličinom ne zaostaje za onima koje su napunile godinu starosti.

Uz spomenute mahane kurbana možemo spomenuti i sljedeće: kada zbog bolesti nije sposobna sama doći do mjesta klanja, iščupanog roga, repa ili uha iz korijena, ona koja je previše mršava, kao i ona koja nema zuba, to jest kojima pomenute mahane utiču na cijenu i čine ih jeftinima ili puno jeftinijima od zdravih.

PITANJE: Koja je vrijednost posta u danima zul-hidžeta, posebno na dan Arefata?

ODGOVOR: Mjesec zul-hidže jedan je od ešhuru-*l-hurum*, tj. mjeseci koji imaju posebnu vrijednost kod Uzvišenog Allaha, a posebno su u njemu naglašeni prvih deset dana ovog mjeseca, u kojima svaki musliman treba pojačati svoje ibadete. Uzvišeni Allah se u Kur'ani Kerimu zaklinje ovim danima i kaže: „*Tako mi zore i deset noći.*“ (El-Fedžr, 1-2)

U tom smislu su i riječi Poslanika a.s., koje prenosi Abdullah ibn Omer r.a.: „Nema vrjednijih dana kod Allaha dž.š., niti dražih Njemu, od ovih deset dana, pa pojačajte u njima *tehlil* (izgovaranje šehadeta), *tekbir* (veličanje Allaha dž.š.) i *tahmid* (zahvale Allahu dž.š.)!“

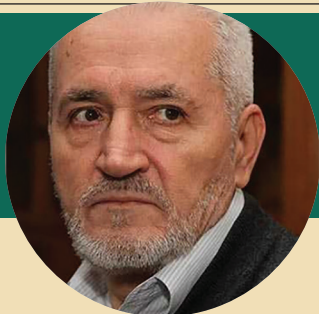
Isto tako prenosi se od hazreti Aiše r.a. da je Allahov Poslanik a.s. rekao: „Nema nijednog dana u kome Allah oslobodi više robova od džehennemske vatre kao što je to slučaj sa danom Arefata. Allah dž.š. se spusti na dunjalučko nebo, te se pred melekima pohvali iskazujući Svoj ponos sa Svojim robovima govoreći: - *Šta ovi žele?*“ A u drugoj predaji se navodi nastavak gdje se kaže: „*Budite svjedoci, meleki Moji, da Sam im oprostio!*“ (Muslim)

Post na dan Arefata ima kod Uzvišenog Allaha posebnu vrijednost, te je prilika svakom muslimanu koji je u mogućnosti da postom ovog dana zasluži posebnu nagradu. Prenosi se od Ebu Katade r.a. da je Poslanik a.s. rekao: „Post na dan Arefata iskupljuje od grijeha prošlu godinu i narednu godinu, a post na dan Ašure iskupljuje od grijeha prošlu godinu.“ (Muslim)

Propis posta na dan Arefata odnosi se samo na one koji su kod svojih kuća, tj. u svom mjestu boravka, dok će oni koji su na hadžu, tj. borave na Arefatu, ovaj dan provesti u pojačanom ibadetu, konzumirajući hranu i piće, kako bi imali dovoljno snage da se posvete ibadetu i dovi u ovom mubarek danu.

Vaša pitanja šalјite na e-mail:
fetve@glas-islama.com
Odgovore očekujte u prvom narednom broju.

PLODOVI ZNANJA I MUDROSTI

Mr. Muharem-ef. Omerdić
PRIREDIO

[4. DIO]

PRIJEMČIVOST SRCA I DUŠA ZA DOBRO I UPUTU

Ibnul-Kajjim el-Dževzi o prijemčivosti srca i duše za dobro i uputu veli: "Ljudi nisu isti u svojim srcima i dušama: neka srca su čista i dobra, neka pokvarena i zla, a neka između toga. Allah Uzvišeni je stvorio suprotnosti: noć i dan, hladnoću i toplotu..., pa su i ljudska srca različita. Uputa, znanje i vjerovanje su poput sjemena: niču u plodnom tlu (u dobrom srcu). Pokvareno srce je poput kamena ili slane zemlje u kojoj ništa ne uspijeva."

USPOREDBA ŠIRKA I TEVHIDA NASPRAM ČOVJEKA

Šejhu-l-islam Ibn Tejmijje rekao je: "Širk (politeizam) donosi strah, a tevhid sigurnost. Onaj ko se oslanja na ljude ili ih se boji - živi u strahu, a onaj ko se osloni samo na Allaha Uzvišenog - ima smirenost i sigurnost."

Alim Ibn es-Semmak upozorava: "Nemoj gasiti svjetlo znanja širkom i grijesima jer ćeš ostati u tami, dok drugi kroz život idu osvijetljenim putem."

POUKE SELEME IBN DINARA EBU HAZIMA

Seleme ibn Dinar, poznat po nadimcima Ebu Hazim i El-A'redž, jedan je od velikih tabi'ina, čuven po znanju, pobožnosti i asketizmu. Rekao je:

1. "Šta nam je? Ne želimo umrijeti dok se ne pokajemo, a ne kajemo se dok ne umremo. Znajite da se pijace neće zatvoriti zbog nečije smrti. Značaj ti je malen, pa se upoznaj."

2. "Allahova blagodati u onome što mi je uskratilo od dunjaluka veća je od blagodati u onome što mi je dao. Vidio sam da je tu blagodati dao nekima, pa su propali."

3. "Od najljepših osobina vjernika jeste da preispituje sebe i strahuje za svoje stanje, a da drugim muslimanima želi dobro i moli Allaha da im ga podari."

POUKE EBU HAZIMA O DUNJALUKU

1. "Ako znaš biti zadovoljan onim što imaš i

Ko popravi svoj odnos s Uzvišenim Allahom, Allah će popraviti njegov odnos s ljudima. Lakše je udovoljiti Jednom nego svim ljudima. Ako udovoljiš Allahu, srca ljudi okrenut će se prema tebi, a ako pokvariš odnos s Njim i ljudi će se okrenuti od tebe.

skroman život će ti biti sasvim dovoljan. A ako nisi zadovoljan onim što imaš, ništa na dunjaluku neće ti biti dovoljno."

2. "Teret dunjaluka i vjere je težak." Rekoše mu: "Razumijemo za vjeru, ali kako za dunjaluk?" Reče: "Jer ne pružiš ruku ni za čim, a da ne vidiš nekoga ko te je u tome pretekao."

3. "Ono što je prošlo od dunjaluka je san, a što je ostalo samo je nada."

4. "Ko popravi svoj odnos s Uzvišenim Allahom, Allah će popraviti njegov odnos s ljudima. Lakše je udovoljiti Jednom nego svim ljudima. Ako udovoljiš Allahu, srca ljudi okrenut će se prema tebi, a ako pokvariš odnos s Njim i ljudi će se okrenuti od tebe."

5. Prenosi se da su mu rekli u vrijeme oskudice: "Cijene su porasle." Reče: "Zašto vas to brine? Onaj Koji nas opskrbljuje u obilju, opskrbljuje nas i u nestašici."

6. "Ko razumije dunjaluk neće se radovati blagostanju, niti tugovati u nedaći."

7. "Nema na dunjaluku ničega što te raduje, a da uz to ne bude i nešto što te brine."

8. "Stidim se svoga Gospodara da Ga molim kao loš nadničar koji, kada radi, traži plaću. Ja radim iz ljubavi prema Njemu."

9. "Ako voliš brata u ime Allaha, dželle šanuhu, ne mijesaj mu se u dunjaluk."

ABDULLAH ZUHDI, NAJPOZNATIJI KALIGRAF

Abdullah Zuhdi je bio najpoznatiji kaligraf u 19. stoljeću. Značajan je po tome što njegova kaligrafija krase Harem u Mekki i Poslanikovu, alejhi selam, džamiju u Medini. Njega je sultan Abdulmeđid angažirao na tom poslu 1854. god. U medinskom haremu radio je deset godina ispisujući Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, imena, ajete, te hadise i kaside posvećene voljenom Pejgamberu. On je u Poslanikovo džamiji ispisao tekst koji je dugačak više od 2000 metara. Samo 240 metara je dugačak tekst na zidu u pravcu Kible. Svoju kaligrafiju pisao je stilom *es-sulus*. Gotovo da mu nema ravnog u ovoj umjetnosti, ni prije ni poslije. Svoj život je proveo u Istanbulu i u dva Harema. Potomak je čuvenog ashaba Temima ed-Darija, radijallahu anhu. Umro je u Kairu.

UČENICI USPJELI A UČITELJ NIJE JER JE ZANEMARIO SVOJE ZNANJE

Hatim el Esamm, da mu se Allah smiluje, reče: "Na Kijametskom danu neće biti većeg gubitnika od onoga koji je poučavao ljude, pa ovi zahvaljujući tome što su radili po njegovim uputama uspiju i spase se, a on nastrada i propadne."

Ashab Hazrati Huzejfe, radijallahu anhu, ka-

zao je: "Vi živite u vremenu u kojem čovjek, ako ne prakticira desetinu svoga znanja - propada. A doći će vrijeme u kojem će onaj ko bude prakticirao samo desetinu svoga znanja biti spašen. To je zbog toga što će biti mnogo bezvrijednih i beznačajnih ljudi."

UPITNA JE ISPRAVNOST SVAKOG ČOVJEKA

Imam Šafija u djelu *Šehadat* o ispravnosti ljudi rekao je: "U narodu ne postoji neko potpuno čist i suzdržan od grijeha, niti onaj koji je potpuni grešnik, niti ima čovjek kome će biti obrisani svi tragovi dobrote. Ako kod jedne osobe preovlada va poniznost i dobrota - ona je dobra, a ako joj je većina osobina loša - ne može se potvrditi njezina dobrota."

POMAGANJE BRAĆI U POTREBI

Hasan el-Basri rekao je osvrćući se na kur'anski ajet: - *Da je Allah dželle šanuhu htio sve bi vas učinio ili bogatim ili siromašnim. Međutim, On vas je iskušati htio, pa je jedne bogatim učinio, a druge u siromaštvu ostavio, ali je svima put dobra pokazao kada je rekao: "I više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se čuvaju lakomosti, oni će sigurno biti spašeni."* (El-Hašr, 9)

1. Meni je draže pomoći bratu u vjeri, kada mu je pomoć potrebna, nego povući se u džamiju mjesec dana čineći ibadet. Darežljivost, oprost i vrline ljepote su odgojena čovjeka.

2. Ljudskost se ogleda u čovjekovoj iskrenosti, pružanju pomoći braći u vjeri, priznavanju dobra i otklanjanju neugodnosti od komšija.

UPITNOST SIGURNOSTI

Prenosi se da je ashab Ebu Hurejre pred kraj života molio: "Moj Allahu, utječem Ti se od toga da učinim blud ili drugi veliki grijeh!" Neko od njegovih prijatelja mu je rekao: "O Ebu Hurejre, zar neko poput tebe može ovako govoriti? Ušao si u starost i nemaš više strasti i požuda, govorio si sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, dao mu prisegu i zapamtio od njega veliko znanje?" Odgovorio je: "Teško tebi, a šta me to može učiniti sigurnim dok je Iblis živ?" (Bejhaki)

ALLAHOVA PLEMENITOST

Jahja ibn Muaz er-Razi bi u svojim obraćanjima ljudima prije govora rekao: "Allahu, kako da me spase moja djela, a između sam dobra i zla? U lošim djelima nemam dobra, a dobra su mi upitna. Ti primaš samo ono što je čisto, pa mi ne ostaje, poslije ovoga, ništa drugo osim Tvoja plemenitost."

ŠTA NAS JE RAMAZAN NAUČIO

Dr. Harun-ef. Eminagić
AUTOR

Ramazan nas je napustio, ali sjećanja na njega previše su svježija da ga zaboravimo, njegova vrijednost je prevelika za nas da ga tek tako odbacimo i njegove lekcije su previše vrijedne da ih ignoriramo.

Mjeseć Ramazan je iza nas i sa sobom je odnio svoje fadilete, vrijednosti i blagodati. Koga prođe Ramazan bez da se okoristi njegovim dobrotama i blagodatima - prošlo ga je veliko dobro. Propustio je priliku koju mu Uzvišeni Allah daje jednom u godini dana. Kao što je prilika koju propusti onaj čovjek kod kojeg njegovi roditelji dožive duboku starost, a on je ne iskoristi da zaradi Džennet, da hizmeti svojim roditeljima, da im vrati makar malo od duga kojim su ga zadužili. Tako je i sa našom vjerom. Ako našu vjeru, din prevedemo na naš maternji jezik, valja znati da je značenje ove riječi *dejn* ili dug kojim nas je Plemeniti Allah zadužio. Dug za život, dug za zdravlje, nafaku, porodicu, a posebno dug ili emanet za vjeru koji smo uprtili na svoja pleća - za sve to valja polagati račun pred Uzvišenim Gospodarom.

Nameće nam se pitanje šta nas je to ovogodišnji Ramazan naučio, šta nam je to ostavio u emanet i šta nam preporučuje, kakvim osobinama da se okitimo i nakon njegovog odlaska?

Prema Allahovom zakonu stvaranja, ljudi se razlikuju u znanju, idejama, ambicijama i pravcima, ali ustrajnost u pobožnosti je odlika vjernika. Muslimanu je dužnost pomoći Allahovu vjeru, u potpunosti obavljati propise islama i u tome ustrajati. Ako čovjek kao pojedinac nije sposoban u današnjem vremenu sam ostvariti zadani cilj, onda mu je obaveza da traži sebi slične, ispravne i bogobojazne ljude koji postoje čuvaju Allahovu vjeru, džemat i zajednicu.

Naš uzor Poslanik Muhammed, alejhi selam, vrlo često je učio ovu dovu: „O Ti koji okrećeš ljudska srca, moje srce učvrsti u Tvojoj vjeri.“ Ustrajnost je potvrda čovjekove vjere koja razlikuje sezonski i kontinuirani pristup i rad. Zato je vrlo važno da se na vlastitom radu ustraje i da se ne prekine. Spremni smo odvojiti svoje vrijeme za dunjaluk i ododunjalučke poslove i to je prirodno, ali nastavimo koristiti naše vrijeme i poslije Ramazana za Allaha Plemenitog, za namaz, Kur'an, džamiju i činjenje

dobrih djela.

Ramazan nas je napustio, ali sjećanja na njega previše su svježija da ga zaboravimo, njegova vrijednost je prevelika za nas da ga tek tako odbacimo i njegove lekcije su previše vrijedne da ih ignoriramo. Ramazan je mjesec žrtvovanja, mjesec sabura - strpljivosti, mjesec ihsana - dobrote i mjesec jedinstva i sloge.

U Ramazanu smo se žrtvovali i nastojali da se suzdržimo u našim uobičajenim dnevnim potrebama, postili smo uprkos našem svakodnevnom poslu i drugim obavezama. Noću smo klanjali, ibadetili i dove upućivali uprkos tome što smo bili umorni i pospani od našeg užurbanog dunjalučkog života.

Sve ovo se moglo postići, jer nas je Ramazan naučio značenju žrtvovanja. Treba nastojati da žrtvovanje postane svakodnevni dio nas i naša vrlina. Kod onoga kod koga postoji žrtvovanje i mimo Ramazana, taj će biti počašćen i zapamćen kod Allaha, dželle šanuhu. Kada se žrtvujemo i činimo dobra djela, mi dobijamo upute/smjernice i pomoć od Allaha, dželle šanuhu, jer se kaže u suri El-'Ankebut, ajet 69: „*One koji se budu zbog Nas borili Mi ćemo, sigurno, putevima koji Nama vode uputiti; a Allah je, zaista, na strani onih koji dobra djela čine!*“

Ramazan nas je učio da imamo strpljenja - sabura. U njemu smo lakše kontrolirali naše emocije i našu ljutnju. Lakše smo suzbijali pozive naših strasti da činimo ono što je zabranjeno. Bili smo strpljivi i postojani u činjenju dobra i suzdržavanju od zla. Strpljivost je ono što nas može dovesti do uspjeha na dunjaluku i Ahiretu. Stoga, povećajmo naše strpljenje, čije sjeme je Ramazan zasijao u nama. Allah, dželle šanuhu, obećao je onima koji su strpljivi beskrajnu nagradu, kao što se spominje u suri Ez-Zumer, ajet 10: „*Samo oni koji budu strpljivi bit će bez računa nagrađeni!*“

U Ramazanu smo činili dobro drugima i od drugih primali ihsan - dobročinstvo. Ramazan nas je učio da smo članovi džemata/zajednice koja se brine za druge. Navika davanja i brige za druge ojačava duh dobročinstva u nama. Kroz međusobno dobročinstvo ljubav i saosjećanje će rasti i razvijati se između nas.

Kroz ihsan mi ćemo biti u stanju da oprostimo jedni drugima i steći ćemo veće razumijevanje i jedinstvo među nama. Allah, dželle šanuhu, savjetuje nas u suri El-A'raf, ajet 199: „*Ti sa svakim – lijepo! I traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni!*“

U našem dunjalučkom životu problemi i izazovi ne nestaju sami. Trebamo stajati ujedinjeni i jedinstveni spram svih izazova i nastojati da ih zajednički - džematite prevaziđemo. To nije nimalo lahko, ali žrtvovanje, strpljenje i dobročinstvo koje smo naučili i prakticirali u Ramazanu će nam pomoći u tome. Allah, dželle šanuhu, kaže u suri Ali-Imran, ajet 200: „*O vjernici, budite strpljivi i izdržljivi, na granicama bdijte i Allaha se bojte, da biste postigli ono što želite!*“

U mjesecu Ramazanu smo više nego u drugim mjesecima zajedno u našim džamijama Allahu, dželle šanuhu, pokornost iskazivali, zajedno se družili i slogu i jedinstvo pokazivali. Vjera traži od muslimana da ne živi samo za sebe, nego da vodi računa o problemima i interesima drugih, naročito vjernika. Naša pripadnost islamu je milost, ali i velika odgovornost, a dužnost je svakog od nas da sudjelujemo u izgradnji zajednice, međusobno se uvažavajući. Poslanik, alejhi selam, je rekao: „*Allahova pomoć je uz zajednicu. Onaj ko se izdvoji, izdvojio je se u vatru.*“ (Tirmizi)

Ljudi su u današnjem vremenu veoma usamljeni pored svih tehnoloških dostignuća. Oni zbog toga i dolaze u džemat i džamiju da se oslobode usamljenosti, neizvjesnosti i iskušenja dunjalučkog života i straha od smrti. Ljudima je potrebna pažnja, povjerenje i ljubav, da im ta ljubav, koju dariva vjera, daje trajnu snagu, mir i sigurnost. U tome i jesu neizmjerne blagodati zajednice i džemata.

Zato činimo dovu Milostivom da nam i dalje dadne snage da možemo jačati vrijednosti koje smo naučili u Ramazanu - vrijednosti žrtvovanja, strpljenja, dobročinstva, jedinstva i sloge. Da nas svaki dan obasipa Njegovom milošću i blagoslovom, da primi sva naša dobra djela u mjesecu Ramazanu i da nas učini postojanijim na putu dobra do časa dok ne budemo pozvani na susret s Njim.

UZROCI UMANJIVANJA I POVEĆAVANJA NAFAKE I BEREKETA

Dr. hfz. Maid Ibrahimović
AUTOR

Grijesi uništavaju bereket života, opskrbe, znanja, djela, pokornosti, vjere i dunjaluka. Ni najmanjeg bereketa nećeš naći kod onoga koji čini nepokornost Allahu, dželle šanuhu, u svom životu, vjeri i dunjaluku.

U ovom tekstu analizirao sam koji su uzroci umanjivanja i povećavanja nafake i bereketa u čovjekovom životu. Rad ima za cilj da čitaocima podstakne na čuvanje od grijeha, a s druge strane da ih usmjeri na činjenje dobrih djela. Neki ljudi zloupotrebljavaju blagodati koje su im date, tako što su nezahvalni, ne poštuju ih, oholo se njima, ne cijene njihove vrijednosti i ne upotrebljavaju ih u pokornosti Allahu, dželle šanuhu. Zbog navedenog blagodati im bivaju uskraćene. Nafaka se traži samo od Allaha, dželle šanuhu, te zbog toga sav imetak koji se posjeduje treba biti u službi pokoravanja Uzvišenom. Snaga se ne mjeri u mnoštvu imetka i nema nikakvog dobra u imetku ukoliko se ne troši u ono čime je Allah, dželle šanuhu, zadovoljan. Islam detaljno tretira ovu tematiku i pojašnjava ljudima koji su to uzroci koji se trebaju ispuniti kako bi se bereket povećao u imetku.

Allah, dželle šanuhu, kaže: „...ne sudjelujte u grijehu i neprijateljstvu...“ (El-Maide, 2)

Grieh je sve ono čime nije zadovoljan tvoj Gospodar, ono što te tišti u grudima, ono što ne bi volio da ljudi saznaju ili činjenje onoga što je On zabranio i neizvršavanje onoga što je On naredio. Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, alejhi selam, rekao: „Kada čovjek učini grijeh, na njegovom se srce pojavi tamna mrlja, pa ako se pokaje i traži oprost, nestat će je.“ (Biseri vjerovjesnikovih uputa, str. 86)

Kao najveći razlog zašto ljudi čine grijeh jeste njihova priroda s kojom su stvoreni. Ljudi čine grijeh zbog slabosti svoje duše pred njenim prohtjevima. Te slabosti šejtan dobro zna i maksimalno ih koristi u borbi protiv čovjeka. Šejtan počinje da ga uznemirava, zavodi, zastrašuje ga, rastužuje i daje da zaboravi ono u čemu je njegova korist. Navodi njegovu porodicu protiv njega, djecu, rodbinu, komšije. Čovjek ustrajava u činjenju grijeha, a poslije se čudi i počesto razmišlja što ga porodica ne sluša, što ima stalne probleme s djecom i suprugom.

Allah, dželle šanuhu, kaže: „...A na Sudnjem danu bit će iznad njih oni koji su se Allaha bojali i grijeha klonili. – A Allah daje u obilju onome kome On hoće, bez računa.“ (El-Bekare, 211)

Mnogi ljudi danas razmišljaju, kao i oni prije nas, da li je korist u imetku veća što je imetak veći i obilniji? Da li bogatiji ljudi uživaju u svom imetku više od onih koji imaju mnogo manje imetka u odnosu na njih i da li su sretniji od drugih? Skandali koji su česti u životu bogatih kao što su: samoubištva, razvodi brakova, teške duševne krize, bankroti, droga... predstavljaju činjenice koje pokazuju da materijalno zadovoljstvo ne znači da će čovjek biti sretan u životu i imetku. Međutim, kada se sagleda

i realizira stanje ljudi može se zaključiti i ustvrditi da su osobe skromnih materijalnih mogućnosti uvijek nasmijane, radosne i sretno.

U slijedećim redcima navodi se šta može umanjiti i povećati nafaku i bereket u našim životima.

NE BUDI NEPOKORAN ALLAHU DŽ.Š.

Nepokornost svome Gospodaru uklanja blagodati od čovjeka i dolazi do belaja, nedaća. Čovjek ne izgubi nijednu blagodat, niti ga zadesi neka nevolja osim zbog grijeha koje je počinio. Uzvišeni Gospodar kaže: „Kakva god vas bijeda zadesi, to je zbog grijeha koje ste zaradili, a On mnoge i oprosti.“ (Eš-Sura 30)

Allah neće uskratiti blagodat koju je nekom dao sve dok dotična osoba ne promjeni svoj odnos prema Allahu, dželle šanuhu.

ČUVANJE OD GRIJEHA

Grijesi uništavaju bereket života, opskrbe, znanja, djela, pokornosti, vjere i dunjaluka. Ni najmanjeg bereketa nećeš naći kod onoga koji čini nepokornost Allahu, dželle šanuhu, u svom životu, vjeri i dunjaluku. Allah, dželle šanuhu, kaže: „A da su stanovnici sela i gradova vjerovali i grijeha se klonili, Mi bismo im blagoslove i s neba i iz zemlje slali, ali oni su poricali, pa smo ih kažnjavali za ono što su zaradili.“ (El-A'raf, 96)

Grijesi su razlog za brisanje blagoslova u svemu i zato se treba čuvati od činjenja istih. Grijesi slabe čovjeka pred njegovom dušom. Ovo je jedna od najvećih kazni za grijeh. Svako je u potrebi da spozna ono što mu koristi i šteti u njegovom životu i na budućem svijetu. Najznatiji su oni koji su navedeno detaljno spoznali. Grijesi iznevjere roba prilikom sticanja znanja. Kada čovjek zapadne u neugodnost i želi da ih se riješi tada ga njegovo srce, duša i tjelesni organi iznevjere. Rob se bori, opire i pokušava prevazići nedaću. Ovo nam ukazuje na činjenicu da kada rob zapadne u nedaću ili iskušenje njegovo srce, jezik i tjelesni udovi ga iznevjere zbog grijaha koje je činio. Njegovo srce tada ne razvija pouzdanje, pokajanje, poniznost i predanost Allahu, dželle šanuhu, niti ga njegov jezik podstiče na zikir i dobra djela. Postoji jedna daleko veća zastrašujuća i opasnija stvar, a to je da grješnika njegovo srce i jezik iznevjere na samrti, te prilikom preseljenja Allahu, dželle šanuhu, nije u stanju izgovoriti šehadet.

TEGOBAN ŽIVOT NA DUNJALUKU I AHIRETU

Grijesi su uzrok tegobnog života na dunjaluku i Ahiretu. Uzvišeni kaže: „A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživjeti.“ (Ta'ha, 124)

Tegoban život će pratiti onoga ko se udalji od Allahove, dželle šanuhu, objave koja čovjeka upućuje kako treba živjeti i umrijeti. Otežavanje svih

poslova najveća je posljedica koja pogađa grješnika. Onaj ko se iskreno Allaha, dželle šanuhu, boji, Gospodar će mu svaku stvar olakšati. Osobi koja zapostavi bogobojnost svaka stvar će biti preteška u životu.

GRJEŠNIK KOJI SE NE KAJE

Grješnika ne bole njegovi grijesi, baš kao što mrtvoga ne bole njegove rane. Zbog toga grješnik na grijeh ne uzvraća pokajanjem, nego svoje prohtjeve i uživanja stavlja iznad pokornosti Allahu, dželle šanuhu. Međutim, uživati će u tome kratko vrijeme, jer njegovo griješenje je uticalo na skraćivanje njegovog života. Islamski učenjaci su se podijelili u tri grupe vezano za ovo pitanje:

Jedni kažu da se grješnicima uskraćuje bereket u životu, ma koliko dugo živjeli. Život im prođe brzo, kao da su na jedna vrata ušli, a na druga izašli.

Drugi kažu da uistinu griješenje čini život kraćim, pa tako ukoliko čovjek konzumira neka opojna sredstva, nakon kraćeg vremena ona će uticati na njegovo zdravlje i ubrzati njegov odlazak sa ovoga svijeta.

Treći kažu da je pravi život, život srca, a Allah, dželle šanuhu, je učinio srca grješnika mrtvim, kao što kaže: „...tvari su, nisu živi.“ (En-Nahl, 21) Tako da su grješnici, ustvari, mrtvaci koji dunjalukom hode.

OTKLANJANJE STRAHOPOŠTOVANJA

Allah, dželle šanuhu, otklanja iz srca ljudi strahopoštovanje prema grješniku. Ovo je jedna od kazni za grijeh. Nema sumnje da on postane prezren kod njih, oni ga potcjenjuju, kao što je on sebe zapostavio i potcjenio. Koliko čovjek voli Allaha, toliko ga vole i ljudi. Koliko se pribojava Allaha, toliko ga se pribojavaju i ljudi. Koliko je pokoran Allahu, dželle šanuhu, i čuva se Njegovih zabrana, toliko ga respektuju ljudi. Kako će rob narušiti Allahove zabrane, a u isto vrijeme željeti da ljudi budu pažljivi prema njemu i da ga uvažavaju? Kako može biti nepokoran Allahu, a očekivati da ga ljudi poštuju? Allah, dželle šanuhu, kaže: „A koga Allah ponizi, niko ga ne može poštovanjem učiniti; Allah ono što hoće radi.“ (El-Hadždž, 18)

Budi svjestan da te Allah, dželle šanuhu, uvijek vidi, zna za svaki listak koji otpadne s grane, zna šta tvoja prsa kriju, šta je u tvom srcu, zna šta oči gledaju, vidi svaki tvoj grijeh bez obzira bio veliki ili mali. Poslanik, alejhi selam, nas podučava da učimo slijedeću dovu: „O moj Bože, udalji me od grijeha kao što Si udaljio istok od zapada. Bože moj, očisti me od grijeha kao što se čisti bijela odjeća od mrlje. Bože moj, očisti me od grijeha snijegom, vodom i gradom.“ (Biseri vjerovjesnikovih uputa, str. 87)

Nastavit će se...

REFLEKSJA PRVE KUR'ANSKE OBJAVE (IKRE)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „Traženje znanja je obaveza svakog muslimana.“ (Ibn Madže, 224)

Dr. Munafis Hodža
AUTOR

Poznato je da je Kur'an posljednja nebeska knjiga, Allahov govor objavljen Njegovom poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem. Možemo slobodno kazati da je objava Kur'ana najrevolucionarniji čin u historiji čovječanstva, jer nakon Objave beduini, koji su bili simbol nepismenosti i zaostalosti, uzimaju barjak znanja i postaju graditelji kultura i civilizacija. Islam je dao posebno mjesto znanju, te otuda su i prve riječi Objave upravo bile *Ikre* - Čitaj.

Imperativ *Ikre* prevodi se na razne načine: čitaj, uči, proučavaj, naučavaj, izučavaj, razmišljaj, studiraj, obrazuj se, meditiraj, spoznaj itd. Ovo je prva riječ, prvi imperativ i ujedno prva naredba koju je Svemogućí Allah uputio Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a ujedno i čitavom čovječanstvu bez razlike na rasu, boju, mjesto i vrijeme. Dakle, prva naša obaveza je *Ikre*!

Naglašavajući važnost znanja Allah, dželle šanuhu, u prvim ajetima Objave u suri El-Alek kaže: „Čitaj, u ime Gospodara tvoga Koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, plemenit je Gospodar tvoj, Koji poučava peru, Koji čovjeka poučava onome što ne zna.“ (El-Alak, 1-5)

U prvoj Objavi primjećujemo da je *Ikre* prva riječ islama i da se dva puta koristi u imperativnoj formi, što je i više nego jasno da se ovim insistira na učenju i obrazovanju, jer vrijeme koje dolazi pred nama jeste vrijeme učenja. Ali ne smijemo nikako zaboraviti nastavak ajeta koji glasi: „*Bismi Rabbike - (Čitaj) u ime Gospodara tvoga*“, što znači da naše *Ikre* mora biti u ime Allaha, jer Zapadnjaci su uzeli samo početak ajeta *Ikre*, a ostavili nastavak ajeta *Bismi Rabbike* (U ime Gospodara tvoga). Ali danas naša-

lost, mi muslimani smo ostavili i početak, a i nastavak ajeta. Zato smo sada u stanju u kakvom jesmo. A Uzvišeni Allah dž.š. kaže: „Allah neće izmijeniti jedan narod dok on sam sebe ne izmijeni.“ (El-Rad, 11)

Allah, dželle šanuhu, dao nam je uputu, lijek, uzor na kojeg se možemo ugledati, pamet i slobodnu volju. Ako izaberemo loše, ne možemo se nadati dobrom. Ako promijenimo sebe, Allah, dželle šanuhu, obećava nam da će promijeniti i naše stanje. A sve ovo zavisi od shvatanja i primjenjivanja prve Objave. Isto tako Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: „Traženje znanja obaveza je svakog muslimana.“ (Ibn Madže, 224) Dakle, to je obaveza svakog pripadnika islama i ne odnosi se samo na određenu grupu, klasu i sl.

Koliko je važno znanje u islamu možemo vidjeti u sljedećem hadisu. Ebu Derda, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ko izabere bilo koji put da na njemu traži znanje, Allah će mu njime olakšati put do Dženeta. Uistinu, meleki svojim krilima natkriljuju onoga koji traži znanje iz zadovoljstva prema onome što on čini. I, uistinu, za učenjaka sve traži oprosta, pa čak i riba u vodi. Vrijednost učenjaka nad pobožnjakom poput je vrijednosti Mjeseca nad ostalim zvijezdama. Doista su učenjaci nasljednici vjerovjesnika, a vjerovjesnici nisu iza sebe ostavili ni dinare ni dirheme, već su ostavili znanje, pa ko ga uzme, uzeo je veliko dobro.“ (Ebu Davud, 3641)

Islamske nauke jasne su oko načina učenja i naučavanja ma o kojoj vrsti nauke se radilo. Poruka kod obje nauke je jednostavna - dobrobit čovječanstvu. Ujedno, Allahov imperativ *Uči* dao je do znanja ljudima šta na prvom mjestu trebaju da imaju.

Slijedeći ovu naredbu, prvi muslimani krenuli su putem sticanja znanja i postavili su temelje mnogih nauka. Primjera radi, Muhammed ibn Musa el-Havarizmi (umro 846. g.) smatra se ocem algebre i algoritma, Džabir ibn Hajjan (umro 815. g.) smatra se osnivačem hemije, Ibn Sina (poznat kao Avicenna, umro 1037. g.) uveo je sistematizaciju medicinske nauke. Njegova knjiga *El-Kanun fi't-Tibbi* bila je u upotrebi na

evropskim univerzitetima čak i u XIX vijeku. Prvu kartu napravio je musliman, prvi sahat-budilnik napravio je musliman itd. (M. Basheer Ahmed, Syed A. Ahsani, Dilnawaz A. Siddiqui, *Muslimanski doprinos svjetskoj civilizaciji*, Sarajevo, 2010, str. 20) Znači, dok su se muslimani bavili naukom i ulagali u nju, islamska država bila je na prostorima Evrope, Azije i Afrike.

Ovo je danas velika čast za nas muslimane i ujedno nam pokazuje da Zapad nije bio odlučujući faktor rađanja onoga što se naziva vijek znanosti, nego je to bio islamski svijet. Zapad je bio samo uvoznik. Ono što želim pokazati ovom temom upravo je činjenica da je islam izuzetno naklonjen učenju, spoznaji i znanju, kako vjerskom tako i svjetovnom.

Danas smo, mi muslimani, ili većina nas, izgubili *Ikre* koje su posjedovali naši preci, a to su uzeli Zapadnjaci, tako da smo sada mi postali uvoznici. Nažalost, visok je procenat današnjih muslimana koji su potpuno zanemarili prvu kur'ansku naredbu, a prvi imperativ u Kur'anu je *Ikre* (Uči), nemoj biti neškolan, nemoj biti nepismen, nemoj biti potčinjen drugome. Najveći razlog stagniranja muslimana jeste neznanje. Muslimani su spremni gubiti sate na Facebooku, gledajući TV ili igrati igrice, a nisu spremni da ispune prvu Allahovu naredbu.

Dakle, sve dok je prva riječ i prva naredba iz Allahove, dželle šanuhu, Knjige (*Ikre* - Uči) bila na prvom mjestu, bilo je i napretka. Ali kada smo ostavili *Ikre* postali smo taoци svjetske političke i ekonomske moći. Od gore navedenog možemo doći do zaključka da su svi faktori, koji su omogućili Evropi da uspije, bili prisutni u islamu mnogo ranije.

Ovo nas upućuje na razmišljanje o značenju ovih časni ajeta i važnosti početka Objave. Islam nam je ostavio čistu stazu po kojoj trebamo ići da bismo bili uspješni i na dunjaluku i na Ahiretu i da sa nje nikako ne skrećemo, jer sa nje (čiste staze) skreću samo oni koji su propali.

Na kraju, muslimani mogu ponovo postati ono što su nekada bili samo ako na pravi način shvate i primjene prvu Allahovu naredbu koja glasi: *IKRE BISMI RABBIK - ČITAJ U IME GOSPODARA TVOGA*.

HUDHUD

„Došao sam ti iz Sabe sa sigurnom viješću. Zatekao sam ženu kako njima vlada i dato joj je od svega, a ima i veličanstven prijestol.“ (En-Neml, 22-23)

Zehrudin-ef. Hadžić
AUTOR

Sulejman, alejhi selam, u islamu zauzima izuzetno značajno mjesto, budući da njegova poslanička misija objedinjuje dimenzije *nubuvveta* (poslanstva), *hikmeta* (božanske mudrosti) i *mulka* (vladarske vlasti) u jedinstvenom poretku koji je u potpunosti određen Božijoj volji. U njegovojčnosti na paradigmatički način isprepliću se duhovna autoritativnost Objave, administrativno-upravna funkcija i specifična sposobnost komunikacije sa različitim kategorijama stvorenog svijeta, uključujući ljude, ptice i druga stvorenja, što ukazuje na univerzalnost njegove poslaničke uloge.

Ove sposobnosti i posebni darovi koje mu je Allah, dželle šanuhu, podario (mu'džize od Gospodara) predstavljaju znakove njegove poslanice i potvrdu njegove odabranosti u izvršavanju božanske misije. U tom smislu, kur'anski prikaz Sulejmana, alejhi selam, uspostavlja model odgovorne vlasti koji se temelji na znanju (*ilm*), pravdi (*adl*), preciznoj diferencijaciji između istine i neistine, te stalnoj svijesti o Božijem nadzoru (*muraqaba*). Posebno je značajno da se u njegovom primjeru vlast ne manifestira kao oblik dominacije, već kao emaneat, povjereni zadatak čija legitimnost proizlazi iz dosljedne primjene božanskih normi.

Jedan od ključnih segmenata tog kur'anskog kazivanja jeste narativ o hudhudu, koja se navodi u suri En-Neml (Mravi). Kur'an opisuje Sulejmano-

vu, alejhi selam, sposobnost razumijevanja govora ptica i upravljanja raznim stvorenjima:

„I Sulejman naslijedi Davuda i reče: - O ljudi, poučeni smo govoru ptica i dato nam je od svega ponešto; to je, zaista, očita blagodat.“ (En-Neml, 16)

Ovaj ajet ukazuje na posebnu vrstu znanja (*ilm*) koje nadilazi uobičajene ljudske kapacitete, a koje je Sulejmanu, alejhi selam, dato kao Božiji dar. U teološkom smislu, riječ je o harizmi poslanstva koja uključuje sposobnost komunikacije sa prirodom, čime se potvrđuje univerzalnost njegove vlasti.

U nastavku kur'anskog kazivanja, pojavljuje se motiv hudhuda kao aktivnog subjekta u komunikaciji i prenošenju informacija. Sulejman, alejhi selam, primjećuje njegovo odsustvo: „I on izvrši smotru ptica pa reče: - Zašto ne vidim hudhuda, ili je odsutan? Ako mi ne donese jasan dokaz, kaznit ću ga teškom kaznom ili ću ga zaklati!“ (En-Neml, 20-21)

Ovaj dio teksta ukazuje na princip odgovornosti i discipline unutar poretka kojim upravlja Sulejman, alejhi selam. Njegova reakcija nije proizvoljna, već uslovljena zahtjevom za dokazom (*burhan*), što ukazuje na važnost racionalnog i dokaznog pristupa u donošenju odluka – princip koji ima značaj i u kasnijem razvoju islamske pravne metodologije.

Hudhud se potom vraća i donosi informaciju od izuzetnog značaja:

„Došao sam ti iz Sabe sa sigurnom viješću. Zatekao sam ženu kako njima vlada i dato joj je od svega, a ima i veličanstven prijestol.“ (En-Neml, 22-23)

Dalje se navodi:

„Zatekao sam nju i narod njen kako se Suncu klanjaju, a ne Allahu...“ (En-Neml, 24)

U ovom segmentu hudhud preuzima ulogu izvještača, ali i implicitnog moralnog svjedoka, ukazujući na devijaciju u vjerovanju naroda Sabe. U teološkoj interpretaciji, hudhud se pojavljuje kao instrument Božijeg providenja, čija funkcija nadilazi puku biološku egzistenciju i poprima dimenziju nosioca istine.

Reakcija Sulejmana, alejhi selam, na ovu informaciju dodatno potvrđuje njegovu pravno-politič-

ku racionalnost:

„Vidjet ćemo da li govoriš istinu ili lažeš.“ (En-Neml, 27)

Ova izjava odražava princip verifikacije informacija, koji predstavlja jedno od temeljnih načela u islamskoj epistemologiji i pravnoj teoriji. Tek nakon provjere, Sulejman, alejhi selam, poduzima daljnje korake, šaljući pismo kraljici od Sabe (Belkisa), čime započinje proces dijaloga i poziva u monoteizam.

Dakle, kur'anski narativ o Sulejmanu, alejhi selam, i hudhudu predstavlja jednu od najupečatljivijih i najljepših kur'anskih priča, koja po svojoj izražajnosti i simboličnosti nosi epitet „bajke“, ali u smislu „istinite bajke“.

On nadilazi deskriptivni karakter i poprima normativnu dimenziju, ukazujući na univerzalnost Božijeg poretka, ulogu znanja i komunikacije, te značaj odgovornog upravljanja u skladu s principima pravde i istine, pri čemu se afirmira Božija mudrost (*hikma*) koja omogućava da se informacije i znanje prenose kroz različite, pa i neočekivane izvore u stvorenom svijetu.

Hudhud, kao malo i naizgled neznatno stvorenje, u ovom kazivanju zauzima ulogu male, ali slobodne i hrabre ptice-istraživača, koja je spremna na rizik od kašnjenja, donosilac radosnih vijesti, prenosilac informacija, kur'anski izviđač, istraživač dalekih prostora, obavještajni posrednik u kur'anskom diskursu, glasnik istine, pouzdani kur'anski izvjestilac, skromni, ali ključni nosilac informacije, kao i figurativno posmatrano mali, ali hrabri „agent“ u službi božanski utemeljene vlasti, što ukazuje na to da Allah Svojom mudrošću odabire i među ostalim stvorenjima one koji mogu prenijeti istinu.

Ta mudrost razumijevanja jezika i komunikacije, kojom ga je Allah počastio među drugim stvorenjima, omogućila je da Hudhud prepozna i prenese informacije od ključnog značaja za Sulejmanovu, alejhi selam, misiju. Time se dodatno potvrđuje da se istina može manifestirati i kroz najskromnija stvorenja, u okviru božanski uređenog poretka znanja i pravde, shodno ajetu: „On daje mudrost kome hoće, a kome je data mudrost, dato mu je veliko dobro.“ (El-Bekara, 269)

Hfz. Zikret-ef. Mustafić posjetio Medresu

Gazi Isa-beg medresu je 8. aprila 2026. godine posjetio hfz. Zikret-ef. Mustafić, imam džemata Gazi Isa-beg u Luksemburgu i dugogodišnji prijatelj ove ustanove.

Susret s direktorom hfz. Adnanom Dupljakom protekao je u znaku nastavka već uspostavljene saradnje i razmjene ideja o daljem razvoju Medrese. Poseban akcenat stavljen je na projekte koji doprinose kvalitetnijem odgoju

i obrazovanju učenika. Sastanku je, također, prisustvovao pomoćnik direktora za dom i profesor akaida, mr. Demir Madžović.

Direktor je i ovom prilikom izrazio zahvalnost gostu na njegovoj trajnoj podršci i nesebičnom angažmanu, koji ostavlja vidljiv trag u radu Medrese, što uključuje i vrijednu donaciju Medresi koju je ovom prilikom hfz. Mustafić do-dijelio.

EL-IHSAN – DOBROČINSTVO

Edin Redžepović
AUTOR

Ihsan (dobročinstvo) predstavlja vrhunac moralnosti i jedno od najuzvišenijih načela islamskog učenja. On obuhvata sve aspekte čovjekovog života: njegov odnos prema Allahu, prema ljudima i prema svim stvorenjima.

Ihsan je jedno od najuzvišenijih svojstava kojima islam odgaja čovjeka i uređuje njegov odnos prema Allahu, prema ljudima i prema svim stvorenjima. On ne podrazumijeva samo činjenje dobra, nego i nastojanje da svako djelo bude učinjeno na najljepši, najpotpuniji i najiskreniji način.

Zbog toga ihsan zauzima posebno mjesto u islamskom učenju: on oplemenjuje srce, popravlja ponašanje, učvršćuje međuljudske veze i širi milost, blagost i plemenitost.

ZNAČENJE IHSANA U JEZIKU I TERMINOLOGIJI

Jezičko značenje

Ihsan je suprotnost lošem postupanju i označava činjenje onoga što je ispravno i dobro. To je glagolska imenica od *ahsene*, što znači: učiniti nešto lijepim, ispravnim i potpunim.

Terminološko značenje

El-Kefevi definira ihsan kao: „Činiti ono što koristi drugome, tako da taj drugi time postane u boljem, ljepšem ili ispravnijem stanju, kao što je nahraniti gladnog; ili da onaj koji to čini sam time postane bolji i plemenitiji.“ (El-Kefevi, *El-Kulijjat*, str. 53)

Es-Sa'di kaže: „Ihsan je pružanje svake vrste koristi, bez obzira na njen oblik, bilo kojem stvorenju.“ (Behdžetu kulubil-ebrar, str. 142)

RAZLIKA IZMEĐU IHSANA I SRODNIH POJMOVA

Razlika između ihsana i in'ama (blagodarenja)

Ihsan može biti usmjeren i prema samom sebi i prema drugima, pa se kaže: „Učinio sam dobro sebi.“ Nasuprot tome, *in'am* (blagodarenje) odnosi se isključivo na činjenje dobra drugome. Zbog toga je pojam ihsana širi od *in'ama*. (El-Fejruz Abadi, *Besairu zebi et-temjizi I lata'ifi el-kitab el-aziz*, 2/68)

Ebu Hilal el-Askari pojašnjava da se *in'am* veže za odnos prema drugome, jer podrazumijeva zahvalnost koja je poput duga. S druge strane, ihsan obuhvata i odnos čovjeka prema samome sebi, pa se za onoga koji traži znanje kaže da čini dobro sebi, ali se ne kaže da sebi čini blagodat.

Ihsan podrazumijeva pohvalu (*hamd*), a čovjek može pohvaliti i sam sebe. Međutim, blagodat (*ni'met*) podrazumijeva zahvalnost (*šukr*), a zahvalnost se ne upućuje samome sebi, jer ima značenje vraćanja duga, a čovjek ne može dug vraćati sebi.

Također, ihsan može obuhvatiti i ono što na-

izgled nosi štetu, poput Allahovog kažnjavanja stanovnika Vatre ili izvršavanja propisanih kazni, jer je svako ispravno i pravedno djelo vid ihsana, iako može sadržavati bol ili štetu. Ipak, u uobičajenoj upotrebi, izraz ihsan najčešće se vezuje za korist i dobro, pa se kaže: „Učinio mu je dobro“ kada mu je koristio, dok se ne kaže: „Učinio mu je dobro“ kada ga je kaznio.

S druge strane, blagodat se ne koristi u takvim kontekstima; ne kaže se da je neko „obdario“ drugoga time što mu je nanio bol, iako i takve stvari mogu imati konačnu korist. Tako otac čini dobro svome djetetu i kada mu daje gorak lijek ili ga podvrgava liječenju, ali se ne kaže da mu time čini blagodat. (El-Furuku el-lugavije, str. 193)

Razlika između ihsana i *ifdala* (darežljivog davanja)

Ihsan označava lijepo i korisno djelo, dok *ifdal* označava korist koja prelazi osnovnu mjeru i predstavlja dodatak preko onoga što je nužno. Svaki *ifdal* je, dakle, posebna vrsta ihsana, ali ne i obrnuto. (Ebu Hilal el-Askari, *Mu'džemu el-furuk el-lugavije*, str. 24)

Razlika između ihsana i *fadla* (dobrote, viška)

Ihsan može biti i obavezan i dobrovoljan, dok *fadl* (višak dobra, posebna dobrota) nikada nije obavezan, nego predstavlja čin darivanja bez obaveze i bez nužnog povoda. (Ebu Hilal el-Askari, *Mu'džemu el-furuk el-lugavije*, str. 24)

Razlika između ihsana i koristi (*nefa*)

Korist može nastati i bez namjere, dok ihsan podrazumijeva svjesnu i namjernu radnju. Tako se kaže: „Neprijatelj mi je koristio svojim postupkom“ ako je želio štetu, ali je iz toga proizašla korist. Međutim, u tom slučaju se ne kaže da je učinio dobročinstvo. (Ebu Hilal el-Askari, *Mu'džemu el-furuk el-lugavije*, str. 193-194)

Razlika između ihsana i *idžmala* (lijepog postupanja)

Idžmal označava lijepo i uljepšano postupanje u njegovom vanjskom obliku. Kaže se: „Čovjek je lijepog ponašanja“, odnosno njegovo ponašanje odiše skladom i ljepotom.

Ihsan se obično vezuje uz prijedlog „prema“ (učiniti dobro nekome), dok se *idžmal* koristi za opis načina djelovanja, pa se kaže: „Lijepo je postupio u svojoj stvari.“

Ihsan i *idžmal* su slični u tome što oba zaslužuju pohvalu. Kao što čovjek može činiti dobro sebi, tako može i uljepšati svoje postupke prema sebi. (Ebu Hilal el-Askari, *Mu'džemu el-furuk el-lugavije*, uz određena odstupanja, str. 194)

PODSTICANJE NA IHSAN I POZIVANJE NA NJEGA

Primjeri iz Kur'ana Časnog

Allah, subhanehu ve te'ala, kaže: „Allah, zaista, naređuje pravdu i dobročinstvo.“ (En-Nahl, 90)

To jest, činjenje dobra ljudima imetkom, tijelom, znanjem i drugim vrstama koristi. U to čak ulazi i dobročinstvo prema životinjama. (Es-Sa'di, *Tejsirul-Kerimir-Rahman*, str. 447)

I Uzvišeni kaže: „Zar nagrada za dobročinstvo može biti išta drugo do dobročinstvo?“ (Er-Rahman, 60)

Ovo je općenit govor koji obuhvata svako čovjekovo dobročinstvo, bilo prema samome sebi ili prema drugome; za to će biti nagrađen od Allaha lijepom nagradom i sevapom. (Er-Razi, *Mefatihul-gajb*, 29/377)

Primjeri iz poslaničkog sunneta

Prenosi se od Šeddada b. Evsa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Allah je propisao dobročinstvo (ihsan) u svemu. Zato, kada ubijate, ubijajte na lijep način, a kada koljete, koljite na lijep način. Neka neko od vas naoštri svoju oštricu i neka olakša svojoj životinji.“ (Muslim, br. 1955)

Poslanikove riječi: „Allah je propisao dobročinstvo u svemu“ znače: prema svemu, tj. Allah vam je naredio u svemu. Time se želi opće značenje koje obuhvata čovjeka, bilo da je živ ili mrtav. (El-Mubarekfurija, *Tuhfetul-Ahvezi*, 4/664-665)

Primjeri iz izreka selefa i učenjaka

Omer b. Abdul-Aziz napisao je pismo Abdul-Hamidu, upravitelju Kufe, u kojem stoji: „...Zaista je oslonac vjere pravda i dobročinstvo.“ (Ebu Nu'ajma, *Hiljetul-evlija*, 5/286)

Ibn Tejmije je rekao: „Čovjeku treba da cilj bude korist stvorenjima i činjenje dobra prema njima općenito.“ (Ibn Tejmije, *Džami'ul-mesa'il*, 1/37)

Ibnul-Kajjim je rekao: „Ključ postizanja milosti jeste dobročinstvo u ibadetu Stvoritelju i nastojanje da se koristi Njegovim robovima.“ (*Hadil-ervah*, str. 69)

KORISTI IHSANA

Dobročinitelj biva u Allahovoj blizini i posebnoju pomoći, a svojim ihsanom stiže i Allahovu ljubav.

Ihsan je sredstvo napretka i uzdizanja društva, jer vodi učvršćivanju međusobnih veza i jačanju saradnje.

Ihsan je sredstvo za uklanjanje onoga što se nalazi u dušama od nečistoće, lošeg razumijevanja, lošeg mišljenja i sličnog. (*Nadratur-ne'im*, 2/91)

Dobročinstvo prema ljudima jedan je od uzroka širine prsa, smirenosti i zadovoljstva duše, privlačenja blagodati, otklanjanja nevolja te uklanjanja brige i tuge.

Dobročinstvo prema ljudima gasi vatru zavisti i odbija neprijateljstvo.

OBLICI I VIDOVI IHSANA

Dobročinstvo prema roditeljima, rodbini, komšiji i u odnosu između supružnika.

Dobročinstvo prema siročadi i siromasima, prema najamniku i sluzi, kao i prema ljudima općenito.

Dobročinstvo u trgovačkim odnosima. U to spada dobročinstvo pri naplati cijene i ostalih dugova kroz popustljivost, otpisivanje jednog dijela, davanje odgode i čekanje. Isto tako, u to spada i dobročinstvo pri vraćanju duga, tako što će se dug vratiti na lijep način. I tako dalje.

Dobročinstvo prema onome ko čini zlo. To je jedan od najuzvišenijih oblika ihsana. Uzvišeni kaže: „Dobro i zlo nisu isto! Zlo dobrim uzvrat, pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati.“ (Fussilet, 34)

Dobročinstvo u govoru. Uzvišeni kaže: „I reci Mojim robovima da govore ono što je najljepše.“ (El-Isra, 53) Uzvišeni kaže: „I ljudima govorite lijepe riječi.“ (El-Bekara, 83)

Dobročinstvo u raspravi. Allah, tebareke ve te'ala, kaže: „I raspravljaj s njima na najljepši način.“ (En-Nahl, 125)

Dobročinstvo prema umrlima. Jedan od oblika dobročinstva prema mrtvome jeste dova za njega i klanjanje džezaze namaza. (Ibn Tejmijje, *El-Fetava el-kubra*, 3/49)

Dobročinstvo u tjelesnim poslovima očituje se u valjanom obavljanju posla, usavršavanju zanata i lišavanju svih drugih djela prevare i varanja. (*Min-hadžul-muslim* od El-Džezairija, str. 132)

Dobročinstvo prema životinjama. U dobročinstvo prema njima spada da se nahrane kada su gladne, da im se ne stavlja teret koji ne mogu podnijeti, da se prema njima bude blag kada rade i da im se omoguću odmor kada se umore. A kada čovjek želi da je zakolje, treba da naoštri svoju oštricu, ali ne pred njom, i ne treba klati jednu ovcu pred drugom.

PREPREKE IHSANU

Neznanje o velikoj vrijednosti i obilnoj nagradi koju je Allah, subhanehu ve te'ala, pripremio dobročiniteljima među Svojim robovima:

Nemar prema mnogobrojnim lijepim posljedicama ihsana.

Slabost bogobožnosti, jer onaj ko spozna Allaha, subhanehu ve te'ala, i boji Ga se, lijepo postupa prema Njegovim stvorenjima.

Težnja da čovjek udovolji svome egu i da se osveti za sebe, uz ostavljanje praštanja i popustljivosti.

Škrtost duše i prevlast sebičnosti nad njom, što je sprečava da daje drugima, da nastoji biti od koristi ljudima i da im čini dobro.

PRIMJERI IHSANA KOD VJEROVJESNIKA I POSLANIKA

Uzvišeni Allah kaže o Musau, alejhis-selam: „I kada on dostignu svoju punu snagu i sazrije, dadosmo mu mudrost i znanje. I tako Mi nagrađujemo one koji čine dobro.“ (El-Kasas, 14)

To jest, one koji čine dobro u ibadetu Allahu i one koji čine dobro Allahovim stvorenjima. Jedan od primjera Musaovog, alejhis-selam, dobročinstva jeste događaj kada je, po dolasku u Medjen, zatekao dvije žene koje nisu mogle napojiti svoju stoku zbog gužve oko izvora. On im je pomogao i napojio njihovu stoku bez ikakve naknade. Kasnije, kada je radio kod njihovog oca, dogovoreno je da ostane osam godina, a ako ispuni deset, to će biti dobrovoljno od njega. Musa, alejhis-selam, ispunio je punih deset godina, čime je upotpunio svoju

obavezu na najljepši način.

Allah, Uzvišeni, opisao je i Jusufa, alejhis-selam, kao dobročinitelja, pa kaže: „I kad on dostiže svoju punu snagu, dadosmo mu mudrost i znanje. I tako Mi nagrađujemo one koji čine dobro.“ (Jusuf, 22)

A kada je bio bačen u tamnicu, njegovi drugovi iz zatvora opisali su ga kao dobročinitelja: „Obavijesti nas o njegovom tumačenju; mi zaista vidimo da si ti od onih koji čine dobro.“ (Jusuf, 36)

I njegova braća opisala su ga kao dobročinitelja prije nego što su saznala da im je on brat. Uzvišeni kaže: „O upravniče, on ima starog oca, pa uzmi jednog od nas umjesto njega; mi doista vidimo da si ti od dobročinitelja.“ (Jusuf, 78)

Jedan od oblika njegovog dobročinstva jeste i to što je oprostio svojoj braći. Uzvišeni kaže: „Oni rekoše: „Allaha nam, Allah te je doista nad nama odlikovao, a mi smo zaista bili grješnici.“ On reče: „Danas vam se neće ništa prigovoriti; neka vam Allah oprosti, a On je od milostivih Najmilostiviji.““ (Jusuf, 91-92)

Nepozivanje na odgovornost zbog grijeha spada u dobročinstvo. Na to ukazuju i riječi Uzvišenog upućene Njegovom Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: „Zato im oprosti i preko toga pređi; Allah, zaista, voli dobročinitelje.“ (El-Maida, 13) (Tefsir Ibn Usejmin, Sura El-Maida, 1/199)

PRIMJERI IHSANA U PRIJAŠNJIM NARODIMA

Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Dok je neki čovjek išao putem, silno ga je spopala žeđ, pa je sišao u bunar i napio se iz njega. Zatim je izašao, kad ono pas dahće i od žeđi jede vlažnu zemlju. Tada čovjek reče: „Ovog psa je zadesilo isto ono što je i mene zadesilo.“ Pa je napunio svoju mestvu vodom, zatim je držao ustima, popeo se i napojio psa. Allah mu je na tome bio zahvalan i oprostio mu.“ (Bilježe El-Buhari, br. 2363 i ovo je njegov rivajet, te Muslim, br. 2244)

Prenosi se od Huzejfe, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Doista je među onima prije vas bio jedan čovjek kojem je došao melek da mu uzme dušu, pa mu je rečeno: „Jesi li uradio kakvo dobro?“ On odgovori: „Ne znam.“ Bi mu rečeno: „Razmisli.“ On reče: „Ne znam ni za šta drugo osim da sam u dunjaluku trgovao s ljudima i bio blag prema njima - imućnome sam davao odgodu, a siromaha sam oslobađao duga.“ Pa ga je Allah uveo u Džennet.“ (El-Buhari, br. 3451 i ovo je njegov rivajet, te Muslim, br. 1560)

PRIMJERI IHSANA KOD VJEROVJESNIKA S.A.V.S.

Od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: „Služio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, deset godina, pa mi nikada nije rekao: „Uh“, niti: „Zašto si to uradio“, niti: „Zašto to nisi uradio““ (El-Buhari, br. 6038 i ovo je njegov rivajet, te Muslim, br. 2309)

Zato je Enes, njegov sluga, radijallahu anhu, u nastavku svog hadisa rekao: „Allahov Poslanik bio je najljepšeg ponašanja među ljudima.“ (El-Buhari, br. 6203 i Muslim, br. 2310, a ovo je Muslimov rivajet)

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: „Jedan čovjek imao je potraživanje od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u vidu deve određenog uzrasta, pa je došao da traži svoje pravo. Poslanik je rekao: „Dajte mu.“ Tražili su devu istog uzrasta, ali nisu našli osim onu koja je bila starija i bolja od nje. Tada je rekao: „Dajte mu tu.“ Čovjek tada reče: „Dao si mi više nego što mi

pripada, neka Allah i tebi dadne više.“ Na to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: „Najbolji među vama su oni koji najljepše vraćaju dug.““ (El-Buhari, br. 2305 i ovo je njegov rivajet, te Muslim, br. 1601)

PRIMJERI IHSANA KOD ASHABA

Jedan od oblika ihsana Ebu Bekra, radijallahu anhu, bio je to što je trošio na svoju rodbinu, a među njima i na Mistaha. Međutim, kada je Mistah govorio o Aiši, radijallahu anha, Ebu Bekr mu je prekinuo tu pomoć. Zatim mu je oprostio, postupajući po riječima Uzvišenog Allaha: „Neka se čestiti i imućni među vama ne zaklinju da više neće pomagati rođake i siromaha, te one koji su na Allahovu putu rodni kraj svoj napustili; neka im oprostite i ne zamjere! Zar vam ne bi bilo drago da i vama Allah oprosti? A Allah prašta i Samilostan je.“ (En-Nur, 22)

Nakon toga mu je ponovo počeo pomagati kao i prije. (El-Buhari, br. 2661 i Muslim, br. 2770)

Od Abdullaha b. Dinara, od Ibn Omera, radijallahu anhum, prenosi se da je on, kada bi krenuo prema Mekki, imao magarca na kojem bi se odmarao kada bi se umorio od jahanja deve, a imao je i turban kojim je vezivao glavu. Tako je jednog dana, dok je bio na tom magarcu, pored njega prošao neki beduin, pa mu je rekao: „Zar ti nisi sin toga i toga?“ On odgovori: „Jesam.“ Tada mu je dao magarca i rekao: „Jaši ovoga.“ A za turban je rekao: „Veži njime svoju glavu.“

Neki od njegovih drugova rekoše mu: „Allah ti oprostio! Dao si ovom beduinu magarca na kojem si se odmarao i turban kojim si vezivao glavu!“

A on im reče: „Ja sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: - Doista je jedan od najvećih vidova dobročinstva da čovjek održava vezu s onima koje je volio njegov otac nakon njegove smrti.“ Zatim je rekao da je njegov otac bio prijatelj Omeru. (Muslim, br. 2552)

PROPIS IHSANA

Es-Sa'di je rekao: „Propisani ihsan dijeli se na dvije vrste:

Prva je obavezna, a to je pravednost i izvršavanje onoga što si dužan prema stvorenjima, shodno pravima koja prema njima imaš kao obavezu.

Druga je preporučeni ihsan, a to je ono što prelazi preko toga: pružanje tjelesne, imovinske ili naučne koristi, upućivanje na vjersko dobro ili ostvarivanje neke ovosvjetske koristi.“ (*Behdžetu kulubil-ebrar*, str. 142)

Prema tome, ihsan (dobročinstvo) predstavlja vrhunac moralnosti i jedno od najuzvišenijih načela islamskog učenja. On obuhvata sve aspekte čovjekovog života: njegov odnos prema Allahu, prema ljudima i prema svim stvorenjima. Nije ograničen samo na činjenje dobra, već podrazumijeva da se svako djelo izvrši na najljepši i najpotpuniji način, uz iskrenu namjeru i svijest o Allahovom nadzoru.

Kroz kur'anske ajete, hadise i primjere vjerovjesnika, Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, te prvih generacija muslimana, jasno se vidi da ihsan nije dodatak vjeri, već njen sastavni i uzvišeni dio. On izgrađuje čovjeka iznutra, čisti njegovo srce, uljepšava njegovu ponašanje i čini ga korisnim članom zajednice.

Zato ihsan ostaje trajni poziv svakom vjerniku da čini dobro, da ga čini svjesno i iskreno, te da u svemu teži onome što je najbolje. U tome je put ka Allahovoj ljubavi, milosti i nagradi, kao i ključ uspjeha na ovom i budućem svijetu.

RAZLIČITI ASPEKTI SLOBODE U ISLAMU

Mustafa Hašim Kamali
AUTOR

(4. DIO)

Argumenti Kur'ana koji se obrađuju u ovom poglavlju odnose se na različite teme, od kojih se neke direktno ili indirektno odnose na slobodu. Relevantno je ispitati, osim direktnih referenci na ovu temu, i druge dijelove Kur'ana koji se odnose na poslanstvo i način na koji je Poslanik Muhamed a.s. savjetovan da poštuje slobodu izbora ljudi. Također je korisno obratiti pažnju na vrijednost razuma i važnost ovog koncepta u kontekstu principa odgovornosti, kao i doktrinu *hisbe* (naređivanje dobra i zabranjivanje zla). Slijedeći ajet iz Kur'ana utvrđuje slobodu kao inherentnu osobinu svih ljudskih bića:

„Ti upravi lice svoje vjeri, kao pravi vjernik, djelu Allahovu, prema kojoj je On ljude načinio.“ (Er-Rum, 30)

Reći da je Bog stvorio čovjeka slobodnim po prirodi predstavlja afirmaciju ne samo slobode kao normativnog i izvornog stanja nego i sposobnosti s kojima je čovjekova priroda obdarena, te da je najistaknutija među prirodnim sposobnostima čovjeka njegova sposobnost rasuđivanja. (El-Ili, *El-Hurijjat*, str. 168)

Često citirana konstatacija da je „islam prirodna religija“ (*el-islam dinul-fitra*) implicira da se odnosi na ono što zdrav razum i racionalnost podržavaju, što znači da urođenu slobodu i ispravno postupanje čovjeka islam podstiče.

Proglasiti slobodu osnovnom normom Šerijata znači reći da je svaka osoba slobodna da živi u skladu s tim, osim ako zakon izričito ne predviđa drugačije. Sloboda u ovom smislu je izvorno stanje, a odsustvo slobode, ili njeno ograničenje je izuzetak. Priznanje normativne validnosti slobode znači i to da je ona inherentno pravo svakog ljudskog bića, koje se ne može ukinuti, ili negirati osim zakonskom normom.

Sušтина gore spomenutog ajeta je reaktualiziranje u hadisu u kojem Poslanik a.s. izjavljuje da je svako dijete rođeno u prirodnom stanju (slobode): „Svako novorođenče rađa se u fitri (prirodnom stanju).“ (El-Tabrizi, *Miškat*, tom I, hadis br. 90)

Nadalje, islam je zabranio primitivnu praksu zarobljavanja slobodnog čovjeka i njegovo pretvaranje u roba, ili prodavanje u ropstvo, kao što se navodi u hadisi-kudsiju gdje Allah Uzvišeni kaže:

Reći da je Bog stvorio čovjeka slobodnim po prirodi predstavlja afirmaciju ne samo slobode kao normativnog i izvornog stanja nego i sposobnosti s kojima je čovjekova priroda obdarena, te da je najistaknutija među prirodnim sposobnostima čovjeka njegova sposobnost rasuđivanja.

„Troje su protiv kojih ću se Ja boriti na Sudnjem danu: [...] čovjek koji proda slobodnog čovjeka i pojede njegov novac.“ (Muhji el-Din el-Nevevi, *Rijad el-Salihin*, drugo izdanje od Muhammeda Nasira el-Dina el-Albanija, Bejrut, Dar el-Mekteb el-Islami, 1404/1984, hadis br. 1592: druge dvije kategorije tiču se onih koji varaju druge i onih koji odbijaju da radnicima daju ono što im pripada.)

Dakle, zaključuje se da je sloboda prirodno pravo, darovano svakom od rođenja. Ona je inherentna i neprekidna i nijedan čovjek nema ovlaštenje da oduzme ono što je Bog darovao kao prirodno pravo. Suština ove poruke prenesena je od strane halife Omera ibn el-Hattaba u obliku pitanja koje je tražilo očigledan odgovor: „Od kada ste porobili ljude koje su njihove majke rodile kao slobodne pojedince?“ (Ebu Zehre, *Tenzim el-Islam*, str. 28; Tublije, *El-Islam vel-Hukuk el-Insan*, str. 281; Muhamed Selim el-Ava, *Fi'l-Nizam el-Sijasi li'l Davle el-Islamijje*, Kairo, El-Mekteb el-Misri el-Hadis, 1983, str. 314)

Jedna od praktičnih manifestacija norme slobode u fikskim djelima jeste položaj napuštenog djeteta (*el-lekit*), čiji identitet, bilo da je rođeno kao slobodan čovjek ili rob, nije poznat. *Lekit* koji se pronađe na ulici, ili bilo kojem drugom mjestu, pretpostavlja se da je slobodna osoba zbog općeg principa ljudske slobode. Štaviše, kolektivna je dužnost (*fard kifaje*) zajednice u cjelini i osobna dužnost (*fard ajn*) pojedinca koji pronađe *lekita* da ga zaštiti i osigura mu sigurnost. (Muhammed Amin ibn 'Abidin, *Hašije Radd el-Muhtar 'ala Durr el-Muhtari*, drugo izdanje, Kairo, Mustafa el-Babi el-Halabi, 1386/1966, IV, 139; Ahmed Jusri, *Hukuk el-Insan ve Asbab el-'Unf fi'l-Mudžama el-Islami fi Dav'Ahkam el-Šeri'ah*, Aleksandrija - Egipat, Menša'at el-Me'arif, 1993, str. 29; Zuhejli, *El-Fikh el-Islami*, V, 766)

Treba napomenuti i pravilo imama Ebu Hanife koje kaže da se maloumna osoba (*sefih*) ne može lišiti zbog straha da će rasipati vlastitu imovinu, jednostavno zato što bi to značilo kompromitiranje njegove slobode i ličnog dostojanstva radi zaštite njegove imovine. (Ebu Zehre, *Tenzis el-Islam*, str. 135; El-Ili, *El-Hurrijje*, str. 362; Jusri, *Hukuk el-Insan*, str. 29)

Kur'anska vizija slobode čovjeka je sveobuhvatna na način da ona poziv u islam, misiju Poslanika Muhameda a.s. i način na koji se islamu poziva čini osnovnom slobode izbora. Tri najvažnija cilja poslaničke misije Muhameda, alejhis-selam, izložena su na sljedeći način: „Koji će od njih tražiti da čine dobra djela, a od odvratnih odvrata ih; koji će im lijepa jela dozvoliti, a ružna im zabraniti; koji će ih tereta i teškoća koje su oni imali osloboditi.“ (El-E'raf, 157)

Tri glavna cilja islama koja su ovdje nave-

dena su: promovirati koncept *hisbe*, odnosno naređivanje dobra i zabranjivanje zla; odrediti halal i haram te osloboditi ljude od ranijih ograničenja. Ova karakterizacija poslanstva Muhameda a.s. može se proširiti i na druge poslanike, od kojih su svi bili zagovornici slobode i oslobodioci svojih naroda od ugnjetavanja. Na primjer, u Kur'anu se navode odlomci gdje Faraon upućuje Musau: „Zar te među nama nismo gojili dok si dijete bio i zar među nama tolike godine života svoga nisi proveo?“ - reče faraon - „i uradio si nedjelo koje si uradio i još si nezahvalnik?“ (Eš-Šu'ara, 18-19)

Na to Musa odgovori: „A dobročinstvo koje mi prebacuješ - da nije to što si sinove Israilove robljem učinio?“ (Eš-Šu'ara, 22) Faraon je očigledno pokušao pridobiti Musaa, ali Musa odgovara da ne može šutjeti o porobljavanju svog naroda samo zato što je odrastao u Faraonovom domu. Murteza Mutehhari je izvuкао sljedeći zaključak iz ovog i sličnih kur'anskih odlomaka: „Definitivno znamo da je jedan od ciljeva poslaničke misije (svih poslanika) bio uspostavljanje društvene slobode i borba protiv svakog oblika porobljavanja i društvene deprivacije.“ (Mutehhari, *Spiritual Discourses*, str. 30)

Kur'an opisuje Poslanika Muhameda a.s., kao svjedoka, opomenjivača prijestupnika i onoga koji donosi radosne vijesti i čestitima. Njegova osnovna misija bila je informirati ljude i dati im slobodu da sami donose svoje odluke. Drugim riječima, oni su odgovorni za način na koji ostvaruju slobodu izbora. Oni koji su željeli slijediti ispravne upute činili su to za svoje vlastito dobro, a oni koji su to odbili činili su to na vlastitu štetu. Ovo je, zapravo, tema nekoliko ajeta u Kur'anu.

„O, Vjerovjesniče, Mi smo te poslali kao svjedoka i kao donosioca radosnih vijesti i kao Poslanika a.s. koji opominje.“ (El-Ahzab, 45)

„Reci: - O, ljudi, Istina vam dolazi od Gospodara vašeg, i onaj koji se uputi Pravim putem - uputio se za svoje dobro, a onaj koji krene stranputicom - krenuo je na svoju štetu, a ja nisam vaš odvjetnik.“ (Junus, 108)

Poslanik a.s. nije bio tiranin (*džebbar*), niti vladar nad ljudima. U osnovi njegove misije nije bilo da narušava slobodu ljudi, već samo da ih upozori na posljedice izbora koje su napravili:

„Ti ih ne možeš prisiliti, nego podsjeti Kur'anom onoga koji se prijetnje Moje boji!“ (El-Kehf, 45)

„Ti poučavaj - tvoje je da poučavaš, ti vlast nad njima nemaš!“ (El-Gašije, 21-22)

Nastavit će se...

Prijevod sa engleskog:
Dr. hfz. Almir Pramenković

PSIHOLOGIJA ISLAMSKOG MORALA

Halil Şentürk
AUTOR

(3. DIO)

ISLAMSKO SHVATANJE MORALA

Islamski moral je, kao posljedica pogleda islama na život i čovjeka, shvatanje i način života koji ima za cilj da musliman, u potpunoj povezanosti i cjelovitosti vjere, ibadeta, morala i svih aspekata društvenog života, korak po korak napreduje na putu sazrijevanja i da među ljudima otkrije tajnu bivanja s Istinom (Hakkom). Da bi postigao ovaj cilj, vjernik će, uređujući svoj život, mjeru svojih postupaka određivati gledajući u Allahovu Knjigu i u sunnet Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, te će prema tome oblikovati svoju mapu puta, jer su to temeljni izvori njegovog vjerskog znanja.

Ličnost ili tip čovjeka koji islam očekuje od vjernika više je povezan s njegovom moralnom ličnošću; drugim riječima, idealni vjernik ponajviše se ističe kao ličnost koja je moralno sazrela. Moralne osobine koje islam očekuje od svojih sljedbenika imaju takvo obilježje da su u skladu s čovjekovom prirodom, zasnovane na povjerenju i miru, moguće i lahke za življenje, te ne narušavaju njegovu čast i dostojanstvo, nego naprotiv - čuvaju njegov ponos i dostojanstvo. Na neki način, ono što islam traži od vjernika jesu moralne osobine koje čovjek očekuje od idealnog čovjeka. Može se reći da je dobar vjernik ujedno i dobar čovjek.

Na primjer, kada se u Kur'anu vjernicima kaže: „Ispunjavajte obećanje koje ste dali, jer se za dato obećanje odgovara“ time se traži da ljudi poštuju sporazume koje međusobno sklapaju. U sljedećim ajetima također se na ovaj način navode neke moralne vrijednosti te naredbe i zabrane:

„Jedni drugima pomažite u dobročinstvu i čestitosti, a ne sudjelujte u grijehu i neprijateljstvu...“ (El-Maide, 2)

„A ako im budeš sudio, sudi im pravo...“ (El-Maide, 42)

„I Allahu se klanjajte i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte! A roditeljima dobročinstvo činite, i rođacima, i siročadi, i siromasima, i komšijama bližnjim, i komšijama daljnjim, i drugovima, i putnicima i onima koji su u vašem posjedu. Allah, zaista, ne voli one koji se ohole i hvališu.“ (En-Nisa, 36)

„Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini...“ (En-Nahl, 90)

„Ti idi Pravim putem, kao što ti je naređeno...“

Čovjek je biće koje nosi odgovornost, zbog čega je na sebe preuzeo veoma veliki teret i, kada je toga postao svjestan, shvatio je svoju nemoć pred Allahom. Ta odgovornost je, prije svega, odgovornost prema Allahu u svakom pogledu, zatim odgovornost prema savjesti koja ima sposobnost da osjeća tu odgovornost, a po potrebi i odgovornost prema drugima i prema društvu.

(Hud, 112)

„...i nijedan grješnik neće tuđe grijeha nositi.“ (El-En'am 6, El-Isra, 15)

Sve ove stvari koje su spomenute u navedenim ajetima predstavljaju stavove i ponašanja koja ljudi jedni od drugih očekuju i žele.

I sljedeći hadisi o islamskom shvatanju morala, ako se razmatraju u cjelini zajedno s gore navedenim ajetima, mogu dati određenu predstavu: „Zaista, Allah ne gleda u vaše izgleda niti u vašu imetke, nego gleda u vašu srca i vašu djela.“ (Muslim)

„Onome ko nema milosti prema ljudima, ni Allah neće imati milosti.“ (Muslim)

„Kada se poslovi povjere onima koji nisu sposobni, tada očekuj Sudnji dan.“ (Buhari)

„Tvoje tijelo ima pravo nad tobom, tvoje oko ima pravo nad tobom, tvoja supruga ima pravo nad tobom, tvoj gost ima pravo nad tobom... Svakom vlasniku prava daj njegovo pravo.“ (Buhari)

„Najbolji među vama je onaj koji svoj dug vraća na najljepši način.“ (Buhari)

„Vjernici su u međusobnoj ljubavi, samilosti i saosjećanju poput jednog tijela. Kada se jedan dio tijela razboli i ostali njegovi dijelovi učestvuju s njim u nesanicima i groznici.“ (Buhari, Muslim)

„Onaj čiji je stomak sit dok mu je komšija gladan nije potpun vjernik.“ (Buhari)

„Onaj ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka počasti svoga komšiju.“ (Buhari)

„Musliman je onaj od čijeg su jezika i ruke drugi muslimani sigurni i ne trpe štetu.“ (Buhari, Muslim)

U stvari, islamsko shvatanje morala ne može se posmatrati odvojeno od shvatanja čovjeka. Prema islamu, čovjek, za razliku od kršćanstva, nije po rođenju grješan. Čovjek koji na svijet dolazi potpuno čist i nevin zajedno sa sobom donosi i određene sposobnosti, mogućnosti i uzvišene osobine kao što su duh, nefs, srce, razum, osjećaj i volja. Prema tim mogućnostima i sposobnostima koje posjeduje, na njega su također stavljene određene vjerske, moralne i društvene odgovornosti.

Čovjek je razumno biće, zahvaljujući čemu može razmišljati o sebi i o bićima izvan sebe, može opažati, vidjeti ili uspostaviti odnose između događaja i bića, te šireći horizont svog mišljenja može vršiti određena razmišljanja ili logičke postupke od konkretnog ka apstraktnom, od poznatog ka nepoznatom. On može razlikovati istinu od neistine, dobro od zla, lijepo od ružnog. U tom pogledu on je na uzvišenijem položaju od životinja.

Čovjek je biće koje posjeduje volju, pa zahvaljujući tome može donositi određene odluke – dobre ili loše, ispravne ili pogrešne, u svoju korist ili na svoju štetu i pretvarati ih u ponašanje. Kao što može, postajući rob svojih osjećaja ili nefs, činiti pogrešne stvari i počinuti zločine, tako može, vladajući svojim nefsom i osjećajima, ostvariti i učiniti veoma velika materijalna i duhovna dobra i lijepa djela. Ova njegova osobina ne postoji kod životinja,

kao ni kod meleka.

Čovjek je biće koje nosi odgovornost, zbog čega je na sebe preuzeo veoma veliki teret i, kada je toga postao svjestan, shvatio je svoju nemoć pred Allahom. Ta odgovornost je, prije svega, odgovornost prema Allahu u svakom pogledu, zatim odgovornost prema savjesti koja ima sposobnost da osjeća tu odgovornost, a po potrebi i odgovornost prema drugima i prema društvu. Drugim riječima, one se mogu izraziti kao vjerska odgovornost, društvena odgovornost i odgovornost savjesti.

Prema islamskom shvatanju morala, čovjek treba, sa sviješću o odgovornosti, uspostaviti ravnotežu između prava i dužnosti. Kao što nikome ne nanosi štetu tako treba i sebe da zaštiti od štete, pomagati drugima i biti koristan, poštovati pravo svakoga na život i imovinu, ne biti prevaren niti varati, biti iskren, čestit, vrijedan i produktivan, biti u stanju uspostaviti dobre odnose sa svima u miru i povjerenju. Ukratko, treba biti u želji i nastojanju da razvije moralnu ličnost u skladu s moralnim principima i vrijednostima islama.

Prema tome, unutrašnjost i spoljašnjost vjernika trebaju biti jedno; ono u šta vjeruje, što misli i prihvata ne smije biti u suprotnosti s onim što čini, nego treba biti dosljedan. U odnosima sa svojom okolinom treba se ponašati prirodno; dok mu srce krvari iznutra, ne treba pokušavati da prema vani daje sliku sreće lažnim osmijesima i izvještačenim ponašanjem.

Ne smije biti dvoičan, lažov, varalica i spletkaroš; u svojim stavovima i postupcima treba biti krajnje iskren i prijateljski nastrojen, cijeniti čovjeka, vjerovati drugima i ulijevati povjerenje, kao što štiti svoja prava tako treba poštovati i prava drugih, te pokazivati dobronamjeran i optimističan stav. Treba biti skroman, ali u isto vrijeme dostojanstven, daleko od oholosti i hvalisanja, strpljiv i sudržan, s jednostavnim, čistim i prijatnim izgledom.

Svjestan vjernik ove moralne stavove i postupke čini s vjerskom motivacijom, jer tu moralnu ličnost od njega zahtijeva vjera u koju vjeruje. Ova vjera, budući da pridaje važnost moralnoj ličnosti kod vjernika, i svoje sankcije je postavila na čvrste temelje. Te sankcije su, za pozitivna ponašanja, Allahovo zadovoljstvo, ljubav i Džennet; a za negativna ponašanja Allahovo nezadovoljstvo i kazna Džehennema.

Međutim, ovdje treba obratiti pažnju na sljedeće pitanje u pogledu moralnog odgoja koji se daje: Da bi pojedinac mogao razviti zdravu moralnu ličnost, prema Piagetovom izrazu, umjesto shvatanja morala koje je vezano za vanjske autoritete, potrebno mu je kroz odgovarajući način odgoja, koji će metodom i sadržajem omogućiti formiranje i razvoj savjesti, steći autonomno shvatanje morala.

Sa turskog jezika prevela:
Msc. Ajla Uluč Bajrović

ORIJENTALNO-BOŠNJAČKA KUĆA BRAĆE ČAROVAC U NOVOM PAZARU

Dr. Harun Crnovršanin
AUTOR

Stara kuća porodice Čarovac nalazila se do ljeta 2023. godine u ul. Deda Šehovića br. 21. Nekada se ova ulica zvala Hoćanski sokak po uglednoj porodici Hoćanin. Među najljepšim kućama u tom sokaku bile su dvije kuće koje su pripadale braći Čarovac. Braća Nazif-aga, Hilmijaga i Redžep-aga Čarovac važili su za poznatije pazarske trgovce stotkom u to vrijeme. Njihov otac zvao se Ahmet-aga, a majka Begija-hanuma.

Oni su na Pešteri imali veliku zemlju (pašnjake), posebno u selima Čarovina i Potreb. Trgovali su sa Seljanikom (današnji Solun) i tako postali veoma bogati. U najplodnijoj pazarskoj dolini - Selakovcu imali su 9 hektara zemlje. Imali su dosta zemlje u okolini Novog Pazara koja im je oduzeta kroz tzv. agrarnu reformu, što je bilo drugo ime za pljačku bošnjačkih i albanskih aga i begova.

Braća Čarovac posjedovali su dvije velike kuće u Hoćanskom sokaku, tzv. Gornju kuću, koja je pripadala srednjem bratu Hilmijagi i Donju staru kuću, koja je pripala Nazif-agi i Redžep-agi. Kasnije je Hilmijagina kuća srušena i na njeno mjesto podignuta je nova kuća.

RAZGOVOR SA BEGOM - BEKOM (ČAROVAC) KOCA (1941)

Kuća o kojoj govorimo u ovom tekstu je ova Donja kuća koja je pripadala Nazif-agi i Redžep-agi Čarovac. Autor ovog teksta imao je sreću da je za sagovornika imao najstariju osobu iz porodice Čarovac. To je gospođa Bega, poznata kao Beka (Čarovac) Koca. Ona je rođena u ovoj kući i u njoj je provela svoje djetinjstvo i mladost. Njena majka Ufa rođena je sestra Aćif-ef. Hadžiahmetovića, komandanta odbrane Novog Pazara od četnika (1941-1944).

Ufa se 1934. godine udala za Redžep-agu Čarovca i sa njim dobila dvije kćerke: Hatku i Begu. Redžep-aga se prije Ufe ženio dva puta. Prva žena zvala se Đulča i mlada je umrla. Druga se zvala Mahija Mavrić i sa njom je imao jednu kćerku - Nafiju, udatu Šušević. Hadži Nafija (1925-2013) bila je među prvim školovanim Bošnjakinjama u Novom Pazaru i prva hadžinica iz Sandžaka.

Tetka Bega (1941) 1963. godine udala se za Redžepa Kocu (1934-2021) i sa njim dobila sina Enesa (1964-2014) i kćerke: Eminu (1968) i Edinu (1970). Ona danas živi u Beogradu, ali je veoma vezana za Novi Pazar i za svoju familiju koja je tamo ostala. Posebno joj je teško palo kada je stara kuća porušena u ljeto 2023. godine. Ona je autoru Crnovršaninu sa puno emocija govorila o svojoj familiji, odrastanju, o kući u kojoj je rođena i za koju je

Kuća Redžep-age, Hilmijage i Nazif-age Čarovca u ulici Deda Šehovića 21. Porušena u ljeto 2023.

vežu najljepše uspomene. Ovo je njena priča:

„Ja još uvijek ne mogu da se oporavim od sekiracije koju sam pretrpjela zbog rušenja stare kuće u ulici Deda Šehovića br. 21. Moj otac Redžep-aga Čarovac imao je dva starija brata: Nazif-agu i Hilmijagu. Sva trojica su se u Kraljevini Jugoslaviji bavila trgovinom stoke i bili su mnogo bogati. Imali su dvije velike kuće koje su bile najljepše u tadašnjem Hoćanskom sokaku, kako se ranije zvala ulica Deda Šehovića. Ispred kuće nalazila se *dišer avlija* u kojoj su bile štale za stoku i *oklukhana* za skladištenje sijena i druge robe. Gornja kuća, kako smo je zvali, bila je bliža ulici i pripadala je mom amidži Hilmijagi. Ova je bila još ljepša od naše. Amidža Hilmijaga ženio se dva puta. Prva žena mu je bila Hatidža Petlača i rano je umrla. Nakon njene smrti oženio je njenu sestru Atifu i sa njom imao jednu kćerku po imenu Šefćeta koju smo zvali Mica. Ona je kasnije ovu kuću porušila i napravila novu. Donja kuća pripala je mojem ocu Redžep-agi i njegovom bratu Nazif-agi. Sagrađena je 1912. godine kao i mnoge begovske i aganske kuće u Novom Pazaru. Moj amidža Nazif-aga živio je sa familijom u desnoj polovini kuće, a mi u lijevoj polovini. On se ženio tri puta. Prva žena mu se zvala Najča Bajraktarević i sa njom je imao četiri kćerke koje su, nažalost, sve rano umrle. Druga žena zvala mu se Sanija Džanefendić i sa njom je imao jednog sina koji je također umro. Treća žena mu se zvala Hajrija Zejnelović i sa njom je dobio kćerke: Naku, koja je umrla sa 19 godina, i Kibriju te sinove Ahmeta i Selahudina.“

OPIS STARE KUĆE

„Kao što rekoh, moj otac i amidža su se u ovu kuću uselili 1912. godine. Sjećam se njenog originalnog izgleda prije nego što se kasnije počela pregrađivati i adaptirati. Ispred kuće nalazila se tzv. *dišer avlija* sa štalama za stoku i *oklukhanom* u koju se stavljalo sijeno za stoku i drugi materijal. Ova avlija bila je od naše kuće odvojena visokim zidom od kamena i čerpiča sa vratima u sredini. Ispred same kuće, do ulaznih vrata, bile su polukružne stepenice od klesanog kamena, iste onakve kakve su

u kući moje sestre Nafije u ulici Ramiza Koce. Na prvom spratu (prizemlju) bile su dvije velike sobe i dva *mutfaka* (kuhinje). Obadvije sobe bile su sa ugradnim drvenim namještajem (*dogramom*) koji je sadržao: *dušekluke*, *furunluk* i *hamam*. Ispod dušekluka nalazio se *podjukluk* u koji smo stavljali iscjepkana drva za loženje *furune* (peći) koja je zagrijevala hamam i sobe. Na prizemlju bio je i *avdesluk* sa prozorom, a u produžetku hodnika bila su drvena vrata koja su vodila u veliku bašču koja se nalazila iza kuće. Ispred avdesluka počinjale su drvene stubbe koje su vodile na gornji sprat. Na spratu su bila dva velika *čoška* (izbačeni pokriveni balkoni na prednjoj i zadnjoj strani kuće) sa *minderlucima* i tri velike sobe. Na spratu je bio i *mutfak* (kuhinja) sa odžakom u kojem se pekao hljeb, pite i kuhala jela. Do odžaka je, ispod patosa, bio sagrađen tzv. *prijesak*, gdje se držalo žito kao rezerva, za ne daj Bože. Ovaj prijesak imao je drveni poklopac preko kojeg se prostirao čilim. I na spratu se nalazio avdesluk, a pored njega i *nužnik* (toalet) sa odvodnim cijevima u bašču. Iz hodnika na spratu bila su vrata iza kojih su bile stepenice koje su vodile u bašču. Znači, i sa donjeg i sa gornjeg sprata imao je izlaz u bašču. Bašča je bila velika i u njoj se sadio: mumuruz, tikve, boranija, a imala je i dosta jabuka i kruški. Ukupna veličina zemljišta sa kućom bila je oko 15 ari. Nažalost, kasnije je unutrašnjost ove kuće mnogo izmijenjena, a u avliji su napravljeni novi objekti koji su staru kuću potpuno zaklonili.

Ja sam u staroj kući živjela 21 godinu, sve do 1963. godine, kada sam se udala za Redžepa Kocu i otišla da živim u Beograd gdje je moj muž bio na službi. Moja starija sestra rahmetli Hatka Čarovac-Nikšić (1935-2011) bila je hafiza. Ona je u braku sa Rasimom Nikšićem dobila sina Envera-Enka (1953) i kćerke: Biseru (1951) i Enisu (1955). Enko je oženjen Edinom Đukić, Biseru je udata za Ismeta Hadžifejzovića u Sjenici, a Enisa za rahmetli Ramiza Paljevca iz Novog Pazara. Moj sin, rahmetli Enes (1964-2014) nije bio oženjen, a kćerka Emi-na (1968) udata je za Jasmína Garibovića i sa njim ima sina Tarika. Mlađa kćerka Edina (1970) udata je za Ahmeta Ljajića Usoya i sa njim ima sina Adila i kćerku Umu.“

SLOBODA – IZAZOV ZAPADNE CIVILIZACIJE

Rahmetli muftija Muamer Zukorlić
AUTOR

(2. DIO)

Zapadnjačka percepcija slobode stremi tome da osvoji i to zabranjeno ostrvo. Kretanje od beskraja sa ambicijom osvajanja zabranjenog od strane Gospodara svjetova. To je zapadnjačka percepcija slobode. Zato imate kroz povijest, pogotovo proteklih stotinu godina, navodno osvajanja određenih prava koja su bila na račun nečega što je Bog zabranio. Ide se u smjeru: „Sada smo srušili još ovu prepreku.“ To je ono što, ustvari, ostavlja utisak da ljudska civilizacija tim pomijeranjem granica slobode na račun vrijednosnih principa kroz ljudsku povijest nemoralno tumači kao moralno. Nešto što je bilo zabranjeno predstavlja se kao dozvoljeno i više nije sramotno. To se u zapadnoj civilizaciji knjiži i predstavlja kao kulturno civilizacijsko ostvarenje. Tu je ogromna zamka zapadnjačke civilizacije, jer postavlja se pitanje šta kada se osvoji sve. Pitanje prije toga ili sa tim jeste šta je još ostalo da se osvoji.

Razumijevanje slobode iz islamske percepcije potpuno je suprotno. Osvajanje slobode po islamskoj percepciji kreće od zabranjenog i ide u pravcu neograničenog. To znači da imamo ostrvo koje je zabranjeno i tu se nalaze principi – moralni i etički, koji su sadržani u deset zapovijedi i kur'anskim normama, a tiču se zabrana, bilo da se odnose na relaciju zabrane ponašanja ljudi prema ljudima, ljudi prema sebi, ljudi prema svojoj porodici, ljudi prema Bogu. Odnos čovjeka i Boga, čovjeka i čovjeka i čovjeka i sebe. To su tri relacije koje se regulišu normama koje dolaze od Svevišnjeg Stvoritelja i tu postoje određene zabrane. Sve te zabrane su kroz cjelokupnu ljudsku povijest od strane svih teoloških monoteističkih učenja vrlo srodne i skoro iste. Taj etički sistem normi skoro je identičan. Nešto su različite formulacije, ali je on skoro identičan. Sa islamske percepcije sloboda počinje sa ostrva zabrane i ide u beskraju – osvajaš slobodu od granice zabrane. Zapadnjačka percepcija kaže da se ide i počinje spolja od beskraja i pomjera se ta granica kako bi se smanjila i ona se po zapadnjačkoj percepciji smanjuje. Po islamskoj percepciji, pa i duhovno kršćanskoj i svim monoteističkim, ta granica je konstanta i princip se ne mijenja. Bog je odredio šta je haram i grijeh, šta je sramota, šta se ne može, šta je štetno itd. To je konstanta i princip ne može da mijenja ni vrijeme ni prostor. Nema veze da li ste hiljadu godina prije ili kasnije, tehničko-tehnološki napredak nema sa tim veze. Moralno je moralno, nemoralno je nemoralno i to ne možete mijenjati kroz vrijeme i prostor. Zapadnjačka

U islamskoj percepciji ako počinjete od ograničenog i idete ka neograničenom nikada ne možete doći u slijepu ulicu. Nikada ne možete doći do ponora ili ivice. Neograničeno ne može nikada da prestane.

percepcija pomjera te granice i smanjuje principe. To je suštinska razlika između islamske percepcije koja počinje od ograničenog i ide do beskraja.

PREDNOSTI I NEDOSTACI

U islamskoj percepciji ako počinjete od ograničenog i idete ka neograničenom nikada ne možete doći u slijepu ulicu. Nikada ne možete doći do ponora ili ivice. Neograničeno ne može nikada da prestane. Zapadnjačka percepcija slobode osvajanja ograničenog znači trošenje ograničenog. Dovoljili su gej brakove, LGBT kulturu predstavljaju kako najveće dostignuće svjetske populacije. Znamo šta se desilo sa Sodomom i Gomorom, koje je to „dostignuće“ postigla prije nekih 5000 godina, kako su završili i kakav su kolaps doživjeli. Sta još preostaje da osvojite. Ako ste tu prepreku slobode po vašoj percepciji osvojili samo vam ostaje još incest. Da legalizirate intimne odnose između braće i sestara te članova porodice. Je li vam to pravac kulturno-civilizacijskog napretka? Ne, nije! To nije osvajanje već potapanje ostrva principa i to je suština i razlika. To je čorsokak zapadne civilizacije i pogrešan pravac zapadne civilizacije.

Šta je sa slobodom u islamskim zemljama?

Ovo što danas vidite u muslimanskim zemljama nema veze sa islamskim principima slobode. Islamska percepcija slobode je ona omerovska kada kaže: „Ako kamila slomi nogu zato što joj nisam napravio stazu ili put, Omer će biti odgovoran.“

On će morati položiti račun zato što je kamila polomila nogu jer joj Omer nije napravio put. To je islamska percepcija slobode, implementirana percepcija u sistemsko-političkom smislu.

Omer ibn Aziz podigao je islamsku vlast na taj nivo da je morao slati glasnike, jer je islamska vlast bila od Sjeverne Afrike do Perzije, da traže siromaha da im udijele zekat i sadaku. Nije mogao da nađe siromaha, a to je svega par destina godina od uspostave islamske države ili vlasti u Medini. To je islamska sloboda. Kada jedna žena u džamiji ustane i halifi Omeru kaže: „Pogriješio si Omere, nisi u pravu!“ Šta bi uradio drugi moćnik? To je VII vijek, koji se u Evropi zove vijek mračnjaštva. To je trenutak kada Omer kaže: „Da ne bi ove žene ja propadloh.“ E to je islamska percepcija slobode implementirana kroz politički sistem pravednih halifa. Poslije toga počinju dinastije koje bivaju bliže pravde ili dalje od pravde, sve do konačnog pada hilafeta početkom XX stoljeća.

Sve je to daleko od onoga što je prava kur'ansko-teorijska percepcija slobode. Kada govorim o islamskoj percepciji slobode govorim o onoj kur'ansko-sunnetskoj, teorijsko-pravno ispravnoj. Ne govorim o onome što se danas nalazi među muslimanima. Protiv sam toga da se za današnje muslimanske zemlje govori islamske države ili islamski sistemi. Ne, to su muslimanske zemlje, ali ti sistemi nemaju nikakve veze ili su jako daleko od prave suštinsko-islamske percepcije slobode.

Ambicija cjelokupne vjere islam u ovosvjetskoj dimenziji jeste očuvanje čovjekovih odlika, a to je njegova sloboda i dostojanstvo. Islamska percepcija slobode je definirana u hadisu Vjerovjesnika koji kaže dok tavafi oko Kabe: „Ima li šta časnije od tebe? Manji je grijeh srušiti Kabu, nego zgaziti dostojanstvo čovjeka.“

Manji je grijeh Kabu časnu srušiti, kojoj u posjetu idu milioni vjernika svakog hadža, milioni vjernika tokom godine na umru. Onu za koju je Svevišnji rekao da je on tu domaćin, da tu prima Svoje goste. Srušiti dostojanstvo jednog čovjeka, bilo koga, udariti mu na čast, oklevetati ga i zgaziti njegovo pravo, povrijediti ga, ubiti ga, nanijeti mu zlo i obespraviti ga - veći je grijeh nego srušiti Kabu. Ovo je islamska percepcija slobode. Vi sada koristite svoj razum, tamo gdje želite da plovite kroz ranija i sadašnja iskustva sistema muslimanskih zemalja.

Neko će reći zašto nisam izabrao temu da govorim na temu „Sloboda - izazov muslimanske civilizacije“. Znao zašto? Vrlo jasno i glasno, jer je zapadna civilizacija paradoks za nas muslimane. Paradoks za nas jer je ostvarila u ovom vremenu najviši stepen slobode. Uz sve anomalije o kojima govorimo, ovo je tamna linija pogrešne percepcije zapadne civilizacije o kojoj sam govorio. Postoji svijetla linija i danas, uz sve nedaće i probleme, ljudsko dostojanstvo i sloboda pojedinca u SAD, Kanadi, Zapadnoj Evropi daleko su ispred i iznad svih mogućih iskustava u bilo kom istočnjačko-muslimanskom, pravoslavnom, kineskom ili bilo kom drugom sistemu - kompletnom istočnjačkom, uključujući i nas muslimane.

Mislite da mi je zbog toga drago. Ne, nije, ali me moja istinoljubivost pred Uzvišenim Stvoriteljem obavezuje da kažem ovu istinu. Postoje anomalije i opasnosti po tu slobodu na samom Zapadu, a jedna od njih je raskorak slobode i etike. One primjere koje sam naveo vezane za principe koji definiraju etiku - šta je zabranjeno, a šta dozvoljeno; šta je grehota i sramota, šta moralno i nemoralno. Tu je zapadna civilizacija u raskoraku, nažalost, kroz sva svoja dostignuća i brojne filozofe i mislioce. Bez obzira što je tu bilo jako puno dobrog potencijala, ali u interpretaciji i implementaciji svih tih visokovrijednih misli, nažalost, zapadna civilizacija nije uspjela. Jedan od čorsokaka sa kojima se suočava jeste raskorak između etike i slobode. Da bi postojala prava odgovornost koja predstavlja osnovni stožer slobode, ta odgovornost ne može se graditi na pogrešnim etičkim principima. Ne možete graditi odgovornost, a srušiti Božiji princip koji je postojao od nastanka prvog čovjeka do danas, gdje nešto što je bilo grijeh i sramotno proglasite ne samo dozvoljenim, već ga preferirate kao vrlinu. Postavljate to kao vrijednosni standard. Kažete da ova zajednica koja nema gej paradu su primitivci i njih treba dovesti u red. Vi koji imate gej parade ste „pravi i napredni“, Bože me sačuvaj. To još pomovirate kao vrlinu. Ne, ne može! Tu je problem i slijepa ulica zapadne civilizacije.

ARHITEKTURA RIJEČI

Ibiš Ljajić
AUTOR

„U početku bijaše riječ, i riječ bijaše kod Boga, i riječ bijaše Bog.“ (Biblija)

Riječ je nesumnjivi ambasador našeg najdubljeg smisla i apstraktno-izražajnog opusa, ona je pokazatelj i u kvantitativnom i u deficitarnom smislu, i kada je malo riječi i kada je puno riječi, da one obiluju sa puno više značenja u odnosu na izrečeno. Da li kvalitetna misaona reprodukcija kanališe dovoljno dobro izbor riječi, zavisi od ustrojstva naših etičko-ponašajnih smjernica u životu, od našeg temperamenta, vaspitanja i ambicija.

Riječ je logos svega, ona je smisao koji je ispunio vasionu i Zemlju smislenom cjelinom, sa riječima Objave objavljen je vječni smisao života, sa vanvremenskom konotacijom, sa punom afirmacijom i tematizacijom dunjalučko-ahiretske svijesti, u riječi je posađena klica svih relacija - vertikalne i horizontalne prirode među ljudima.

Riječ ima svog vlasnika dokle god je ona produkt smislene tematizacije: Zašto govorim, kako, u ime čega i šta govorim? To ne znači da u suprotnom od ove konotacije ona nema svoga vlasnika, zapravo, u suprotnom scenariju od pomenutog samo je količina odgovornosti i štete veća, jer ako nema ovih pratećih faktora odgovornosti, tj. zbog čega govorimo (a to je period razmišljanja, dok ne izgovorimo riječ), dok je riječ još uvijek samo naša, a naša je riječ dok je nismo izgovorili. U razradi tog takvog koncepta krije se početak velikog ličnog autoprogramiranja u hladu novih navika.

Zapravo, u ovoj klimi raste spoznaja koju je i Imanuel Kant davno apostrofirao u svom kategoričkom imperativu: Šta treba da znam, šta treba da činim i čemu treba da se nadam.

I na početku i na kraju trebali bi da baždarimo introspektivnu poruku smisla same arhitekture i značaja riječi. U toj prigodnoj neskladnosti unutar introspektivne igre potencijalne refleksije naših riječi, počinje reanimacija svijesti o svakodnevnoj bitnosti i posljedicama riječi, a koja na kraju produkuje sve relacije u nama, a onda i među nama...

Pokušajmo da shvatimo da riječ ima oštrinu noža, dubinu okeana, smislenost, širinu i refleksivnost kosmosa, uspješnu isceliteljsku ulogu i reanimatorsku ulogu unutar svih naših strahova, strepnji, nagona i motiva.

Analizirajte fenomen naše najosnovnije dnevne komunikacije, koliko su nam nekada bitni i boja, i oštrina, i način, i gestikulacija, i dubina i osjećajnost u riječima.

Kada vas neko smisleno i empatično (bez izraženog formalizma) pozdravi sa: „Kako ste, selam alejkum, dobar dan, prijatan dan...“, taj vaš sagovornik vam ne šalje samo pitanje, već vas prvo primjeti da ste živi, da postojite i kao da vam pored toga šalje i poruku: „Ja te vidim, ti za mene posto-

Riječ je logos svega, ona je smisao koji je ispunio vasionu i Zemlju smislenom cjelinom, sa riječima Objave objavljen je vječni smisao života, sa vanvremenskom konotacijom, sa punom afirmacijom i tematizacijom dunjalučko-ahiretske svijesti, u riječi je posađena klica svih relacija - vertikalne i horizontalne prirode među ljudima.

jiš, drago mi je što si pored mene, neka tvoj dan bude uspješan i prijatan.“ Koliko ova mala razrada nekada i onu najosnovniju protokolarno-poželjnu komunikaciju može učiniti smislenom ako u sebi sadrži, s jedne strane, barem malo osjećaja i svakako, s druge strane, bar malo empatičnog razumijevanja smisla te poruke.

Ova najosnovnija komunikacija nas, prije svega, uči da onako kako je bitno da i u najosnovnijoj komunikaciji budemo moralno-odgovorno prisutni u punom potencijalu svake riječi i slova, svakodnevno učimo se majstorstvu kanalisanja i davanja „duše“ svakoj našoj arhitektonskoj građevini riječi, produkovanj temeljnom svijesću unutar našeg svijeta riječi.

Sa jakom riječi i sa lošom riječi mi crtamo drugima kosmos unutar nas, jer kosmosu u kom se nalazimo jedini kvalitetan ekvivalent je kosmos unutar nas. Sliku tog kosmosa, kvalitet, snagu, ljepotu ili smisao (besmisao) ne možemo nikako vjernije prezentirati drugima bez kvalitetne izgradnje arhitekture riječi.

Ona stara antička: „Progovori da znam ko si...“ tjera nas i vraća sebi. Ovaj izazov da progovorimo, kazujući tako više o sebi nego možda i o drugima, izazov je koji stoji i danas. Nikada nismo imali više šanse da govorimo, a nikada više šutnje na nepravdu, je li do drugih, ili do nas? Implicira se iz ove konotacije jedna pouka: Oni koji znaju šta govore, pored toga što znaju, moraju i trebaju hrabrosti da kažu pravi - istiniti govor, a valjda su takva vremena da je potrebna hrabrost da bi se kazala kvalitetna riječ - istina...

Ako posmatramo simboliku Aristotelovog silogizma, u kojem je logika promišljanja da ako je jedna premisa logički povezana sa drugom, onda se nužno dolazi do zaključka koji mora biti tačan, te nam se tako šalje lijepa simbolika u zaključivanju. Zapravo, gledajući tako dolazimo do spoznaje da ako su naše riječi ispravne, logične, znamo zbog čega ih govorimo, znamo u ime koga ih govorimo i šta njima želimo posijati, ustvari mi simboliziramo analizu sklada i logike u izgradnji naše lične arhitekture riječi, a koja nudi otvorena vrata da naše riječi budu naša deviza djelovanja, smislenosti, ustrajnosti i rada u duhu ove simbolike.

Koliko ćemo kvalitetno ustrajati u ovim smjericama zavisi ne samo od gore pobrojanih smjericama u tekstu, već i od naše lične hrabrosti.

Nekada u prošlim vremenima simbolika hrabrosti opisivana je kroz konkretne dokaze hrabrosti u borbi, kao i opisima borbe, oružja, podviga i sl. Danas je ta simbolika u doba riječi, tehnologije, izražene hipokrizije, geopolitičke zavisnosti manjih država od mega snažnih država eksploatatorskih orijentacija u geopolitici, zamijenjena hrabrošću da, u lično ime i u ime kolektiviteta, smognemo snage da našu riječ asertivno i hrabro plasiramo u javnost, kao pečat da i na početku i na kraju svakog individualnog i kolektivnog procesa bijaše riječ.

POEZIJA

Akademik Fatmir Bači
AUTOR

PUTOVANJA

*Čudna su ljudska putovanja
U društvu raznih saputnika,
Stalno se u prolazu mijenjaju
I svijetlo,
I boje*

*I viđenje prema slijedećem koraku,
Slijedećoj sjenci za odmor
I prema nadj sastanka
Sa dalekom linijom horizonta
Iza koje se nastavlja sa samim sobom.*

*Čudna su ljudska putovanja,
Uvijek i kod svakog počinju
Sa nekim dragim ljudima
Od kojih se čovjek mora rasti
Tačno kad dodirne u svoje snove,
Kad počne plesti svoje nade,
Kad dragi i bliski saputnici
Prirede mu blagi rastanak
I odlaze u razne pravce svijeta,
Kad mu ostaju samo usamljeni koraci.*

*Čudna su ljudska putovanja,
Jer negdje na sredini puta
Novi nepoznati ljudi
Upletu se u gustu mrežu svojih snova,
Ili on se uplete u njihovu mrežu snova
I naglo postane nekom saputnik,
Ili taj drugi njemu postane saputnik,
A igrice u dvije mreže snova
Ponekad probudi istu iskrenu nadu
Za dug ili kratak put
Da bi se opet družio sa samim sobom.*

*Čudna su ljudska putovanja,
Jer se može potrefiti
Da na kraju svog putovanja
Bude sa dalekim nepoznatim saputnicima
Sa kojima je drhtaj duše naštiman,
A sa kojima se možda
Na ovom svijetu nikada nije sreo,
A nije više sam.*

KONCEPT DRŽAVE U IBN HALDUNOVOM DJELU

Za razliku od mnogih islamskih mislilaca svog doba, Ibn Haldun razvoj političkog entiteta ne temelji isključivo na religijskim normama, već ga analizira kroz socio-ekonomske promjene i dinamiku međuljudskih odnosa.

Dr. Sumeja Smilagić
AUTOR

U Mukaddimi Ibn Haldun izlaže teoriju o teritorijalnoj državi kao centralnom izrazu civilizacije i ključnom regulatoru društvenih odnosa. (Ibn Haldun, 1982:50) Država, prema njegovom viđenju, ne može nastati bez snažne *asabije*, društvene kohezije zasnovane na plemenskoj solidarnosti, koja omogućava osvajanje i konsolidaciju vlasti.

Osnovu svake države čini najjača *asabija* koja, u borbi za dominaciju, uspijeva da potčini i ujedini ostale grupe, stvarajući jedinstvenu političku zajednicu. Vođa te zajednice, oslanjajući se na kolektivnu snagu, postaje vladar. Ubrzo potom dolazi do centralizacije vlasti jer, kako ističe Ibn Haldun, "politika zahtijeva da vlast pripada samo jednom čovjeku". (Ibid: 50, 59)

Razvoj dinastije odvija se u pet faza, koje odgovaraju i razvoju same države:

Osnivanje – Dinastiju osnivaju ratoborni nomadi, ujedinjeni snažnom *asabijom* i zajedničkim ciljevima. Vlast se dijeli, a vladar se oslanja na solidarnost i pravičnost.

Konsolidacija – Vlast se koncentrira u rukama jednog vladara. Nomadski običaji slabe, a sve veća uloga pripada državnim činovnicima i vojsci sastavljenoj od plaćenika.

Luksuz i stabilnost – Slijedi period prosperiteta, udobnosti i raskoši. Vladar učvršćuje autoritet, gradi infrastrukturu i širi državnu administraciju.

Stagnacija – Iako spolja stabilna, država ulazi u opadajuću fazu. Troškovi rastu, prihodi opadaju, a ekonomski i moralni pad postaje sve izraženiji.

Propast – Vladar gubi kontrolu, vojska se osipa, provincije se osamostaljuju, a korupcija razara temelje vlasti. Sveopća erozija solidarnosti vodi ka urušavanju političkog poretka. (Ibid: 60, 87)

Ibn Haldun ovu zakonitost objašnjava kroz dijalektički ciklus razvoja i raspada, pri čemu svaka generacija dinastije bilježi pad *asabije* i porast luksuza, dok državna moć slabi. Prva generacija posjeduje nomadsku hrabrost i kolektivni duh, druga se okreće raskoši, dok treća u potpunosti gubi osjećaj zajedništva i moralne vrline prethodnika.

Prema njegovim zakonima:

Država je nužna faza u razvoju društva;

Asabija je ključni faktor njenog nastanka i održanja;

Država može nastati samo u okviru sedentarne civilizacije;

Njen opstanak zavisi od materijalne proizvodnje, društvene kohezije i religije. (Ibid: 149-150)

Za razliku od mnogih islamskih mislilaca svoga doba, Ibn Haldun razvoj političkog entiteta ne temelji isključivo na religijskim normama, već ga analizira kroz socio-ekonomske promjene i dinamiku međuljudskih odnosa. On ukazuje da država traje dok postoji solidarnost među njenim stanovnicima, a počinje da propada onog trenutka kada pohlepa i sebičnost postanu dominantne društvene vrijednosti.

KONCEPT DRUŠTVA U IBN HALDUNOVOM DJELU

U središtu Ibn Haldunove političke i sociološke misli, izložene u *Mukaddimi*, nalazi se analiza prirode ljudskog društva, njegovih oblika, unutrašnjih veza i razvojnih faza. U prvom poglavlju autor ističe da se smisao historije ogleda upravo u onome što je "inherentno prirodi ljudskog društva", poput prelaska iz primitivnog u civilizirano stanje, formiranja *asabije*, uspostavljanja vlasti i države, kao i funkcija koje iz toga proizlaze. (Ibn Haldun, 1982:15)

Polazeći od Aristotelove tvrdnje da je čovjek po prirodi društveno biće, Ibn Haldun zaključuje da je zajednički život nužan, jer pojedinac sam ne može obezbijediti ni osnovna sredstva za opstanak, ni zaštitu. Ljudska bića, kako piše, "ne mogu preživjeti bez međusobne pomoći, jer bez nje neće imati ni hrane ni oružja za odbranu", a time ni uslova za opstanak vrste. (Isto: 24)

Zajednički život omogućava ne samo preživljavanje već i višak proizvodnje, koji vodi ka razvoju civilizacije. Ključne razlike među vrstama društava odnose se na način proizvodnje, oblik organiziranja i stepen civiliziranosti. Na osnovu tih kriterija, Ibn Haldun razlikuje:

- *Nomadsko društvo* – karakteristična za stanovnike planina, oaza i pustinja; vezana

za oskudicu, jednostavnu organizaciju i snažnu *asabiju*.

- *Sedentarna (gradska) društva* obuhvataju stanovnike gradova; razvijenija, ali i sklonija dekadenciji i padu zbog luksuza i slabljenja društvene solidarnosti.

Različiti oblici društvene organizacije tako predstavljaju razvojne faze jednog društva, od nastanka, preko prelaska u civilizirano stanje, do faze dekadencije i konačnog nestanka.

Ibn Haldun je svojom naukom o društvu pokušao da prođe u temelje krize koja je zahvatila arapsko-islamski svet u njegovo vrijeme, identificirajući njene strukturne uzroke i istovremeno anticipirajući njen dalji razvoj. Njegova društvena teorija, zasnovana na racionalnoj analizi historijskih i društvenih fenomena, postala je moćan instrument društveno-historijskog samosaznanja. Najznačajniji doprinos ostvario je u oblasti filozofije historije i sociologije, ali je u okviru svoje analize razvio i samosvojnu političku teoriju, čiji racionalni karakter predstavlja izuzetak u islamskoj misli tog doba. Posebno time što je svetovne zakone društvene dinamike jasno izdvojio iz domena religijskog objašnjenja, Ibn Haldun se istakao kao autentičan mislilac koji prevazilazi granice svog vremena.

Mukaddima, njegovo najpoznatije djelo, nadilazi okvire tradicionalne historiografije jer historijske procese objašnjava pomoću društvenih zakona, ekonomskih odnosa i psiholoških obrazaca. Ključni koncept *asabije*, grupe solidarnosti, čini osnovu njegove teorije o usponu i padu država, koje prema njemu neminovno prolaze kroz jasno definirane faze: od osnivanja preko zenita, do dekadencije i propasti. Time Ibn Haldun ne samo da formuliра teoriju političkog ciklusa, već i otkriva univerzalne obrasce historijskog kretanja koji se mogu primijeniti i na savremene civilizacijske tokove.

U tom smislu, Ibn Haldun ne pripada nijednoj školi - on je sam za sebe škola mišljenja. Njegova *Mukaddima* jeste i ostaje jedno od najsnažnijih svjedočanstava o sposobnosti ljudske misli da sagleda sopstveni razvoj i dekadenciju kroz racionalne, empirijski zasnovane obrasce.

Danas, kada savremeni svijet svjedoči smjeni centara moći i novim civilizacijskim previranjima, njegova misao djeluje proročanski, kao opomena da nijedno društvo ne može opstati bez unutrašnje kohezije, moralnog temelja i jasno definirane svrhe.

PROF. DŽEMAL SALIHSPAHIĆ

OSNIVAČ MEDRESE "OSMAN-EF. REDŽOVIĆ" U VISOKOM

U rodnoj kući na Velikom Čajnu kod Visokog u 91. godini na Ahiret je preselio prof. Džemal Salihspahić, osnivač Medrese "Osman-ef. Redžović", čiji je bio i prvi dugogodišnji direktor.

Profesor Džemal Salihspahić, rođen je 1935. godine u Velikom Čajnu, općina Visoko. Osnovnu školu završio je u rodnom selu, a zatim Gazi Husrev-begovu medresu u Sarajevu. Diplomirao je 1961. godine na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu.

Više od 50 godina radio je u obrazovnim institucijama, kao i institucijama Islamske zajednice:

Od 1961. do 1976. bio je profesor u gimnazijama u Širokom Brijegu i Zenici;

Od 1976. do 1980. godine bio je direktor Gazi Husrev-begove medrese u Sarajevu;

Od 1980. do 1983. godine radio je u Rijasetu Islamske zajednice BiH, kao osnivač i rukovodilac Službe za islamska istraživanja, dokumentaciju i statistiku;

Početak akademске 1983/84. godine izabran je za sekretara Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu, gdje je radio sve do aprila 1992. godine. Uz podršku nekoliko saradnika, 6. septembra 1992., u rodnom selu, osnovao je Medresu "Osman-ef. Redžović" te obnašao dužnost direktora do 2013. godine. Osnivač je biblioteke "Mehmed-ef. Handžić" u Čajgradu, kao i biblioteke "Muhammed Seid Serdarević" u Zenici. U cilju obezbjeđenja finansijskih sredstava za razvojne planove i izgradnju Medrese, 2004. godine osnovao je Fondaciju "Osman-ef. Redžović".

Bio je veoma aktivan i kao naučni radnik i publicista. Objavio je oko 30 stručnih radova i članaka iz oblasti islamskih nauka, naše kulture i tradicije, kao i pedagoško-psiholoških i odgojno-obrazovnih pitanja vjeroučenika, muallima, bašimama i roditelja. Među navedenim radovima, posebno mjesto zauzima knjiga "Imam – ličnost, uloga i značaj", dosad jedina knjiga na bosanskom jeziku iz pera muslimanskog autora koja se na cjelovit i multidisciplinarni način bavi imametom – pastoralnom teologijom. Objavljena su tri izdanja ovoga djela.

Dobitnik je brojnih priznanja:

Plaketa Općine Visoko za životno djelo, 29.08.2007. godine. Zlatna povelja za izuzetan doprinos u afirmaciji Medrese, priznanje Rijasetu, 20.06.2010. godine. Priznanje reisu-l-uleme dr. Mustafe-ef. Cerića za višegodišnji obrazovno-pedagoški rad i izuzetan doprinos razvoju, djelovanju i afirmiranju obrazovnih ustanova Islamske zajednice u BiH, 19.10.2012. godine. Fakultet islamskih nauka u Sarajevu 29. septembra mu je dodijelio Priznanje u znak zahvalnosti za doprinos radu i afirmaciji FIN-a UNSA. Osmog januara 2019. godine dodijeljena mu je i Plaketa za poseban doprinos afirmaciji Gazi Husrev-begove medrese u Sarajevu.

Svoja životna sjećanja zaokružio je knjigom memoara u poznim godinama, objavljenom 2024. godine pod naslovom "Moje životne dionice".

Da mu Allah dž.š. podari lijepi Džennet, a porodici sabur.

(Preporod.info)

PROF. EMERITUS ORHAN BAJRAKTAREVIĆ

DUGOGODIŠNJI PROFESOR NA FAKULTETU ISLAMSKIH NAUKA U SARAJEVU

Rođen je u Špionici, kod Srebrenika, 29. maja 1956. godine, gdje je završio osnovnu školu. Gazi Husrev-begovu medresu, petogodišnji program, i Filozofski fakultet (filozofija i sociologija) završio je u Sarajevu. Boravio je na studijskom usavršavanju ispred Republičkog zavoda za međunarodnu razmjenu – oblast islamska filozofija i arapski jezik – na Univerzitetu u Kairu u Egiptu (1986–1988). Postdiplomske studije pohađao je u Sarajevu, Kairu i Zagrebu.

Magistrirao je na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, gdje je tezu "Ibn Rušd i problem destrukcije filozofije kod Gazalija (Dva filozofsko-polemička spisa unutar arapsko-islamske srednjovjekovne filozofije)" odbranio 22. maja 1998. godine.

Doktorirao je na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu 7. jula 2011. godine, odbranivši tezu "Uticaj Ibn Rušda na razvoj moderne arapsko-islamske filozofije".

Bio je prevodilac za arapski jezik u Libiji (1982–1984) i prevodilac za arapski jezik u Banjoj Luci 1985. godine.

Glavni urednik Islamskih informativnih novina "Preporod" bio je u periodu 1991–1992, a zatim asistent na nastavnim predmetima Islamska filozofija i Tesavuf na

Islamskom teološkom fakultetu u Sarajevu (1988–1998), viši asistent na nastavnim predmetima Islamska filozofija I i II, Islamska filozofija sa tesavufom na Islamskom teološkom fakultetu u Sarajevu (1998–2002), predavač na predmetima Islamska filozofija I i II, Islamska filozofija sa tesavufom (2003–2011) na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, docent na predmetima Islamska filozofija, Klasična islamska filozofija, Savremena islamska filozofija, Islamska filozofija sa tesavufom, Filozofija etike/Ahlak na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu (2012–2016), te vanredni profesor na istim ili neznatno modificiranim predmetima (2016–2021). Učestvovao je na brojnim međunarodnim simpozijima i konferencijama. Autor je više knjiga i nekoliko desetina članaka iz filozofije, islamske filozofije, kulture, islamske teologije, kulture i civilizacije, etike i estetike, islamistike i orijentalistike. Na Fakultetu islamskih nauka dodijeljeno mu je počasno zvanje profesora emeritusa.

Molimo Allaha, dželle šanuhu, da mu podari Džennet, a njegovoj porodici sabur.

(Preporod.info)

SVIJET ISLAMA

TRI MOGUĆA SCENARIJA PRED PREGOVORE SA IRANOM

Scenario 1: Približavanje i dalji pregovori

Sjedinjene Američke Države su u više navrata u javnosti budile nadu da će vrlo skoro doći do dogovora sa Iranom i da režim u Teheranu želi nagodbu.

Iz perspektive SAD, moralo bi da se ispune 15 zahtjeva, od kojih se dva posebno ističu. Prvo – Iran mora da se riješi obogaćenog uranija i da se uzdrži od daljeg obogaćivanja. I drugo – Iran mora da otvori Ormuski moreuz i da se odrekne tranzitnih taksi.

Iran je pak početkom aprila predstavio svoj plan od deset tačaka, koji se usredsređuje na nekoliko zahtjeva. Po tom planu se SAD i Izrael obavezuju na trajni prekid daljih napada na Iran. Pored toga, prekid vatre odnosi se i na Liban, a samim tim i na miliciju Hezbollah, saveznicu Teherana. I treće – zamrznuta iranska imovina se oslobađa, a sankcije protiv zemlje ukidaju.

Scenario 2:

Zastoj se nastavlja, Ormuski moreuz ostaje blokiran

Nastavak prekida vatre, ali bez zvaničnih mirovnih pregovora, podrazumijevao bi da Ormuski moreuz ostaje blokiran. Taj plovni put između Perzijskog i Omanskog zaljeva od velikog je značaja

za globalnu ekonomiju.

Blokadu trenutno sprovode obje strane – dok Iran praktično ne dozvoljava prolaz nijednom brodu, američka blokada usmjerena je na teretne brodove koji plove ka iranskim lukama ili iz njih isplivljavaju.

Iranska blokada ima dramatične ekonomske posljedice, jer države Zaljewa od početka rata nisu u mogućnosti da transportuju naftu i gas morem. Nestašica goriva bi se u ovom scenariju dodatno pogoršala.

Scenario 3:

Pregovori propadaju – rat se nastavlja
Tramp je već zaprijetio drastičnim posljedicama – od uništenja svih iranskih elektrana i mostova, do propasti „čitave civilizacije“ u slučaju da se razlike i nepovjerenje između SAD i Irana pokažu kao nepremostive.

GRUPA ZA LJUDSKA PRAVA: GENOCID JE POSTAO DIO IZRAELSKOG NACIONALNOG NARATIVA

Izraelska grupa za ljudska prava B'Tselem saopćila je da odavanje počasti rabinu koji je učestvovao u rušenju kuća u Gazi pokazuje da je „genocid zvanično postao dio izraelskog nacionalnog narativa“.

„Izbor njega da zapali baklju, kao uzornog gra-

đanina i kao nekoga ko predstavlja duh nacije, šalje jasnu poruku izraelskim građanima i svijetu: U Izraelu su genocid, etničko čišćenje i ratni zločini duh nacije“, rekao je B'Tselem.

Zarviv služi kao sudija u regionalnom rabinском sudu u ilegalnom naselju Ariel u blizini Salfita na okupiranoj Zapadnoj obali i vodi predvojnu akademiju u ilegalnom naselju Beit El, sjeverno od Jerusalima, gdje se obučavaju stotine izraelskih mladića, prema B'Tselem-u.

Više puta je pozivao na uništenje Pojasa Gaze i dijelio video snimke koji ga prikazuju kako sravniti palestinske kuće, dodaje se u saopćenju, rekavši da je njegovo ime postalo „sinonim za namjerno i sistematsko uništavanje Gaze“.

Izrael je pokrenuo genocid nad Gazom u oktobru 2023. godine, u kojem je ubijeno više od 72.000 Palestinaca i ranjeno više od 172.000, većinom žena i djece, te uništeno oko 90 posto civilne infrastrukture teritorije.

Prekid vatre je stupio na snagu 10. oktobra 2025. godine, ali je od tada prekršen stotine puta, pri čemu je ubijeno 775 Palestinaca, a 2.171 osoba je ranjena.

IZRAELSKI DOSELJENICI PODIGLI ZASTAVU IZRAELA TOKOM UPADA U DŽAMIJU AL-AKSA

Izraelski doseljenici upali su u kompleks džamije Al-Aksa u okupiranom Istočnom Jerusalemu podižući izraelsku zastavu tokom upada usred eskalacije širom Zapadne obale.

Doseljenici su nasilno ušli u kompleks kroz Mughrabi kapiju, jednu od kapija džamije, uz jaku policijsku zaštitu, prema izvještaju reportera Anadolu.

Snimci koji kruže društvenim mrežama prikazuju doseljenike kako izvode talmudske rituale i glasno se mole, uključujući ono što se naziva „potpuno padanje ničice“, posebno u istočnom dijelu kompleksa.

Fotografije podijeljene na internetu također prikazuju dvojicu doseljenika kako podižu izraelsku zastavu unutar kompleksa, dok se u pozadini vidi Kupola na stijeni.

Islamska vakufska uprava u Jerusalemu smatra takve postupke kršenjem dugogodišnjeg statusa quo na tom mjestu, dok izraelska policija nije spriječila doseljenike da ih provode.

ISLAMSKA ZAJEDNICA U SRBIJI
MEDRESA "GAZI ISA-BEG"
Secondary Islamic School
"Gazi Isa-beg"
Novi Pazar

الطائفة الإسلامية في صربيا
مدرسة "غازي عيسى بك"
الثانوية الإسلامية
نوفي بازار

No: 45 / 26 الرقم المسلسل

Date: 20.4 2026. god.: التاريخ

Na osnovu člana 52. Statuta, Upravni odbor Medrese "Gazi Isa-beg" u Novom Pazaru raspisuje

K O N K U R S

ZA UPIS UČENIKA U PRVI RAZRED MEDRESE „GAZI ISA-BEG“ U NOVOM PAZARU U
ŠKOLSKOJ 2026/2027. GODINI

Školovanje u Medresi "Gazi Isa-beg" traje četiri godine. Škola je internatskog tipa.

Kandidat za prijem u Medresu treba da ispunjava sljedeće uslove:

- da nije stariji-a od 17 godina,
- da je završio-la osmogodišnju školu s odličnim ili vrlo dobrim uspjehom i primjernim vladanjem,
- da je duševno i tjelesno zdrav-a,
- da je završio-la drugi stupanj vjeronauke.

Kandidati koji su hafizi, učenici generacije u osnovnoj školi ili učenici koji su ostvarili odličan uspjeh i primjerno vladanje u posljednja četiri razreda osnovne škole, uz priložene dokumente kojima potvrđuju svoj status, bit će bodovani s najvećim brojem bodova po svim kriterijima bodovanja i kao takvi odmah primljeni (neće polagati prijemni ispit).

Prijemni ispit se sastoji iz pismenog i usmenog dijela. Prednost za upis imaju kandidati koji su završili osmogodišnju školu s odličnim uspjehom i oni koji na prijemnom ispitu pokažu najviše znanja.

Prijemni ispit će se održati u Medresi "Gazi Isa-beg" u Novom Pazaru u subotu, 20. juna, 2026. godine, za muškarce i djevojke.

Prijemni ispit počinje u devet sati (09:00 h),

Molbe za prijemni ispit i dokumenta kandidati će lično podnijeti ili elektronskom poštom za one iz inostranstva na adresu: Medresa "Gazi Isa-beg" ulica Gradska 1/b, 36300 Novi Pazar ili putem

E-maila: npmedresa@gmail.com

Krajnji rok za podnošenje molbi je 19. jun 2026. godine.

Uz molbe prilažu se i sljedeća dokumenta:

- izvod iz matične knjige rođenih,
- svjedočanstvo o završenoj osmogodišnjoj školi ili svjedočanstva za 5, 6, 7 i 8. razred (svjedočanstva posljednja četiri razreda osnovne škole).

- ljekarsko uvjerenje da je kandidat duševno i tjelesno zdrav-a,
- pisani pristanak roditelja ili staratelja da kandidat može upisati Medresu,
- pisani pristanak roditelja, staratelja ili Medžlisa (džematskog odbora) Islamske zajednice da će redovno izvršavati materijalne obaveze prema Medresi.

Molimo sve kandidate da tačno naznače adresu prebivališta i broj telefona kako bismo ih uredno i na vrijeme mogli obavijestiti o rezultatima prijemnog ispita.

Naknadne molbe i molbe sa nepotpunom dokumentacijom neće se uzimati u razmatranje.

Kandidati koji su zainteresirani za upis u Medresu mogu koristiti Informator koji sadrži pitanja iz testa na prijemnom ispitu.

Ostale informacije mogu se dobiti na telefon: +38120311770 ili putem e-maila: npmedresa@gmail.com

PREDSJEDNIK UPRAVNOG ODBORA

Prof. dr Enver ef. Gicić

Fakultet za islamske studije u Novom Pazaru
Faculty of Islamic Studies in Novi Pazar

Raspisuje konkurs za upis na

OSNOVNE STUDIJE

2026/27.

Studijski programi:

- *Islamistika*
- *Pedagogija i komunikologija*

Prvi upisni rok:

Predaja dokumentacije od 01. do 30. juna

Prijemni ispit 01. jula 2026. godine u 10h

Drugi upisni rok:

Predaja dokumentacije od 01. do 12. septembra

Prijemni ispit 14. septembra 2026. godine u 10h

Potrebna dokumenta:

- Izvod iz matične knjige rođenih
- Svjedočanstva svih razreda srednjeg obrazovanja
- Diplomu o završenom četvorogodišnjem obrazovanju

DOKUMENTA SE PREDAJU STUDENTSKOJ SLUŽBI ILI SEKRETARU FIS-A

VIŠE INFORMACIJA NA FAKULTETU ZA ISLAMSKE STUDIJE ILI PUTEM

e-mail: studentska.sluzba@fis.edu.rs; sekretar@fis.edu.rs

ili na tel: +381 20 316 904

LED BILBORDI

Uspjeli smo unijeti inovaciju u naš rad i obogatiti našu marketing ponudu tehnologijom nove generacije, odnosno LED bilbordinom. Led displeji se nalaze na najprometnijim mjestima, odnosno mjestima sa najvećom frekvencijom. Pristupačna cijena i visok kvalitet omogućit će vam brz povrat uloženog novca.

 Novi Pazar (NP1) **Strogi centar grada**, pored Opštine Novi Pazar, na zgradi Kulturnog centra, pored kružnog toka.

3x4m

12 sek.

96 sek.

1080x1920px

12.000 din.

30 dana

Novi Pazar (NP2) **Prekoputa Opšte bolnice**, u ulici Generala Živkovića, pored kružnog toka.

4x3m

12 sek.

96 sek.

1080x810px

12.000 din.

30 dana

Novi Pazar (NP3) **Najprometnija raskrsnica u gradu**, u ulici Ruđera Boškovića, prekoputa AD "Ukras".

4x4m

12 sek.

96 sek.

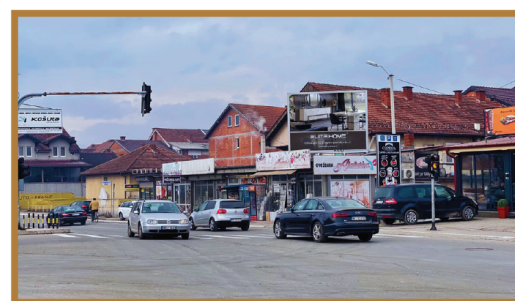
1080x1080px

12.000 din.

30 dana

Novi Pazar (NP4) **Gradsko šetalište u centru grada**, najfrekventnija lokacija, ulica AVNOJ-a.

3x2m

12 sek.

96 sek.

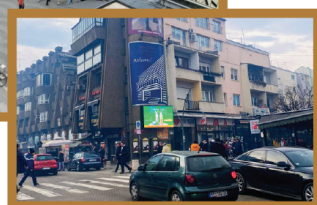
1280x720px

12.000 din.

30 dana

LED bilbordi su izuzetno efikasan način oglašavanja. Evo nekoliko ključnih tačaka o LED bilbordinima:

 Vrste poruka: LED bilbordi omogućavaju prikazivanje različitih vrsta poruka, uključujući video, statičke slike i rotirajuće slajdove.

 Vidljivost: Zbog svijetleće tehnologije, poruke na LED bilbordinima gotovo je nemoguće za ne primijetiti, čak i na velikim udaljenostima.

 Fleksibilnost: Mogućnost brze promene sadržaja omogućava prilagođavanje poruka trenutnim potrebama.

 Efikasnost: LED bilbordi su posebno efikasni za privlačenje pažnje i komuniciranje sa širom publikom.

tel: 0648891848 e-mail: marketing@sandzakmedia.com

Ponuda je aktuelna do 01. 01. 2025. god.

Vaš partner u očuvanju zdravlja

www.poliklinikagrlica.rs

kids

Mnogo je razloga da posjetite butik Tam Tam

DJEČIJA KONFEKCIJA

- KOMPLETAN BEBI PROGRAM
- GARDEROBA ZA DJECU DO 15 GODINA
- FARMERKE, TRENERKE, DUKSERICE,
- BADEN MANTILIĆI, HALJINICE ZA CURICE...

Rifata Burdževića 1, zgrada FIS-a. Novi Pazar

vodič kroz djetinjstvo vašeg djeteta

POLIKLINIKA I LABORATORIJA

Dr Suljović

VAŠE ZDRAVLJE,
NAŠ PRIORITET.

020 311 055

066 311 055

Poliklinika dr Suljovic

drsuljovic

Kej 37. sandžačke divizije,
"Jezero" B

MEŠIHAT ISLAMSKJE ZAJEDNICE U SRBIJI

*Mi smo ti, uistinu, mnogo dobro dali.
Zato se Gospodaru svome moli i kurban kolji.
Onaj koji tebe mrzi sigurno će on bez spomena ostati.
(Kur'an)*

darujte **2026/1447.**
Kurban
svojim institucijama

Mešihat Islamske zajednice u Srbiji organizira kurbansku akciju za potrebe ishrane učenika Medrese Gazi Isa-beg, korisnika vakufskih kuhinja i siromašnih porodica.

Kurbani se mogu uplatiti najkasnije do 25. maja na blagajni Mešihata, kao i u svim medžlisima Islamske zajednice po cijeni od **250 eura**.

Dodatne informacije na telefon: **064 000 5000**